

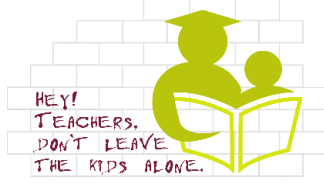
ΕΡΕΥΝΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ,

ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΙΩΝ

ΙΟ1 Διακρατική Ανάλυση

Erasmus + KA2 Στρατηγικές Συμπράξεις
Σχολική Εκπαίδευση

Hey, Techers! Don't leave the kids alone

Έρευνα:

ΕΝΙΑΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

Οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών, γονιών και παιδιών

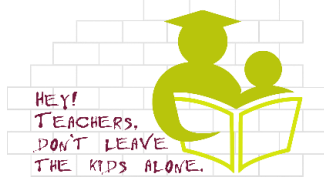
IO 1 Διακρατική Ανάλυση

Erasmus+

Project N° 2016-1-IT02-KA201-024342

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση [ανακοίνωση] αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του δημιουργού και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

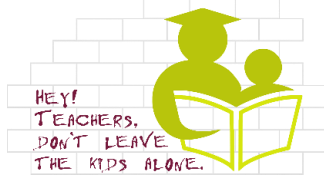
Επισκόπηση της έρευνας.....	6
Στόχοι της έρευνας.....	7
Ατομικές Συνεντεύξεις.....	11
Περιεχόμενο των Συνεντεύξεων.....	12
Άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα.....	13
ΓΟΝΕΙΣ.....	14
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ.....	15
ΠΑΙΔΙΑ.....	16
Αποτελέσματα.....	17
ΓΟΝΕΙΣ.....	17
Απόψεις για την Ενιαία Εκπαίδευση.....	17
Συνεργασία εκπαιδευτικών – γονιών.....	24
Το παιδί στο σχολείο.....	32
Ευημερία.....	38
ΠΑΙΔΙΑ.....	40
Σχέσεις με εκπαιδευτικούς.....	40
Σχέσεις με συνομήλικα παιδιά.....	44
Εκπαίδευση.....	48
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ.....	51
Απόψεις για την Ενιαία Εκπαίδευση.....	51

Εκπαιδευτικό Σύστημα.....	57
Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην Ενιαία Εκπαίδευση.....	61
Συνεργασία εκπαιδευτικών – γονιών.....	67
Συμπεράσματα.....	72
ΓΟΝΕΙΣ.....	72
ΠΑΙΔΙΑ.....	72
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ.....	73
Συνεντεύξεις Ομάδων Εστίασης	74
Σκοποί των Συνεντεύξεων Ομάδων Εστίασης.....	75
Συμπεράσματα Συνεντεύξεων Ομάδων Εστίασης.....	77
ΓΟΝΕΙΣ.....	77
Πολωνία – Πανεπιστήμιο Λοτζ.....	77
Κύπρος – ΚΣΤ΄ Δημοτικό Λεμεσού, Παναγίας Τριχερούσας.....	78
Ιταλία – Πανεπιστήμιο Μπολόνιας και IERFOP.....	80
Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Βίλνιους	81
Σλοβενία – The Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο.....	82
Συμπεράσματα.....	82
ΠΑΙΔΙΑ.....	83
Πολωνία– Πανεπιστήμιο Λοτζ.....	83
Κύπρος–ΚΣΤ΄ Δημοτικό Σχολείο Παναγίας Τριχερούσας.....	84
Ιταλία – Πανεπιστήμιο Μπολόνιας και IERFOP.....	85

Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Βίλνιους	86
Σλοβενία – The Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο.....	87
Συμπεράσματα.....	87
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ.....	88
Πολωνία – Πανεπιστήμιο Λοτζ.....	88
Κύπρος – ΚΣΤ' Δημοτικό Σχολείο Παναγίας Τριχερούσας.....	89
Ιταλία – Πανεπιστήμιο Μπολόνιας και IERFOP.....	90
Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Βίλνιους	91
Σλοβενία – The Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο.....	92
Συμπεράσματα.....	93
Γενικά Συμπεράσματα.....	95
Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	98
Κοινή αναφορά δευτερευουσών πηγών.....	99
Οι κύριες πτυχές της Ενιαίας Εκπαίδευσης για τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις Χώρες που έλαβαν μέρος (Σλοβενία, Κύπρος, Ιταλία, Λιθουανία, Πολωνία)	100
ΠΗΓΕΣ	108
Βιβλία.....	108
Άρθρα/Περιοδικά.....	110
Παρουσιάσεις σε Συνέδρια.....	112
Κανονισμοί και νομοθετικές πράξεις.....	113
Ιστότοποι.....	114

Επισκόπηση έρευνας

Προκειμένου να αναπτυχθούν δραστηριότητες που αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ενιαίου εκπαιδευτικής ανάγκης, των οικογενειών τους και των εκπαιδευτικών τους, είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν και να αναλυθούν οι ανάγκες και των τριών αυτών ομάδων.

Βασικές Έννοιες

Ανάγκη - ένα εσωτερικό αίσθημα έλλειψης, το οποίο ενεργοποιεί την αντίληψη, τη σκέψη και τη δράση για να μεταμορφώσει την υπάρχουσα κατάσταση που θεωρείται από ένα άτομο ως μη ικανοποιητική σε μια συγκεκριμένη σφαίρα της λειτουργίας ενός ανθρώπου: βίο-ψυχική, κοινωνική ή πολιτιστική.

Παιδί με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) - ένα παιδί με ένα φάσμα συμπτωμάτων που καθιστούν δύσκολη ή αδύνατη τη λειτουργία του σε κινητικές, αισθητηριακές, γνωστικές, επικοινωνιακές, συναισθηματικές και κοινωνικές ή / και πνευματικές δεξιότητες, έχοντας επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής και στην απόδοση των κοινωνικών ρόλων σήμερα ή / και στο μέλλον.

Παιδί χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (χωρίς ΕΕΑ) - ένα παιδί χωρίς φάσμα συμπτωμάτων που αποκλείουν ή παρεμποδίζουν σωματική, γνωστική, συναισθηματική ή κοινωνική λειτουργία.

Ενιαία Εκπαίδευση - μακρά διαδικασία που στοχεύει στην ανάπτυξη των ικανοτήτων προσαρμογής των σχολείων στο πλαίσιο της προσαρμογής των συνθηκών στις ανάγκες των παιδιών ανεξάρτητα από το πόσο διαφορετικές είναι. Το ενιαίο σχολείο πρέπει να παρέχει εκπαίδευση σε παιδιά με όλα τα είδη αναπηρίας, προερχόμενα από διαφορετικό κοινωνικό υπόβαθρο.

Αναπηρία - κάθε περιορισμός ή αδυναμία (που προκύπτει από αναπηρία) να οδηγήσει μια ενεργό ζωή με τρόπο που θεωρείται τυπικός για τους ανθρώπους. Αυτό αφορά, προβλήματα ακοής, προβλήματα όρασης, κινητικά και διανοητικά προβλήματα.

Κοινωνικός αποκλεισμός - μια κατάσταση που καθιστά αδύνατο ή δυσχεραίνει για ένα άτομο ή μια ομάδα να ασκεί νόμιμα τους κοινωνικούς ρόλους, να χρησιμοποιεί τα δημόσια αγαθά και την κοινωνική υποδομή, να συλλέγει πόρους και να κερδίζει τα προς το ζην με αξιοπρεπή τρόπο, ως αποτέλεσμα στιγματισμού συγκεκριμένων κατηγοριών ανθρώπων και την επιβολή μιας συγκεκριμένης προοπτικής στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι ίδιοι την κατάσταση τους.

Στόχοι της έρευνας

Οι κύριοι στόχοι της έρευνας αναγκών είναι να:

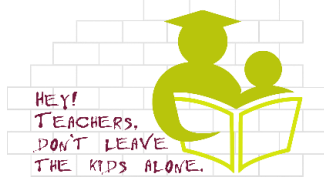
- προσδιορίσει τις ικανότητες και τις δυσκολίες του ρόλου των εκπαιδευτικών που ακολουθούν τους στόχους της ενιαίας εκπαίδευσης στην εργασία τους
- καθορίσει τις ανάγκες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και των οικογενειών τους
- αναλύσει τις προσωπικές ικανότητες και τους πόρους (συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας, της μεθοδολογίας και της κοινωνικής υποστήριξης που λαμβάνουν), επιτρέποντας τον προσδιορισμό των τομέων στους οποίους θα μπορούσαν να αναληφθούν δραστηριότητες στο δεύτερο μέρος του έργου για την τόνωση της αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των τριών ομάδων (εκπαιδευτικών, παιδιών και οικογενειών).

Μεθοδολογία έρευνας

Αρχικά, αναπτύχθηκαν τρία ερωτηματολόγια για να αναγνωρισθούν οι απόψεις εκπαιδευτικών, γονιών και παιδιών για τις δυσκολίες και τις επιτυχίες της ενιαίας εκπαίδευσης. Τα ερωτηματολόγια βασίστηκαν σε ένα κατάλογο θεμάτων τα οποία αργότερα συμπεριλήφθηκαν στις συνεντεύξεις ομαδικής εστίασης.

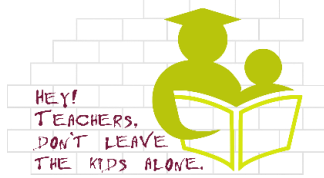
Έπειτα, για να διευρευνηθεί η γνώση των αναγκών εκπαιδευτικών, παιδιών και γονιών, οργανώθηκαν ομάδες εστίασης. Οι συνομιλίες πρόσωπο με πρόσωπο μεταξύ των ατόμων που εκπροσωπούν τις τρεις ομάδες που ερωτήθηκαν επέτρεψαν να προσδιοριστούν και να επεκταθούν οι υποβληθείσες υποθέσεις, με βάση τα προηγούμενα ερωτηματολόγια, και να διατυπωθούν αρχικές εισηγήσεις για συγκεκριμένες δραστηριότητες κατά το επόμενο στάδιο του έργου. Επιπλέον, για να δημιουργηθεί μια εις βάθος ανάλυση της κατάστασης της ενιαίας εκπαίδευσης σε κάθε χώρα, έγινε μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας.

Η έρευνα διενεργήθηκε στη βάση του κώδικα ηθικής δεοντολογίας. Αρχικά όλα τα άτομα ενημερώθηκαν προηγουμένως για το σκοπό, τις μεθόδους και τις συνθήκες της έρευνας και για τα αναμενόμενα επιστημονικά οφέλη. Κάθε άτομο που συμμετείχε στην έρευνα έδωσε ενυπόγραφη συγκατάθεση συμμετοχής σε αυτή και γνώριζε από την αρχή ότι μπορούσε να αποχωρήσει από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούσε. Όλα τα δεδομένα που αφορούσαν εκπαιδευτικούς,

γονείς και παιδιά ήταν εμπιστευτικά, και όλες πληροφορίες χρησιμοποιήθηκαν μόνο για τους σκοπούς της έρευνας.

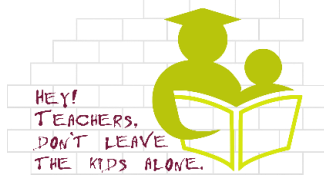
Η γνώση που αποκτήθηκε αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη του εγχειριδίου/οδηγού εκπαιδευτικού, της επιμορφωτικής δράσης και των εργαστηρίων που ακολούθησαν.

Η Ερευνητική Ομάδα

Η ερευνητική ομάδα του προγράμματος Erasmus+ «Hey, teachers! Don't leave the kids alone» αποτελείται από:

- Daiva Burkauskiene (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Giovanna Di Pasquale (University of Bologna – Ιταλία)
- Maurizio Fabbri (University of Bologna – Ιταλία)
- Barbara Gasparella (Orientation – IERFOP Onlus – Cagliari– Ιταλία)
- Justina Jancauskaite (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Vaiva Juskiene (Vilnius University of Applied Sciences– Λιθουανία)
- Foteini Massou (26th Primary School in Limassol – Κύπρος)
- Alessandro Melillo (Orientation – IERFOP Onlus – Cagliari – Ιταλία)
- Lina Narkeviciene (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Metod Pavšelj (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Cristina Poli (IERFOP Onlus – Cagliari – Ιταλία)
- Patrizia Sandri (University of Bologna – Ιταλία)
- Giuliana Santarelli (University of Bologna – Ιταλία)
- Ausra Simoniukstyte (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Paulina Szymańska (University of Lodz – Πολωνία)
- Katarzyna Walęcka– Matyja (University of Lodz – Πολωνία)

Ειδικότερα, τα μέλη της ομάδας εργασίας που συνέβαλαν στο ερευνητικό μέρος είναι:

- Martina Brazzolotto (University of Bologna – Ιταλία)
- Daiva Burkauskiene (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Marinos Constandinou (University of Cyprus – Κύπρος)
- Giovanna Di Pasquale (University of Bologna – Ιταλία)
- Maurizio Fabbri (University of Bologna – Ιταλία)
- Marjeta Gašperšič (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Brigita Herženjak (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Justina Jancauskaite (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Vaiva Juskiene (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Foteini Massou (26th Primary School in Limassol – Κύπρος)
- Lina Narkevičienė (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Metod Pavšelj (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Simona Pavlin (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Cristina Poli (IERFOP Onlus – Cagliari – Ιταλία)
- Patrizia Sandri (University of Bologna – Ιταλία)
- Giuliana Santarelli (University of Bologna – Ιταλία)
- Ausra Simoniukstyte (Vilnius University of Applied Sciences – Λιθουανία)
- Tina Strnad (Development and Education Centre Novo Mesto – Σλοβενία)
- Paulina Szymańska (University of Lodz – Πολωνία)
- Katarzyna Walęcka– Matyja (University of Lodz – Πολωνία)

Ατομικές Συνεντεύξεις

Περιεχόμενο των συνεντεύξεων

Όλα τα ερωτηματολόγια περιείχαν βασικά θέματα, απαραίτητα για την άντληση πληροφοριών σχετικά με τα άτομα που έλαβαν μέρος και τη ζωή τους. Για κάποια θέματα, δόθηκαν επιπρόσθετες ερωτήσεις για να εξασφαλιστούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που έλαβαν μέρος και τη ζωή τους.

Οι συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς των δημοτικών σχολείων περιλάμβαναν θέματα στις ακόλουθες τέσσερις κύριες περιοχές:

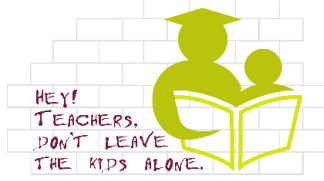
- Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την ενιαία εκπαίδευση
- Η ετοιμότητα του σχολικού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών
- Τα προσόντα των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ικανότητες και τις δυσκολίες της ενιαίας εκπαίδευσης
- Οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με τις οικογένειες των παιδιών με ΕΕΑ

Οι συνεντεύξεις με τα παιδιά με ΕΕΑ πραγματεύθηκαν θέματα των ακόλουθων κύριων περιοχών:

- Σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς
- Σχέσεις με τα συνομήλικα παιδιά (συμμαθητές και συμμαθήτριες)
- Η ανάγκη στήριξης, οι μορφές της και η διαθεσιμότητά της
- Η αξιολόγηση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας

Οι συνεντεύξεις με τους γονείς των παιδιών με ΕΕΑ περιλάμβαναν θέματα στις πιο κάτω κύριες περιοχές:

- Οι απόψεις των γονιών για την ενιαία εκπαίδευση
- Σχέσεις με εκπαιδευτικούς
- Σχέσεις με τα παιδιά
- Η ανάγκη στήριξης, οι μορφές της και η διαθεσιμότητά της
- Η αξιολόγηση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας

Άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη συνεργασία δημοτικών σχολείων στην κάθε χώρα, τα οποία υλοποιούν τους στόχους της ενιαίας εκπαίδευσης ή τουλάχιστον χρησιμοποιούν τα στοιχεία της. Η διεύθυνση του σχολείου ανέφερε κάποιους εκπαιδευτικούς για να λάβουν μέρος στην έρευνα καθώς και κάποια παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού λόγω κάποιας αναπηρίας ή λόγω κοινωνικοοικονομικής κατάστασης για να συμμετέχουν στις συνεντεύξεις. Επίσης, ανέφερε και τους γονείς από τους οποίους ζητήθηκε συγκατάθεση συμμετοχής των παιδιών στις συνεντεύξεις καθώς και η δική τους συμμετοχή στην έρευνα.

Στο πρώτο μέρος της έρευνας συμμετείχαν:

- Οι εκπαιδευτικοί των δημοτικών σχολείων.
- Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των δημοτικών σχολείων.
- Γονείς / Νόμιμοι κηδεμόνες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σύμφωνα με βασικές υποθέσεις, οι εκπαιδευτικοί εργάζονται σε δημοτικά σχολεία στο πλαίσιο της τρέχουσας ενιαίας εκπαίδευσης. Τα παιδιά με ΕΕΑ έπρεπε να καλυφθούν από την ενιαία εκπαίδευση. Η μελέτη περιλαμβάνει παιδιά ηλικίας 7-13 ετών που μπορούν να αναφερθούν στην ιδέα και τις εμπειρίες που συνδέονται με την ενιαία εκπαίδευση. Η ομάδα των ερωτηθέντων παιδιών αποτελείται από 8- 12 παιδιά, κάποια που διατρέχουν κίνδυνο απόρριψης/αποκλεισμού για κοινωνικοοικονομικούς λόγους και κάποια για λόγους υγείας (π.χ. με αναπηρία, δυσλεξία, ADHD κλπ.). Δύο κορίτσια και δύο αγόρια από κάθε κατηγορία. Η τελευταία ομάδα αποτελείται από γονείς των επιλεγμένων παιδιών με ΕΕΑ. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η συμμετοχή στην έρευνα ήταν εθελοντική, τουλάχιστον ένας γονιός κάθε παιδιού συμμετείχε στην έρευνα. Δεν ήταν απαραίτητο και οι δύο γονείς να λάβουν μέρος στη συνέντευξη.

ΓΟΝΕΙΣ

ΧΩΡΑ	Αριθμός Συμμετοχών *				Εύρος	Ηλικία	
	All	M	F	U		Μέσος Όρος	SD**
Κύπρος	9	0	9	0	35-50	40.22	4.60
Ιταλία	4	1	3	0	30-43	39.00	6.10
Λιθουανία	12	1	11	0	24-46	35.00	6.87
Πολωνία	8	0	8	0	29-37	33.25	2.61
Σλοβενία	8	1	7	0	36-52	42.13	5.49
Σύνολο	41	3	38	0	24-52	37.59	6.16

*M – Άρρεν, F – Θήλυ, U – Άγνωστο; **SD – Τυπική απόκλιση

Όπως και στην ομάδα των εκπαιδευτικών, οι περισσότεροι γονείς ήταν επίσης γυναίκες (92,7%). Μόνο 7,3% ήταν άνδρες. Η ανάλυση της οικογενειακής κατάστασης έδειξε ότι 26,8% ήταν παντρεμένοι, το 65,9% ήταν άγαμοι και το 7,3% δεν απάντησε στην ερώτηση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

ΧΩΡΑ	Αριθμός Συμμετοχών *				Εύρος	Ηλικία	
	All	M	F	U		Μέσος Όρος	SD**
Κύπρος	9	0	9	0	38-49	42.67	3.78
Ιταλία	12	0	8	4	36-62	50.40	10.55
Λιθουανία	10	0	10	0	24-55	37.50	10.82
Πολωνία	8	0	8	0	27-51	36.25	7.92
Σλοβενία	8	2	6	0	31-52	41.25	10.01
Σύνολο	49	2	41	6	24-62	40.78	9.50

*M – Άρρεν, F – Θήλυ, U – Άγνωστο; **SD – Τυπική Απόκλιση

Οι εκπαιδευτικοί ήταν στην πλειοψηφία τους γυναίκες, ένα ποσοστό 83,7%. Μόλις 4,1% ήταν άνδρες και 12,2% δε δήλωσαν το φύλο. Η μέση ηλικία τους ήταν σχεδόν 41 ετών και η επαγγελματική τους εμπειρία κυμαινόταν από 3 έως 40 έτη (M - 17,22, SD - 10,32). Τα σχολικά συστήματα στις πέντε χώρες διαφέρουν και συνεπώς διαφέρουν και τα μαθήματα που διδάσκουν. Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν όλα τα μαθήματα στη Λιθουανία, την Πολωνία και την Κύπρο. Ενώ στην Ιταλία και στη Σλοβενία οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν Μαθηματικά, Επιστήμη, Γεωγραφία και Αθλητισμό. Επίσης, διδάσκονται διαφορετικοί συνδυασμοί μητρικής γλώσσας/ δεύτερης γλώσσας στη Λιθουανία, την Πολωνία, την Ιταλία και τη Σλοβενία.

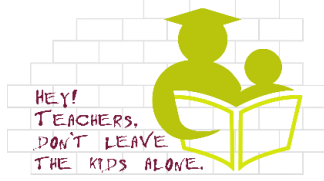

ΠΑΙΔΙΑ

ΧΩΡΑ	Αριθμός Συμμετοχών*				Εύρος	Ηλικία	
	All	M	F	U		Μέσος Όρος	SD**
	9	5	4	0	9-12	10.56	1.33
Κύπρος	8	4	4	0	10-12	10.44	0.73
Ιταλία	12	6	6	0	7-11	8.92	1.16
Λιθουανία	8	4	4	0	9-12	10.25	1.28
Πολωνία	8	5	3	0	10-13	12.00	1.20
Σλοβενία	45	21	24	0	7-13	10.30	1.52
Σύνολο							

*M – Άρρεν, F – Θήλυ, U – Άγνωστο **SD – Τυπική απόκλιση

Η αναλογία αγοριών (53.3%) κοριτσιών (46.7%) ήταν σχεδόν ίση . Σε όλες τις χώρες, τα παιδιά είναι περίπου στην ίδια ηλικία και παρακολουθούν όλα τα μαθήματα στο δημοτικό σχολείο.

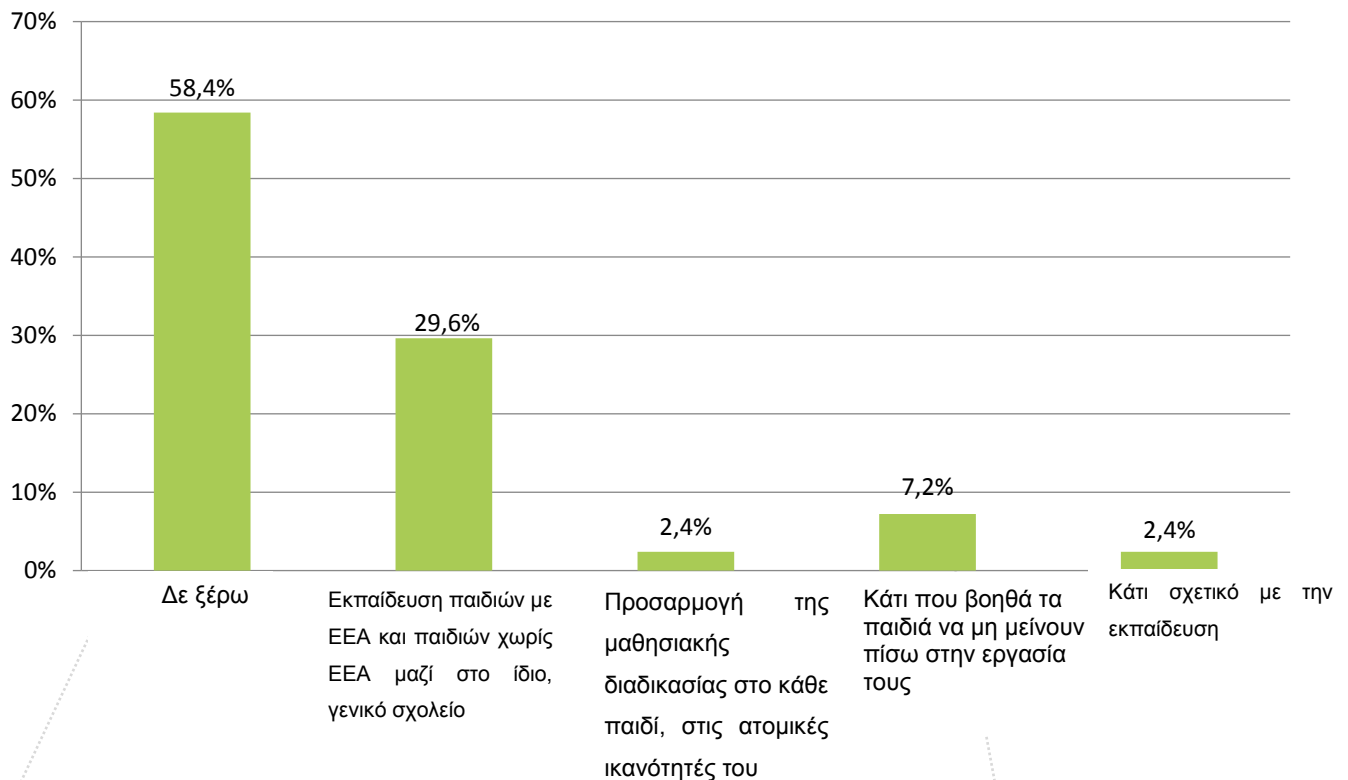

Αποτελέσματα

ΓΟΝΕΙΣ

Απόψεις για την ενιαία εκπαίδευση

Ορισμός της ενιαίας εκπαίδευσης

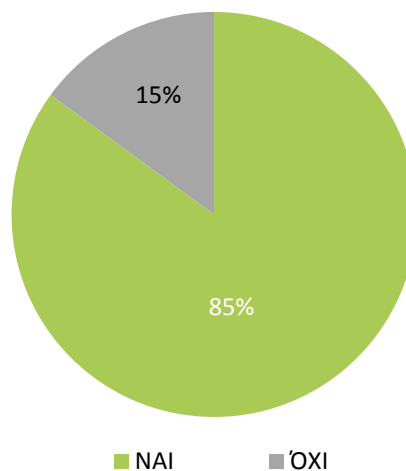
Περισσότεροι από τους μισούς γονείς δεν γνωρίζουν τον όρο ενιαία εκπαίδευση. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι με τον όρο αυτό εννοείται η συμπερίληψη στην εκπαιδευτική διαδικασία των παιδιών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) 1 (κυρίως των παιδιών με αναπηρία), χωρίς διακρίσεις. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων κατά χώρα δείχνει ότι αυτός ο ορισμός δόθηκε από τους γονείς στη Σλοβενία ενώ στην Κύπρο, στην Ιταλία, στη Λιθουανία και στην Πολωνία οι περισσότεροι γονείς δεν γνωρίζουν τι σημαίνει ακριβώς η ενιαία εκπαίδευση.

1 Σε αυτή την αναφορά, θα χρησιμοποιείτε η συντομογραφία «ΕΕΑ» αντί ολόκληρης της φράσης

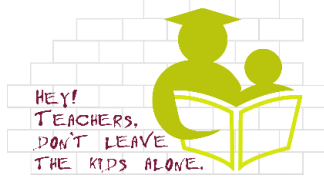

Ακολουθούν τα παιδιά με ΕΕΑ το ίδιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τα συνομήλικα τους;

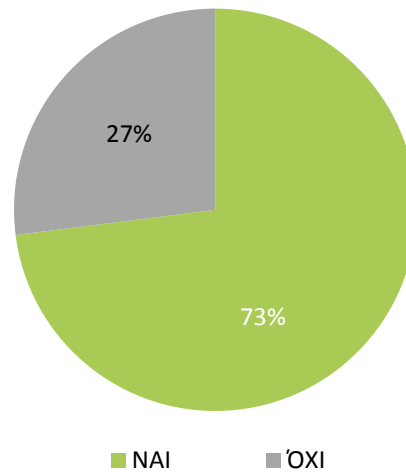
(Ενιαία Εκπαίδευση)

Οι περισσότεροι γονείς υποστηρίζουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ ακολουθούν το ίδιο πρόγραμμα όπως τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης τους. Μόνο στην Κύπρο και στη Λιθουανία οι γονείς έχουν διαφορετική άποψη. Στην Κύπρο, 55.6% των γονιών και στη Λιθουανία, 8.3% των γονιών δηλώνουν ότι υπάρχει διαφορά στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα παιδιά με ΕΕΑ.

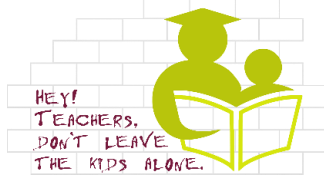
Απόψεις σχετικά με τη δήλωση ότι τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αισθάνονται διαφορετικά από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες τους στο σχολείο

*λείπουν δεδομένα από 1 άτομο

Σχεδόν τα τρία τέταρτα των γονιών πιστεύουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ αισθάνονται διαφορετικά από την ομάδα των συνομήλικων τους δίνοντας τις ακόλουθες αιτιολογήσεις:

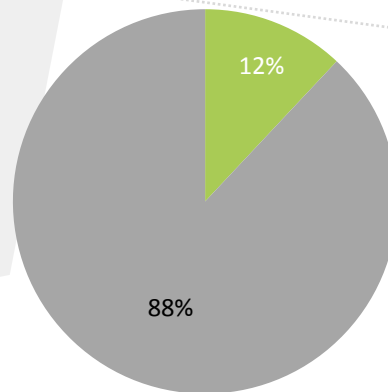
- Έλλειψη παιδείας στην κοινωνία
- Διαφορετικές ώρες στο σχολείο
- Δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία και δυσκολίες να ακολουθήσουν το σχολικό πρόγραμμα
- Έλλειψη της αποδοχής της διαφορετικότητας στην ομάδα των συνομήλικων παιδιών
- Αίσθημα ότι δεν γίνονται πλήρως κατανοητοί
- Δεν είναι ικανοί να λάβουν μέρος σε όλες τις δραστηριότητες της τάξης
- Δέχονται εκφοβισμό και πειράγματα μέσα στην ομάδα των συνομήλικων
- Στιγματισμός και απαξίωση των παιδιών με ΕΕΑ

Οι επεξηγήσεις που δίνει σχεδόν το 1/3 των γονιών που πιστεύουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ δε νιώθουν διαφορετικά από τα συνομήλικά τους στο σχολείο είναι οι ακόλουθες:

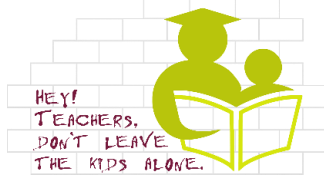
- Είναι και νιώθουν ίσα
- Η έλλειψη διαφοροποίησης μεταξύ των μικρών σε ηλικία παιδιών
- Αποδοχή και φροντίδα μέσα στην ομάδα/παρέα
- Ακολουθούν το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα
- Συμμετέχουν στις σχολικές δραστηριότητες
- Θετική στάση των εκπαιδευτικών

Απόψεις για το πώς τα παιδιά με ΕΕΑ ξεπερνούν δυσκολίες

- Προσπαθούν να ξεπεράσουν δυσκολίες μόνοι τους
- Χρειάζονται βοήθεια για να ξεπεράσουν δυσκολίες

Μόνο το 12.2% των γονιών δήλωσαν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ προσπαθούν μόνα τους να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους. Τονίζουν ότι αυτό συμβαίνει συχνά σε ότι αφορά τον κοινωνικό και εκπαιδευτικό τομέα, καθώς και σε πράγματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά στη διάρκεια μερικών δραστηριοτήτων μετά το σχολείο.

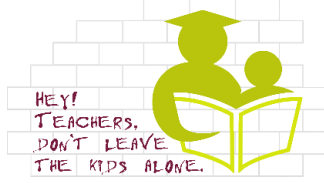

Οι γονείς που υποστηρίζουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ χρειάζονται βοήθεια για να ξεπεράσουν δυσκολίες πιστεύουν ότι η βοήθεια είναι πολύ σημαντική στον συναισθηματικό και εκπαιδευτικό τομέα, κυρίως όταν η αυτοπεποίθηση είναι χαμηλή και αντιμετωπίζουν απόρριψη από τους συμμαθητές και συμμαθήτριες τους.

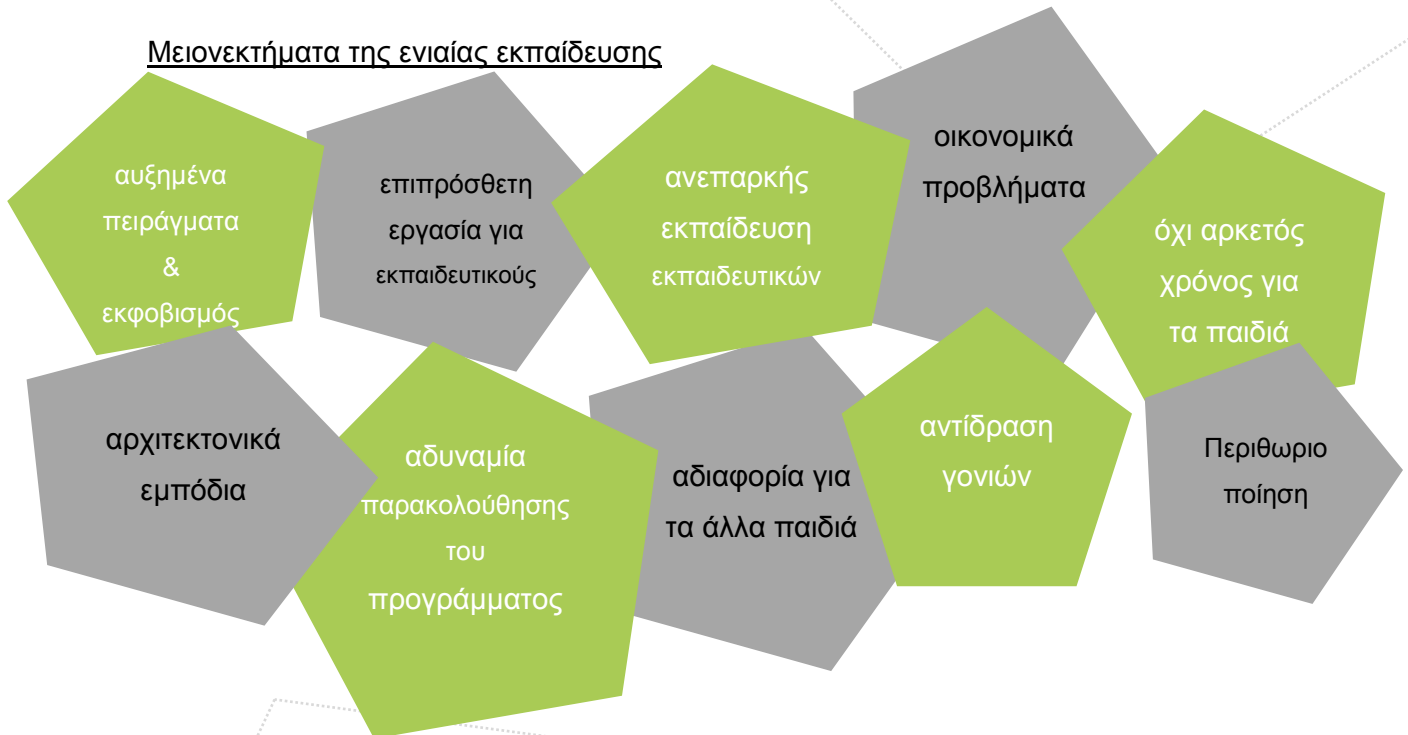
Πλεονεκτήματα της ενιαίας εκπαίδευσης

Κύριο πλεονέκτημα της ενιαίας εκπαίδευσης για τους γονείς είναι το αίσθημα ισότητας, ότι δηλαδή όλα τα παιδιά νιώθουν ίσα και δεν στιγματίζονται. Επιπρόσθετα, τα παιδιά με ΕΕΑ δέχονται εξατομικευμένη βοήθεια και μπορούν να αναπτύξουν ικανοποιητικά εργαλεία τα οποία τα βοηθούν να προσαρμοστούν στην ομάδα και να νιώθουν ταυτόχρονα ικανά και αποδεκτά. Έχουν επίσης τη δυνατότητα συμμετοχής σε διάφορες δραστηριότητες για κατάκτηση της γνώσης – για αυτό το λόγο, μπορούν να ακολουθούν το ίδιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

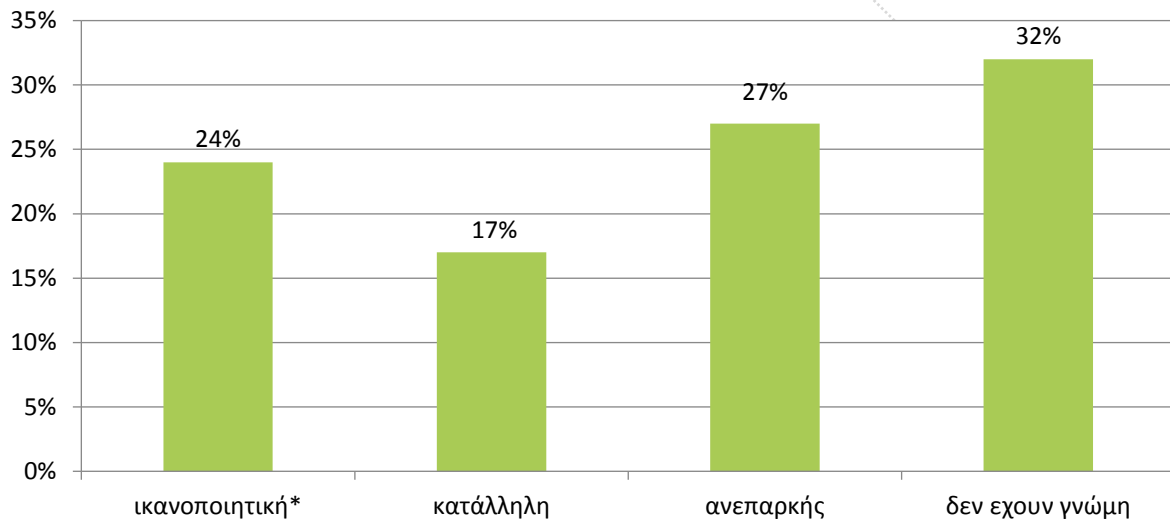
Μειονεκτήματα της ενιαίας εκπαίδευσης

Οι γονείς νιώθουν ότι η ενιαία εκπαίδευση δεν μπορεί να λύσει μια δύσκολη εκπαιδευτική περίπτωση, ειδικότερα λόγω των οικονομικών προβλημάτων στη χώρα τους και της απουσίας κατάλληλης εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, υπάρχει η πιθανότητα τα πειράγματα και ο εκφοβισμός να συμβαίνουν συχνότερα, και το επίπεδο ανοχής σε μια ομάδα να μειωθεί.

Απόψεις σχετικά με τη ψυχολογική και την παιδαγωγική βοήθεια

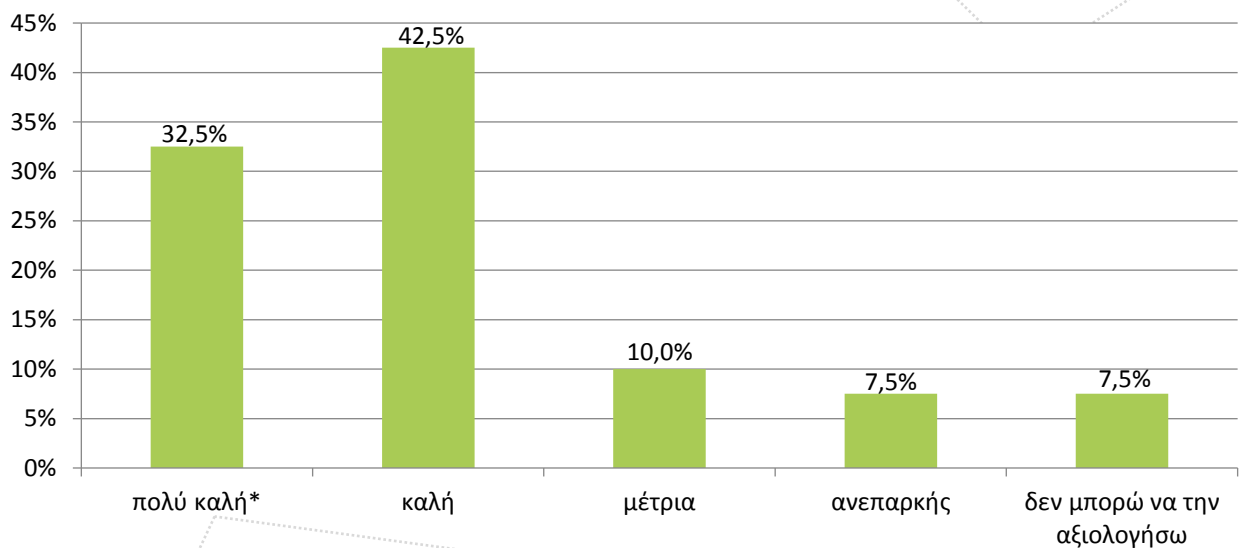
*λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

Περισσότεροι του 25% των γονιών υποστηρίζουν ότι η βοήθεια που παρέχεται από ψυχολόγους και ειδικούς παιδαγωγούς είναι ανεπαρκής. Από την άλλη, 24% των γονιών είναι πλήρως ικανοποιημένοι από τη ψυχολογική και παιδαγωγική βοήθεια που παρέχεται. Στη Σλοβενία, σχεδόν 62.5% των γονιών είναι ευχαριστημένοι με την παρεχόμενη στήριξη, ενώ στην Κύπρο και στην Ιταλία περίπου οι μισοί γονείς είναι ευχαριστημένοι. Στην Πολωνία μόνο 37.5% των γονιών είναι ευχαριστημένοι από την παρεχόμενη ψυχολογική και παιδαγωγική στήριξη. Στη Λιθουανία οι περισσότεροι γονείς (67%) δεν είχαν γνώμη για το θέμα αυτό.

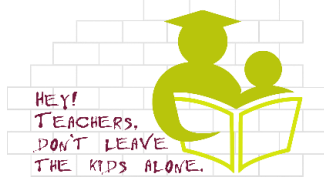
Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών

Απόψεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών

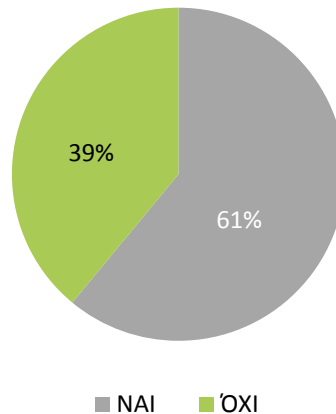

*λείπουν δεδομένα από 1 άτομο

Το 75% των γονιών αξιολογούν την συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς καλή έως πολύ καλή. Μόνο έξι γονείς δηλώνουν ότι έχουν μέτρια ή κακή συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων κατά χώρα δείχνει ότι στην Ιταλία, όλοι γονείς ήταν ευχαριστημένοι με τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, ενώ στη Σλοβενία, στην Κύπρο, στη Λιθουανία και στην Πολωνία υπήρχαν γονείς οι οποίοι ήταν δυσαρεστημένοι από αυτή τη συνεργασία.

Απόψεις σχετικά με τη δήλωση ότι οι εκπαιδευτικοί είναι εκπαιδευμένοι να εργάζονται με παιδιά με ΕΕΑ

*λείπουν δεδομένα από 3 άτομα

Οι περισσότεροι γονείς (61%) πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί των παιδιών τους έχουν επαρκή προσόντα για να εργάζονται με παιδιά με ΕΕΑ παραθέτοντας τους ακόλουθους λόγους:

- Ξέρουν πώς να επεξηγούν δύσκολα θέματα στα παιδιά με ΕΕΑ
- Προσαρμόζουν το πρόγραμμα της τάξης για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ
- Εφαρμόζουν σύγχρονες διδακτικές μεθόδους
- Αντιδρούν σε συγκεκριμένες συμπεριφορές το γρηγορότερο δυνατόν
- Έχουν κατάλληλες ικανότητες
- Επιθυμούν να βοηθήσουν
- Είναι υπομονετικοί

Παρόλα αυτά, περισσότεροι του ενός τρίτου νιώθουν ότι το επίπεδο των προσόντων των εκπαιδευτικών των παιδιών τους δεν είναι ψηλό. Οι λόγοι που δίνουν για αυτή τους την άποψη είναι ότι οι εκπαιδευτικοί:

- Αντιμετωπίζουν προβλήματα στο να δώσουν εξατομικευμένη εργασία, κυρίως σε μεγάλες σε αριθμό τάξεις.

- Δεν αναγνωρίζουν τις ειδικές ανάγκες των παιδιών
- Δυσκολεύονται να αντιδράσουν κατάλληλα σε συγκεκριμένες συμπεριφορές
- Πιστεύουν ότι μόνο η γνώμη τους είναι η ορθή
- Δε λαμβάνουν υπόψη τις εισηγήσεις των γονιών

Οι διάφορες μορφές συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών που έχουν παιδιά με ΕΕΑ

Μορφές Επικοινωνίας	Αριθμός γονιών	Ποσοστό
Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ολοκληρωμένα προγράμματα αποκατάστασης για τα παιδιά με ΕΕΑ	18	44%
Οι εκπαιδευτικοί δίνουν οδηγίες στους γονείς για το πώς θα αντιμετωπίσουν δύσκολες εκπαιδευτικές εργασίες	26	63%
Οι εκπαιδευτικοί συζητούν για τις δυνατότητες και ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ	19	46%
Οι εκπαιδευτικοί ενημερώνουν τους γονείς για τους φορείς που μπορούν να τους βοηθήσουν	18	44%
Οι εκπαιδευτικοί ενημερώνουν τους γονείς για τα δικαιώματα των παιδιών με ΕΕΑ	20	49%
Οι εκπαιδευτικοί μιλούν με τους γονείς για τις υποχρεώσεις τους (όπως η εκτέλεση ιατρικών διαδικασιών και η χρήση φαρμάκων από το παιδί στο σχολείο)	17	42%
Οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με τους γονείς για τις αρχές της συνεργασίας και της εφαρμογής των συστάσεων στο σπίτι	22	54%

Σχεδόν οι μισοί γονείς δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ολοκληρωμένα προγράμματα αποκατάστασης για τα παιδιά τους με ΕΕΑ και συζητούν μαζί τους για τις δυνατότητες και τις ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ (συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης των γονιών για τα δικαιώματα των παιδιών με ΕΕΑ). Το 63% των γονιών υποστηρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί τους δίνουν μερικές οδηγίες σε περίπτωση δύσκολων εκπαιδευτικών καταστάσεων.

Επιπλέον, βρέθηκαν κάποιες διαφορές μεταξύ των χωρών. Για λόγους σύγκρισης, οι κύριες μορφές συνεργασίας σε κάθε χώρα παρατίθενται παρακάτω.

ΚΥΠΡΟΣ

Ολοκληρωμένα προγράμματα αποκατάστασης

Οδηγίες στους γονείς

Μιλούν για δυνατότητες

Ενημερώνουν για τα δικαιώματα των παιδιών

Μιλούν για τις γονικές υποχρεώσεις

Συμφωνούν για τις αρχές της συνεργασίας

Άλλα: συναντήσεις με την Ομάδα άμεσης παρέμβασης

ΙΤΑΛΙΑ

Συμφωνούν για τις αρχές της συνεργασίας

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Ολοκληρωμένα προγράμματα αποκατάστασης

Οδηγίες στους γονείς

Μιλούν για δυνατότητες

Ενημερώνουν για φορείς βοήθειας/στήριξης

Ενημερώνουν για τα δικαιώματα των παιδιών

Μιλούν για τις γονικές υποχρεώσεις

Συμφωνούν τις αρχές της συνεργασίας

Άλλα: Συναντήσεις με ομάδες παρέμβασης

ΠΟΛΩΝΙΑ

Ολοκληρωμένα Προγράμματα αποκατάστασης

Καθοδηγούν τους γονείς

Μιλούν για δυνατότητες

Ενημερώνουν για φορείς που θα βοηθούσαν

Ενημερώνουν για τα δικαιώματα των παιδιών

Μιλούν για γονικές υποχρεώσεις

Καθοδηγούν τους γονείς

Συμφωνούν της αρχές της συνεργασίας

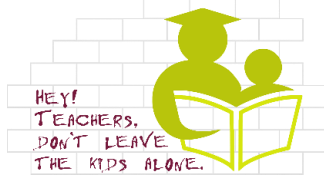
Συμφωνούν τις αρχές της συνεργασίας

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Καθοδηγούν τους γονείς

Συμφωνούν της αρχές της συνεργασίας

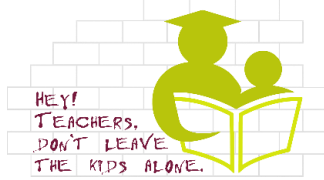
Τα οφέλη από τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών

- Οι γονείς αναφέρουν τα ακόλουθα οφέλη από τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς:
- Γρηγορότερη εκπαιδευτική, κοινωνική και ψυχολογική ανάπτυξη των παιδιών τους με ΕΕΑ
 - Συνεργατική μάθηση
 - Κατάλληλη αναγνώριση των αναγκών των παιδιών τους
 - Καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα
 - Γρηγορότερη οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
 - Εξατομίκευση
 - Γρηγορότερη κοινωνικοποίηση των παιδιών τους με ΕΕΑ
 - Γνώση από την αρχή του εκπαιδευτικού προγράμματος των παιδιών τους με ΕΕΑ
 - Αμοιβαία βοήθεια μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών
 - Είναι ικανοί να έχουν ουσιαστικότερη επιρροή στο παιδί με ΕΕΑ μέσα στην τάξη

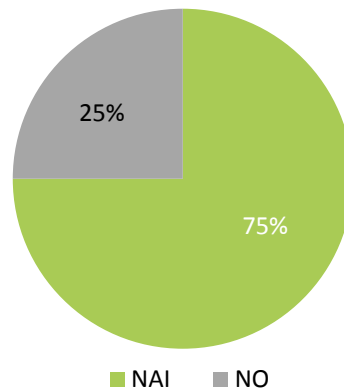
Δυσκολίες από τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών

Οι γονείς δηλώνουν τις παρακάτω δυσκολίες που προκύπτουν από τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς τους:

- Αποτυχίες στην επικοινωνία, π.χ. διαφορές στην κατανόηση του προβλήματος ή αργοπορημένη ενημέρωση για τις δυσκολίες του παιδιού με ΕΕΑ
- Προβλήματα στο συντονισμό συναντήσεων λόγω των άλλων υποχρεώσεων, κυρίως στα διαφορετικά ωράρια εργασίας
- Πολλή πίεση στους εκπαιδευτικούς
- Ακατάλληλη και μη ρεαλιστική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών
- Πίεση στο παιδί για να μάθει
- Έλλειψη επιθυμίας και ενέργειας (και από τις δύο πλευρές)
- Χαμηλή ικανότητα να αναγνωρίσουν τα προβλήματα των παιδιών

Είναι τα αποτελέσματα της συνεργασίας των εκπαιδευτικών και των γονιών εμφανή;

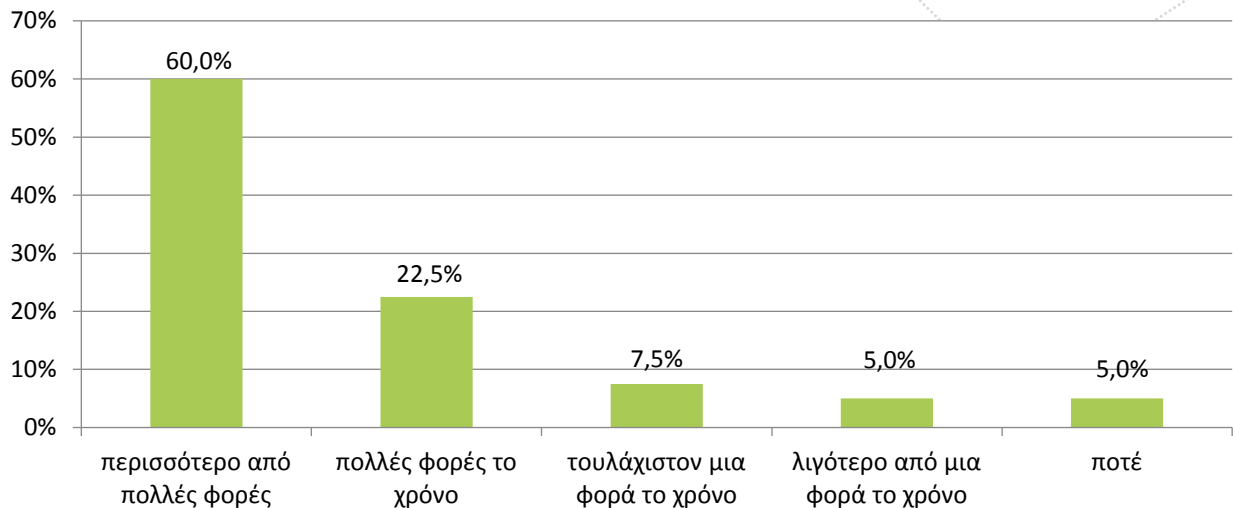
*λείπουν δεδομένα από 2 άτομα

Τα τρία τέταρτα των γονιών υποστηρίζουν ότι τα αποτελέσματα της συνεργασίας τους με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους είναι εμφανή. Τα κύρια αποτελέσματα της συνεργασίας αυτής είναι:

- Καλύτερη συμπεριφορά των παιδιών τους με ΕΕΑ
- Αυξημένη γνώση της συμπεριφοράς των παιδιών τους σε διάφορα περιβάλλοντα
- Αυξημένη εμπιστοσύνη μεταξύ των γονιών και των εκπαιδευτικών
- Βελτίωση στην επικοινωνία γονιών-εκπαιδευτικών-παιδιών
- Αυξημένη αυτοεκτίμηση των παιδιών με ΕΕΑ
- Δυνατότητα να παρακολουθούν την πρόοδο του παιδιού τους με ΕΕΑ
- Υψηλότερο κίνητρο για τα παιδιά με ΕΕΑ για εργασία και μάθηση
- Αυξημένη ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών για τις ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ

Απόψεις σχετικά με τη συχνότητα συζήτησης των ευκαιριών και αναγκών των παιδιών με τους εκπαιδευτικούς

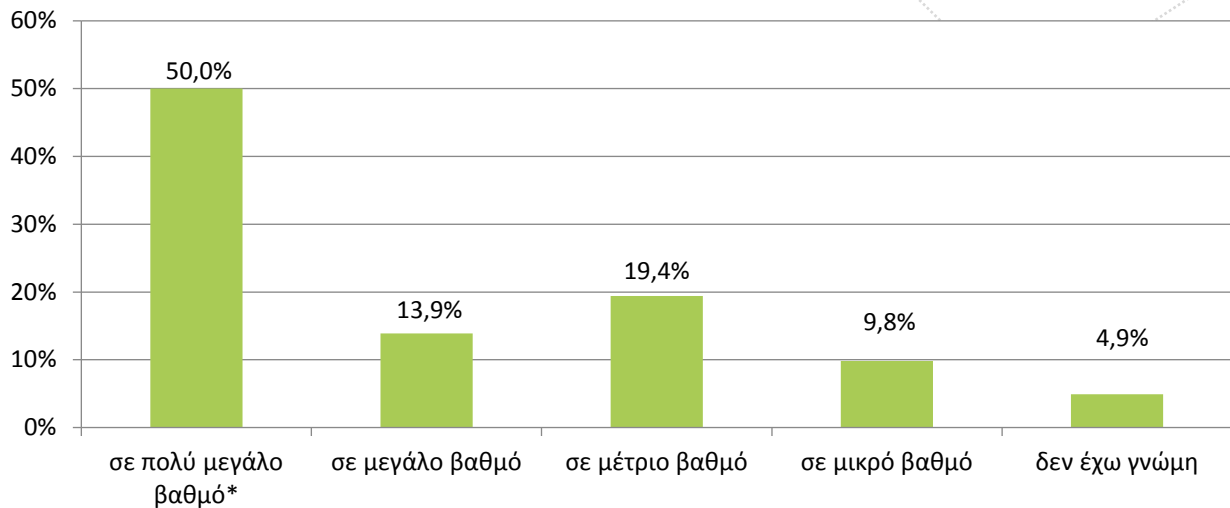

*λείπουν δεδομένα από 1 άτομο

Περίπου το 83% των γονιών αναφέρει ότι συζητά με τους εκπαιδευτικούς του παιδιού τους για την εργασία του συχνά έως πολλές φορές το χρόνο ή περισσότερο. Τρεις γονείς από την Πολωνία ισχυρίζονται ότι είχαν μια τέτοια συζήτηση λιγότερο συχνά. Ένας γονιός είπε ότι είχε επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό του παιδιού του τουλάχιστον μία φορά το χρόνο και δύο γονείς δεν είχαν ποτέ επικοινωνία.

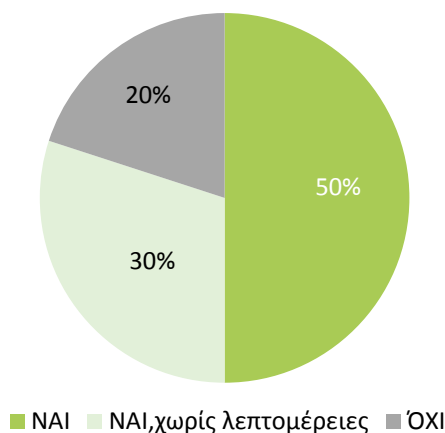
Απόψεις σχετικά με το βαθμό της βοήθειας που παρέχεται από τους εκπαιδευτικούς στα παιδιά με ΕΕΑ σε δύσκολες καταστάσεις

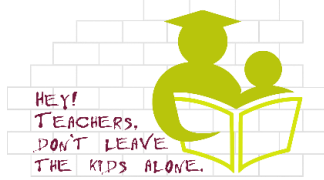
*λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

Σχεδόν το 93% των γονιών δηλώνει ότι οι εκπαιδευτικοί βοηθούν το παιδί τους σε διάφορες δύσκολες καταστάσεις. Οι μισοί γονείς αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν τα παιδιά τους σε πολύ μεγάλο βαθμό. Μόνο δύο γονείς από την Κύπρο δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν βοήθησαν τα παιδιά τους με ΕΕΑ σε δύσκολες στιγμές.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν γνώση της οικογενειακής κατάστασης του παιδιού με ΕΕΑ;

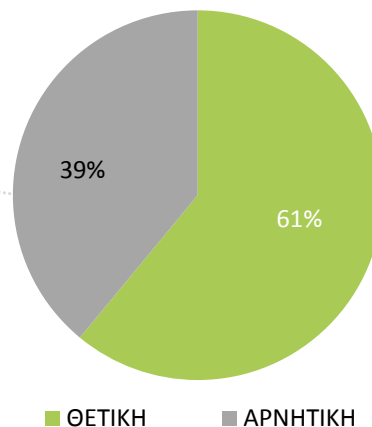
*data from 1 person was missing

Τα δύο τρίτα των γονιών δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι ενημερωμένοι για την κατάσταση του παιδιού στο σπίτι τους. Περισσότεροι από το ένα τέταρτο ισχυρίζονται ότι οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν μόνο τα γενικά και πιο σημαντικά θέματα. Δύο γονείς από τη Λιθουανία, ένας γονιός από τη Σλοβενία και ένας γονιός από την Κύπρο αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν γνώριζαν τίποτα για την οικογενειακή κατάσταση του παιδιού τους.

Το παιδί με ΕΕΑ στο σχολείο

Απόψεις σχετικά με την πραγματική επιθυμία του παιδιού να πηγαίνει στο σχολείο

*data from 1 person was missing

Περισσότεροι από τους μισούς γονείς πιστεύουν ότι αρέσει στο παιδί τους με ΕΕΑ να πηγαίνει στο σχολείο, κυρίως λόγω της δυνατότητας να παίζει και να περνά χρόνο με τους φίλους και τις φίλες του. Επιπρόσθετα, οι γονείς δηλώνουν ότι αρέσει στο παιδί τους να πηγαίνει στο σχολείο γιατί είναι επιτυχής, περνά καλά, μαθαίνει καινούρια πράγματα και συναντά νέους ανθρώπους.

Από την άλλη, σχεδόν το 40% των γονιών δηλώνει ότι δεν αρέσει στο παιδί τους να πηγαίνει στο σχολείο, κυρίως επειδή αισθάνεται πίεση ή συχνά δέχεται πειράγματα από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες του. Ακόμα, τα παιδιά με ΕΕΑ έχουν κάποιες μαθησιακές δυσκολίες και, ως εκ τούτου, το σχολείο τους φαίνεται κάπως βαρετό.

Απόψεις σχετικά με τη στάση του παιδιού με ΕΕΑ απέναντι στη μάθηση

ΘΕΤΙΚΗ, γιατί το παιδί:

θέλει να μάθει νέα πράγματα
θέλει να ξεπερνάει δυσκολίες
Ξέρει ότι με την εξάσκηση γίνεσαι καλύτερος
Αισθάνεται περισσότερη χαρά παρά απογοήτευση
Κατανοεί ότι η μάθηση είναι σημαντική
Έχει κίνητρα

ΑΡΝΗΤΙΚΗ, γιατί το παιδί:

Δεν έχει αρκετά κίνητρα
Βαριέται
Νιώθει ότι δεν έχει αρκετή στήριξη
Έχει μαθησιακές δυσκολίες
Δέχεται εκφοβισμό και πειράγματα από τα συνομήλικα του παιδιά

Απόψεις σχετικά με την συμπεριφορά των παιδιών με ΕΕΑ στην τάξη

Συμπεριφορά παιδιού με ΕΕΑ*	Αριθμός θετικών απαντήσεων (ΝΑΙ)	Ποσοστό
Το παιδί μου έχει ενεργό ρόλο στη ζωή της τάξης	25	62.0%
Το παιδί μου είναι ικανοποιημένο που είναι με τα συνομήλικα του παιδιά	33	80.4%
Το παιδί μου νιώθει απαραίτητο στην τάξη	19	46.4%
Το παιδί μου γίνεται αντιληπτό από τα συνομήλικα του παιδιά	28	68.2%
Το παιδί μου προσκαλείται από τα συνομήλικα του παιδιά σε διάφορα γεγονότα μετά το σχολείο, όπως πάρτυ γενεθλίων	27	65.9%
Τα συνομήλικα του παιδιά παίζουν με χαρά μαζί με το παιδί μου σε ομαδικά παιχνίδια.	32	78.0%

* αναλόγως της ερώτησης, λείπουν δεδομένα από 1 μέχρι 5 άτομα

Σχεδόν τα δύο τρίτα των γονιών πιστεύουν ότι τα παιδιά τους συμμετέχουν ενεργά στη ζωή της τάξης τους. Συνήθως δηλώνουν ότι η ζωή στην τάξη είναι ενδιαφέρουσα για το παιδί τους και, ότι το παιδί τους θέλει να κοινωνικοποιηθεί και να συνεισφέρει θετικά στην ομάδα του. Εάν η συμμετοχή είναι ανεπαρκής οφείλεται κυρίως στην ντροπαλότητα και στα προβλήματα προσαρμογής (γρήγορης) στις καταστάσεις μέσα στην τάξη.

Περισσότεροι από τα τρία τέταρτα των γονιών υποστηρίζουν ότι το παιδί τους είναι ικανοποιημένο από τις σχέσεις του με τα συνομήλικα παιδιά, κυρίως επειδή έχουν κάποιους φίλους και κάποιες φίλες που μπορούν να περάσουν χρόνο. Κάποιοι γονείς δηλώνουν ότι το παιδί τους είναι ελάχιστα ικανοποιημένο από αυτές τις σχέσεις, συνήθως μετά από απόρριψη από τα συνομήλικα τους παιδιά.

Σχεδόν οι μισοί γονείς δηλώνουν ότι τα παιδιά τους αισθάνονται να συμπεριλαμβάνονται στην τάξη, κυρίως λόγω της θετικής στάσης των φίλων τους. Ωστόσο, σχεδόν το 35% των γονιών σημειώνει ότι το παιδί τους δεν νιώθει απαραίτητο. Δηλώνουν ότι αυτό είναι συνέπεια των αρνητικών σχέσεων με τα συνομήλικά τους παιδιά, οι οποίες περιλαμβάνουν πειράγματα, προσβλητικά ονόματα, κοροϊδία ή αδιαφορία.

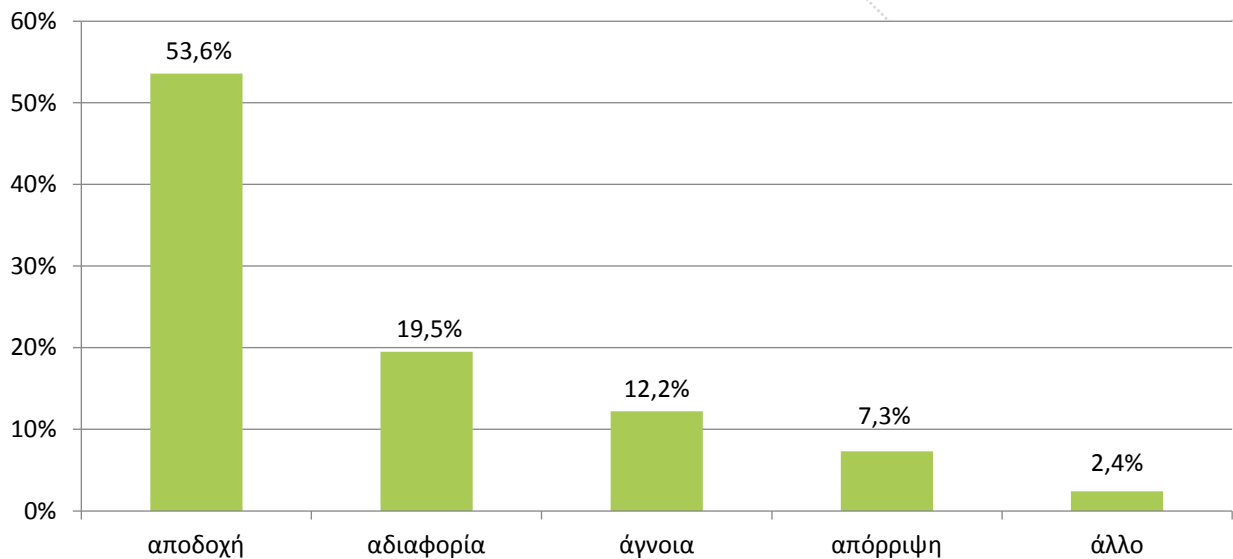
Τα δύο τρίτα των γονιών δηλώνουν ότι το παιδί τους με ΕΕΑ αισθάνεται πολύτιμο από τους φίλους του. Επεξηγούν ότι αυτό συμβαίνει λόγω των μοναδικών χαρακτηριστικών του παιδιού τους, των άτυπων ιδεών και των λύσεων στα προβλήματα και στην ικανότητα να διασκεδάζει εύκολα την ομάδα.

Περίπου το 65% των γονιών δηλώνουν ότι το παιδί τους με ΕΕΑ προσκαλείται από τα συνομήλικα του παιδιά σε διάφορα γεγονότα μετά το σχολείο. Αυτό συμβαίνει συνήθως με την πιο στενή παρέα τους (φίλους και φίλες) η οποία αποδέχεται το παιδί και της αρέσει να περνούν χρόνο μαζί τους.

Σχεδόν το 80% των γονιών πιστεύει ότι τα συνομήλικα παιδιά του παιδιού τους με ΕΕΑ παίζουν με προθυμία μαζί με το παιδί τους, κυρίως επειδή είναι επιτυχημένα, καλά ή/και κοινωνικά.

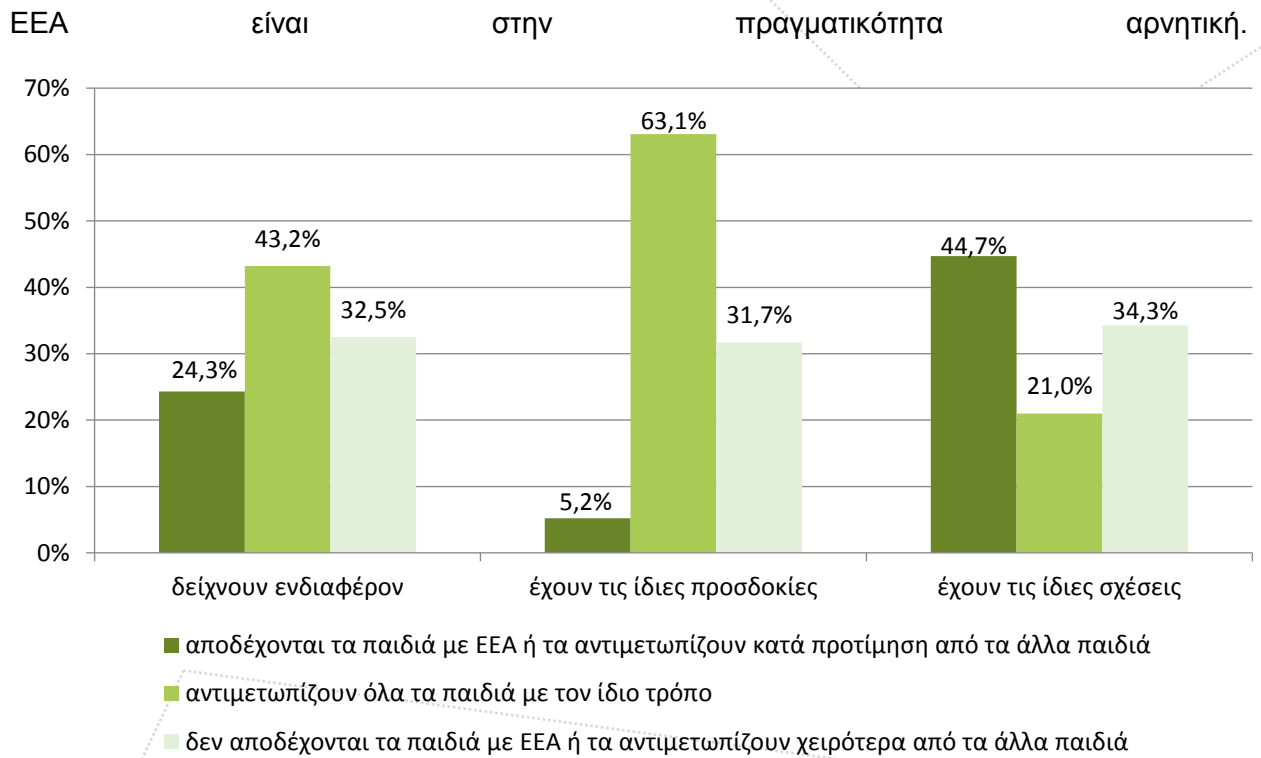

Απόψεις σχετικά με τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στα παιδιά με ΕΕΑ

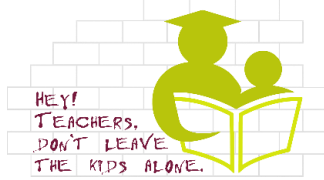
* λείπουν δεδομένα από 3 άτομα

Περισσότεροι από τους μισούς γονείς εκτιμούν ότι οι εκπαιδευτικοί αποδέχονται τα παιδιά με ΕΕΑ. Σχεδόν το ένα πέμπτο των γονιών θεωρεί ότι οι εκπαιδευτικοί αδιαφορούν για τα παιδιά με ΕΕΑ. Ένα 10% των γονιών ισχυρίζονται ότι η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στα παιδιά με

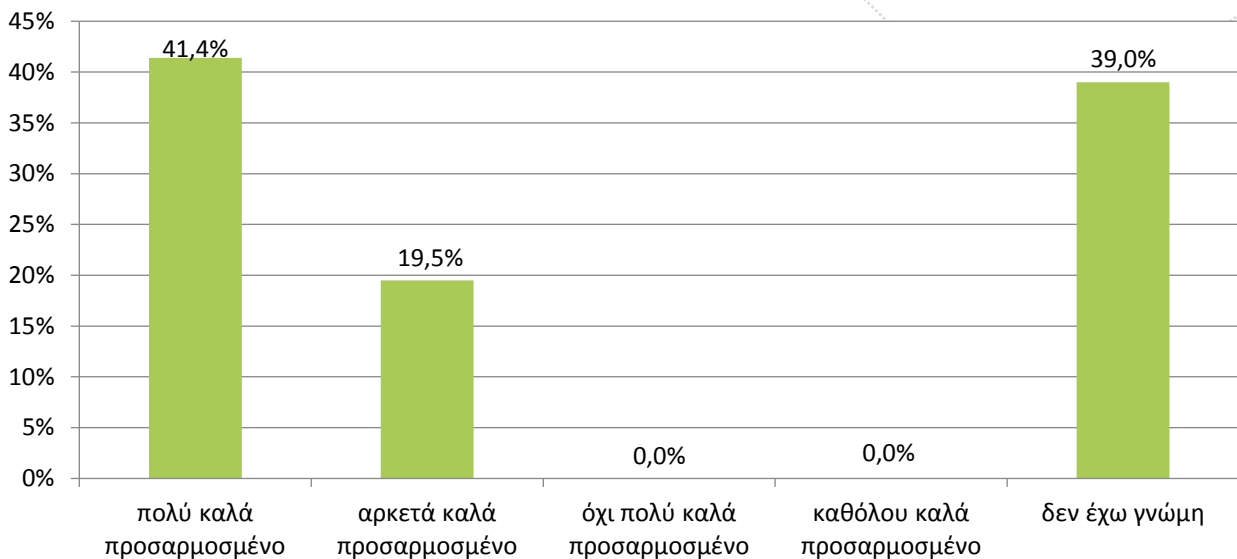

*αναλόγως της ερώτησης λείπουν δεδομένα από 2 μέχρι 4 άτομα

Γενικά, οι γονείς δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο όλα τα παιδιά, και τα παιδιά με ΕΕΑ και τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ. Θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί δείχνουν το ίδιο ενδιαφέρον για τα παιδιά με ΕΕΑ και για τα συνομήλικά τους. Αναφορικά με τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών, οι γονείς δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν τις ίδιες απαιτήσεις στο γνωσιολογικό τομέα από όλα τα παιδιά. Οι γονείς αναδεικνύουν ως μόνη διαφορά τις καλύτερες σχέσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί με τα παιδιά με ΕΕΑ παρά με τα άλλα παιδιά.

Απόψεις σχετικά με τα επιπρόσθετα μαθήματα/δραστηριότητες

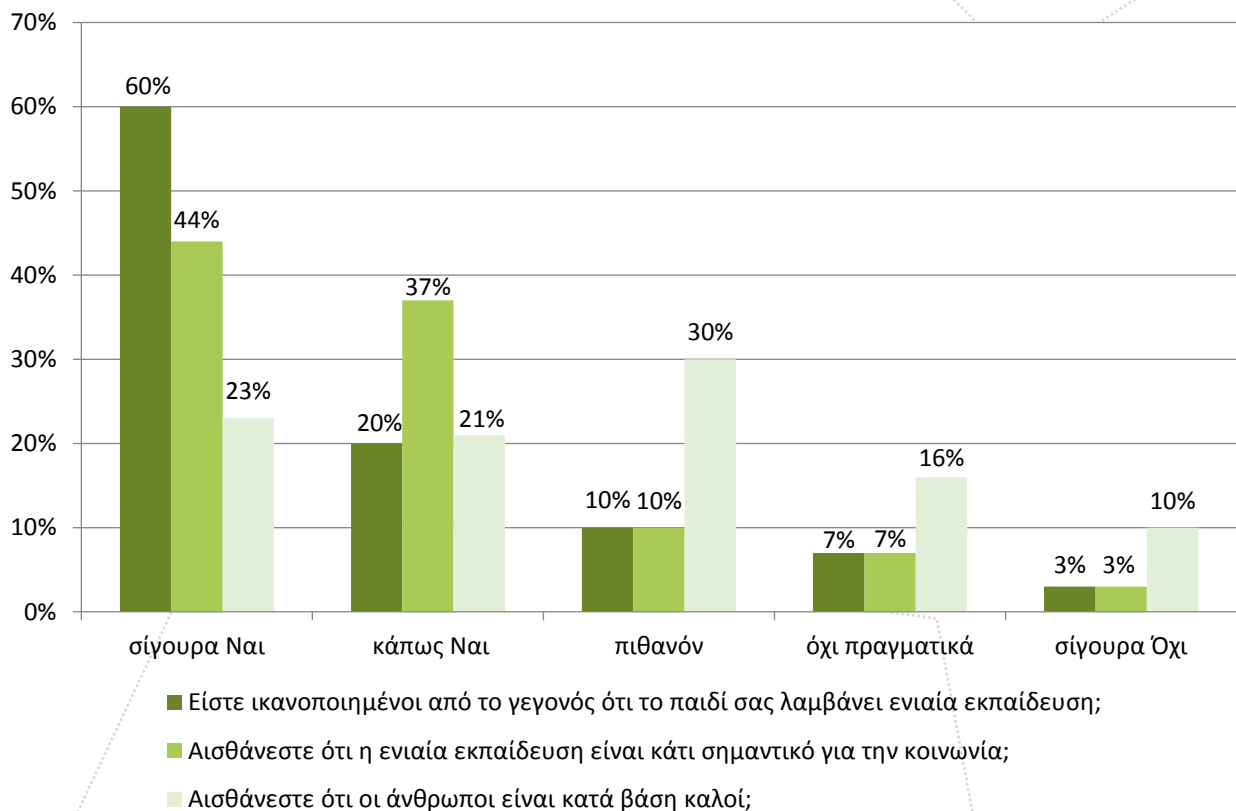
* λείπουν δεδομένα από 3 άτομα

Οι περισσότεροι από τους γονείς δηλώνουν ότι τα επιπρόσθετα μαθήματα και οι επιπρόσθετες δραστηριότητες που παρέχονται στα παιδιά με ΕΕΑ στο σχολείο είναι πράγματι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ. Κανένας γονιός δεν αναφέρει ότι δεν είναι πλήρως προσαρμοσμένα, ενώ σχεδόν το 40% δεν έχει γνώμη για το θέμα αυτό.

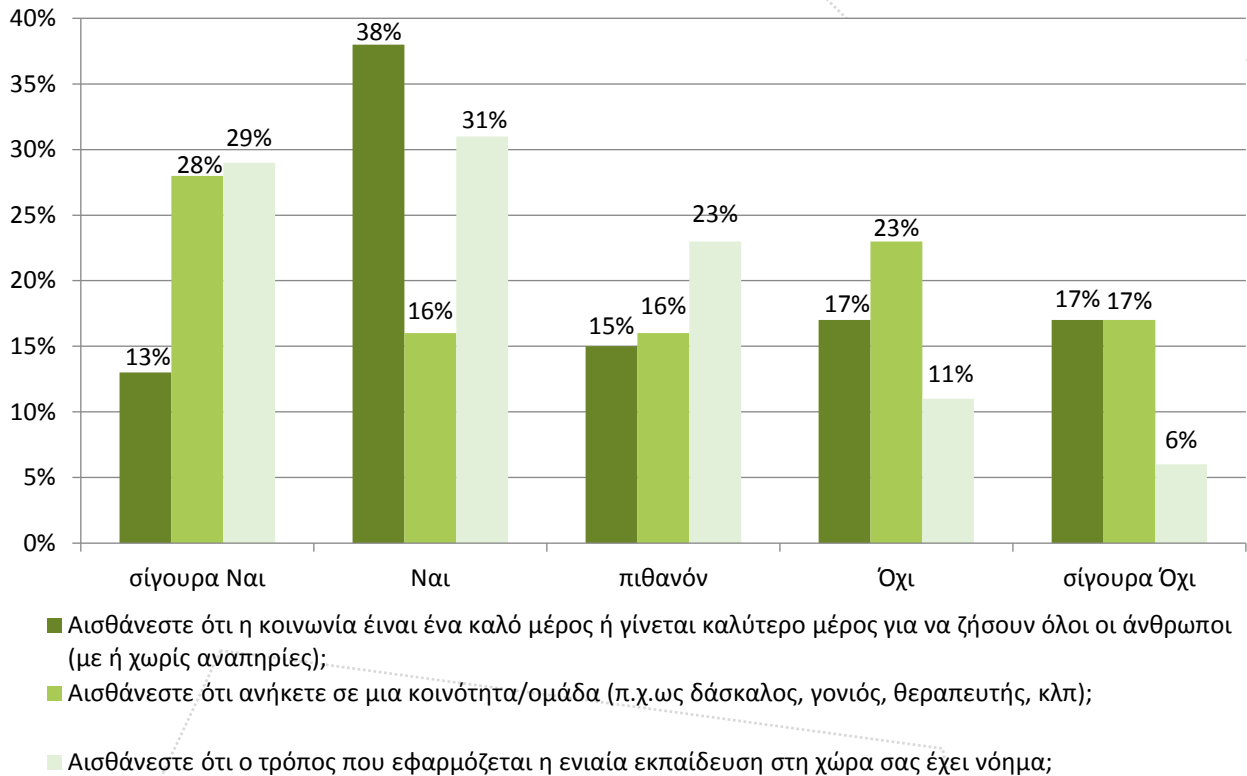
Ευημερία

Συναισθήματα των τελευταίων μηνών που προέκυψαν από τη συζήτηση για την ενιαία εκπαίδευση

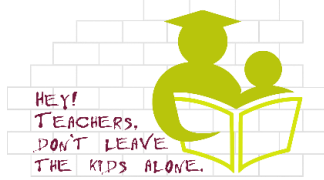
* αναλόγως με την ερώτηση, λείπουν δεδομένα από 1-6 άτομα

Το 80% των γονιών αισθάνεται ικανοποιημένο από το γεγονός ότι τα παιδιά τους αποτελούν μέρος ενός αναλυτικού προγράμματος ενιαίας εκπαίδευσης. Λίγοι γονείς ήταν λίγο ικανοποιημένοι και το 10% δεν ήταν ικανοποιημένοι. Οι γονείς πιστεύουν ότι η ενιαία εκπαίδευση είναι σημαντική όσον αφορά την κατάσταση και την ανάπτυξη της κοινωνίας. Οι μισοί γονείς πιστεύουν πως οι άνθρωποι είναι κατά βάση καλοί σε αντίθεση με τους άλλους μισούς που έχουν κάποιες αμφιβολίες για αυτό.

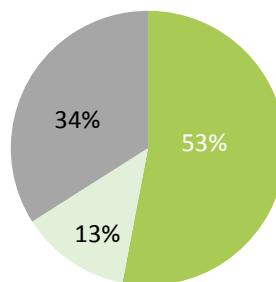
* αναλόγως της ερώτησης, λείπουν δεδομένα από 1-6 άτομα

Οι περισσότεροι από τους γονείς επιβεβαιώνουν πως η κοινωνία είναι ή έχει γίνει ένα καλύτερο μέρος για όλους για να ζήσουν. Ωστόσο οι απόψεις διαφέρουν. Το 51% των γονιών συμφωνεί, το 15% συμφωνεί εν μέρει και το 34% έχει διαφορετική άποψη. Οι γονείς αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια κοινότητα, αλλά υπάρχουν και γονείς που δεν αισθάνονται αυτή τη μορφή της ομαδικής στήριξης. Τέλος, σχεδόν 60% των γονιών δηλώνουν αισιόδοξοι με τον τρόπο με τον οποίο η ενιαία εκπαίδευση έχει κάποιο νόημα όπως εφαρμόζεται στις χώρες τους.

Σχέσεις με εκπαιδευτικούς

Οι απόψεις των παιδιών σχετικά με την επιθυμία τους να πηγαίνουν στο σχολείο

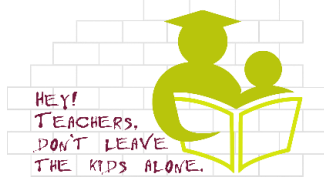

■ μου αρέσει ■ κάποιες φορές μου αρέσει, κάποιες όχι ■ δεν μου αρέσει

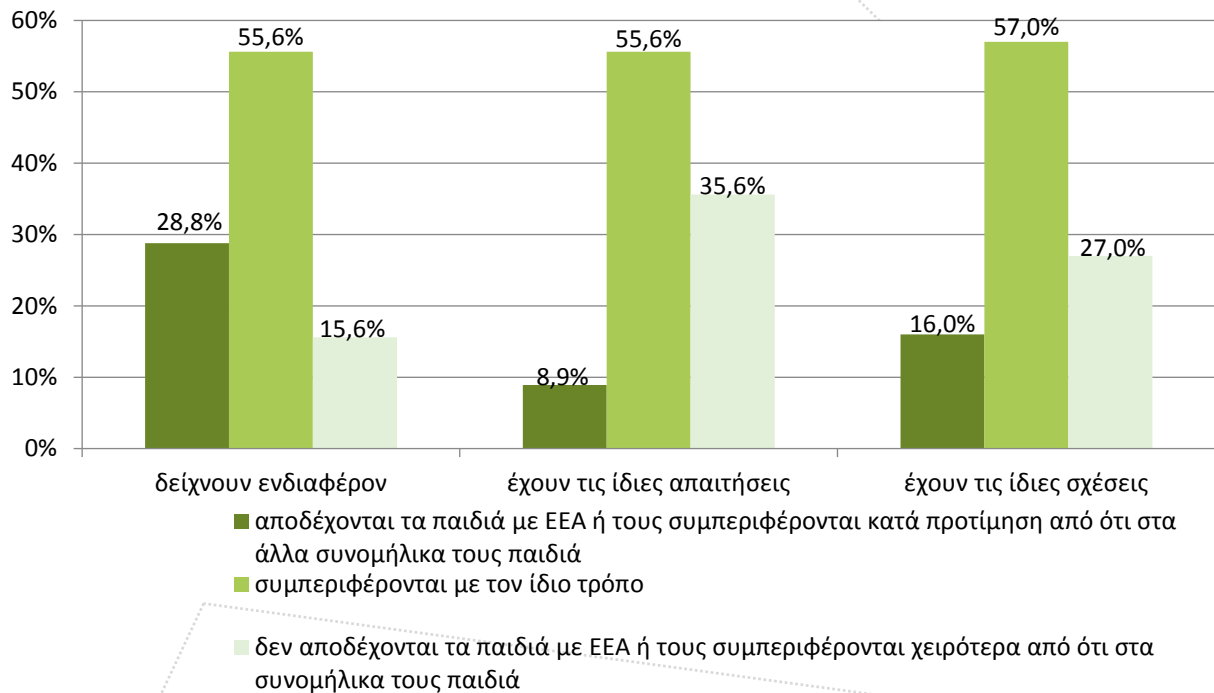
Στα περισσότερα παιδιά με ΕΕΑ αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο, κυρίως επειδή μαθαίνουν νέα πράγματα, παρακολουθούν μαθήματα που πραγματικά τους ενδιαφέρουν και συναντιούνται με την παρέα τους (φίλους/λες).

Από την άλλη, περισσότερα από το ένα τρίτο των παιδιών με ΕΕΑ υποστηρίζει ότι δεν του αρέσει να πηγαίνει στο σχολείο, ή ακόμα το μισά. Οι εξηγήσεις τους είναι ότι:

- το σχολείο είναι ανιαρό και καθόλου χρήσιμο
- δυσκολεύονται να μάθουν και οι απαιτήσεις των εκπαιδευτικών δεν προσαρμόζονται στις δυνατότητές τους
- πρέπει να ξυπνούν νωρίς
- οι εκπαιδευτικοί θυμώνουν εύκολα
- τα συνομήλικα παιδιά δεν είναι φιλικά, τα πειράζουν ή τα εκφοβίζουν και γελούν μαζί τους

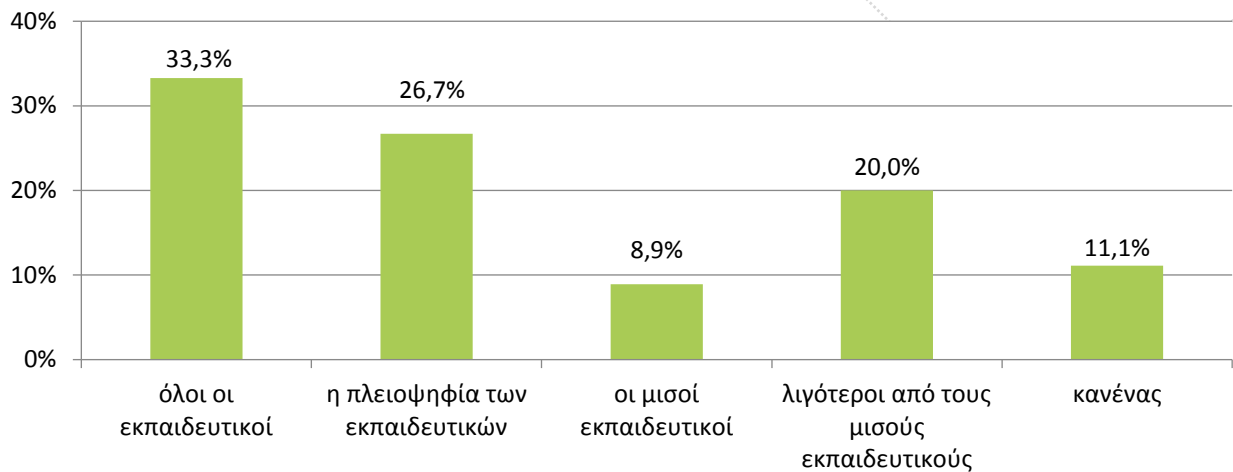
Οι στάσεις των παιδιών με ΕΕΑ απέναντι στη μάθηση

Τα παιδιά με ΕΕΑ που μιλήσαμε θεωρούν ότι αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο από τους εκπαιδευτικούς τους, όπως και τα συνομήλικα τους παιδιά. Όπως και προηγουμένως, έτσι κι εδώ αναλύονται τρεις τομείς: 1.το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για τα παιδιά με ΕΕΑ σε σχέση με το ενδιαφέρον τους για τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ, 2. οι απαιτήσεις των εκπαιδευτικών στο γνωσιολογικό τομέα για τα παιδιά με ΕΕΑ σε σχέση με τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ, 3. οι θετικές σχέσεις των εκπαιδευτικών με τα παιδιά με ΕΕΑ και με τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ.

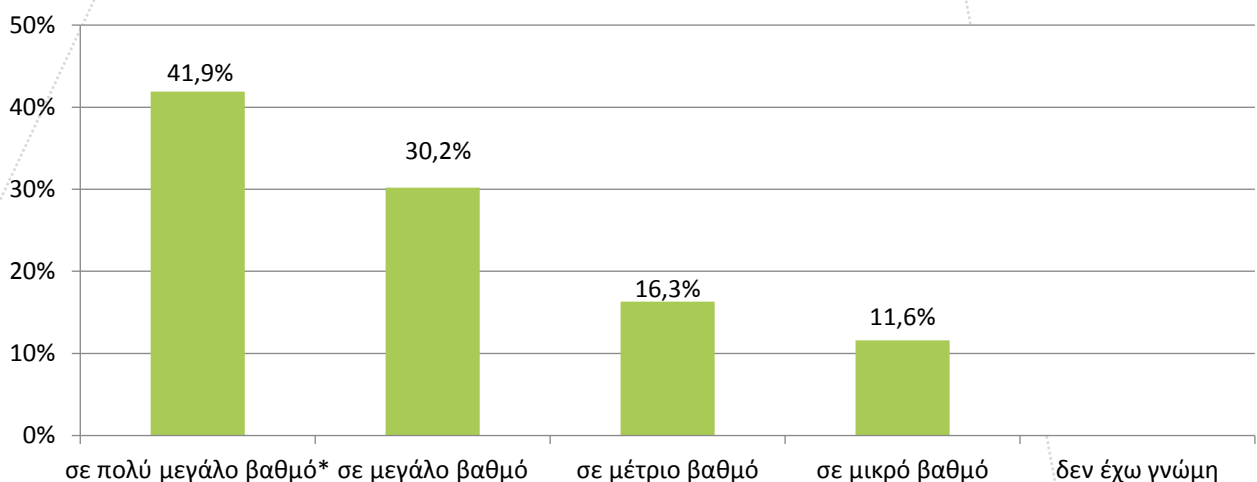

Απόψεις σχετικά με την κατανόηση και τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών για τα παιδιά με ΕΕΑ

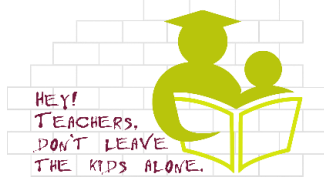

Το ένα τρίτο των παιδιών αναφέρει ότι θα μπορούσε να περιγράψει όλους τους εκπαιδευτικούς του με την ακόλουθη δήλωση: «Ο/η δάσκαλος/α μου, μου δίνει να καταλάβω ότι πιστεύει στις ικανότητές μου». Επίσης, 14 παιδιά επιβεβαιώνουν ότι λιγότεροι από τους μισούς εκπαιδευτικούς ή κανένας από αυτούς δείχνουν κάποια κατανόηση.

Απόψεις σχετικά με τη στήριξη που δέχονται από τους εκπαιδευτικούς τα παιδιά με ΕΕΑ σε δύσκολες καταστάσεις

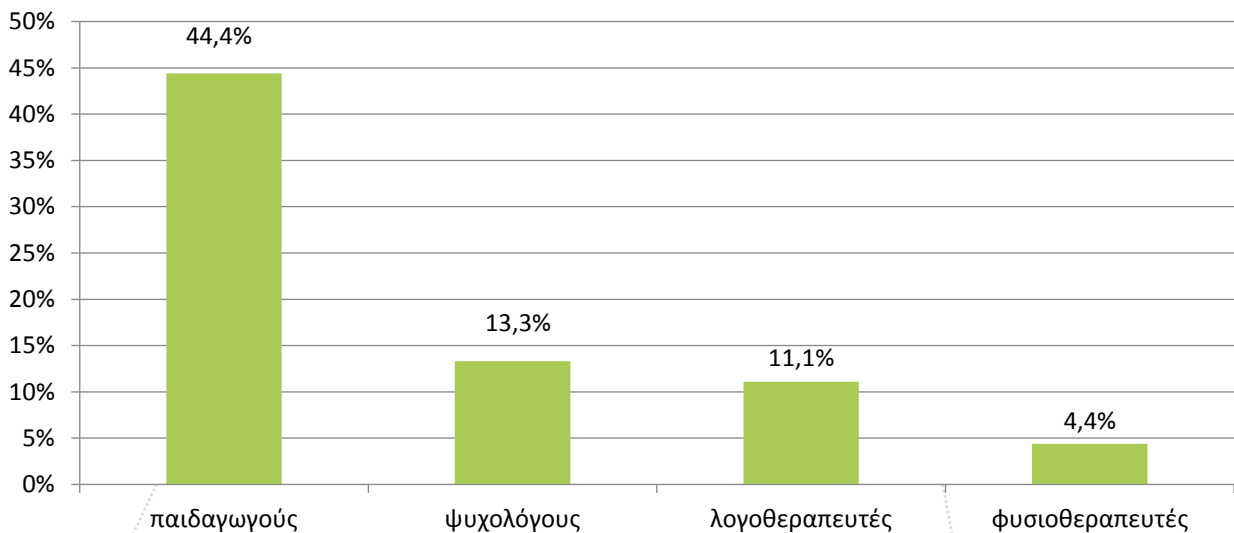

* λείπουν δεδομένα από 2 άτομα

Το 88% των παιδιών αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί τους βοηθούν και τους υποστηρίζουν σε δύσκολες καταστάσεις. Σχεδόν τα τρία απαντούν ότι δέχονται βοήθεια σε μέτριο ή μεγάλο βαθμό. Οι γνώμες που διατυπώθηκαν σε όλες τις χώρες είναι συγκρίσιμες.

Απόψεις σχετικά με τα μαθήματα με ειδικούς

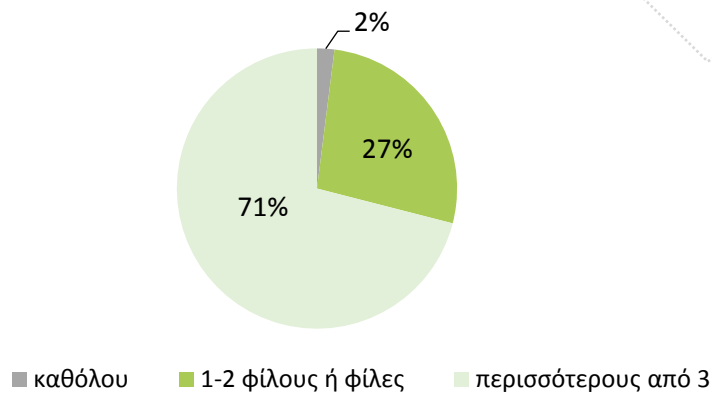

Σχεδόν τα δύο τρίτα των παιδιών με ΕΕΑ κάνουν μαθήματα με ειδικούς στο σχολείο. Το πιο συνηθισμένο είναι με εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής (παιδαγωγούς). Περισσότερο από το ένα τέταρτο των παιδιών αναφέρουν συναντήσεις με άλλους ειδικούς, όπως ψυχολόγους.

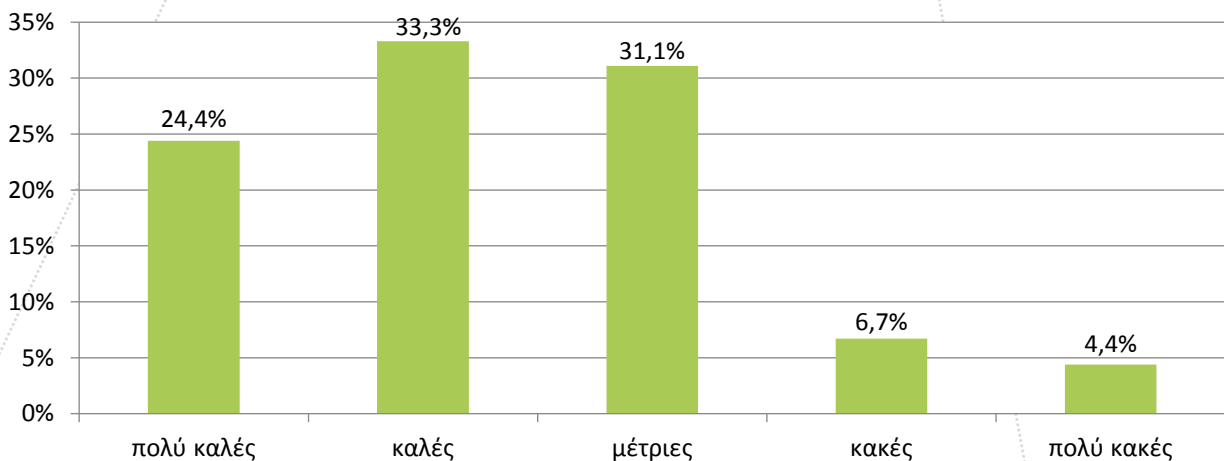
Σχέσεις με συνομήλικους

Πόσους φίλους/λες έχει ένα παιδί με ΕΕΑ;

Περισσότερο από το 70% των παιδιών με ΕΕΑ δηλώνουν ότι έχουν περισσότερους από 3 φίλους ή φίλες. Ένα μόνο παιδί αναφέρει ότι δεν έχει στενούς φίλους ή φίλες στην τάξη.

Απόψεις των παιδιών με ΕΕΑ σχετικά με τις σχέσεις τους με τα συνομήλικα τους παιδιά

Σχεδόν το 60% των παιδιών με ΕΕΑ αξιολογεί τις σχέσεις τους με τα συνομήλικά τους παιδιά ως καλές ή πολύ καλές. Τέσσερα παιδιά από τη Λιθουανία, τη Σλοβενία, την Κύπρο και την Πολωνία υποστηρίζουν ότι οι σχέσεις τους με τα συνομήλικά τους παιδιά είναι κακές. Στην Ιταλία, τα παιδιά δηλώνουν ότι έχουν ελάχιστη επαφή με τα συνομήλικα τους παιδιά.

Απόψεις σχετικά με τη συμμετοχή τους στην τάξη

Βαθμός συμμετοχής του παιδιού*	Αριθμός θετικών απαντήσεων	Ποσοστό
	ΝΑΙ	
Συμμετέχω ενεργά στη ζωή της τάξης μου	31	68.9%
Με ευχαριστεί που είμαι με τα συνομήλικα μου παιδιά, την ομάδα	35	77.8%
Νιώθω απαραίτητος στην τάξη μου	29	64.4%
Γίνομαι αντιληπτός από τα συνομήλικα μου παιδιά	33	73.3%
Προσκαλούμαι από τα συνομήλικα μου παιδιά σε διάφορα γεγονότα μετά το σχολείο όπως πάρτι γενεθλίων	33	73.3%
Τα συνομήλικα μου παιδιά παίζουν με προθυμία μαζί μου ομαδικά παιχνίδια	36	80.0%

* αναλόγως της ερώτησης, λείπουν δεδομένα από 1-6 άτομα

Σχεδόν 70% των παιδιών με ΕΕΑ αναφέρουν ότι συμμετέχουν ενεργά στη ζωή της τάξης τους. Προσπαθούν να συμμετέχουν γιατί τους αρέσει να βοηθούν τα άλλα παιδιά, τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές τους και τους εκπαιδευτικούς τους. Επιπρόσθετα, τα παιδιά τονίζουν ότι όσο εργάζονται πραγματικά, προσπαθούν να είναι καλοί μαθητές και μαθήτριες και να σηκώνουν το χέρι τους όταν γνωρίζουν την απάντηση σε μια ερώτηση. Η χαμηλή συμμετοχή σχετίζεται κυρίως με το φόβο ότι θα τα πειράξουν ή θα φωνάξουν σε αυτά (ή θα τα μαλώσουν).

Το 77.8% των παιδιών με ΕΕΑ δηλώνουν ότι αισθάνονται ευχαριστημένοι που είναι μέρος της ομάδας των συνομήλικων τους παιδιών, κυρίως επειδή τους αρέσει να περνούν χρόνο με τους φίλους/λες τους και να διασκεδάζουν μαζί τους. Ωστόσο, υπάρχουν και παιδιά που δεν νιώθουν άνετα μέσα στην τάξη, κυρίως λόγω της συμπεριφοράς των συμμαθητών/τριών (πειράγματα, κτυπήματα, φιλονικίες).

Τα δύο τρίτα των παιδιών με ΕΕΑ υποστηρίζουν ότι νιώθουν ότι είναι απαραίτητα μέσα στην τάξη, συνήθως γιατί τα συνομήλικα τους παιδιά (φίλοι/λες) τα χρειάζονται. Από την άλλη, κάποια παιδιά αναφέρουν ότι αυτό συμβαίνει εξαιτίας της ικανότητάς τους να μεσολαβούν σε καβγάδες ή να επινοούν παιχνίδια και διάφορες δραστηριότητες. Σε μερικές περιπτώσεις, τα παιδιά νιώθουν ανώφελα λόγω της απόρριψης που δέχονται από τα συνομήλικά τους παιδιά.

Σχεδόν τα τρία τέταρτα των παιδιών νιώθουν να είναι αντιληπτά από τα συνομήλικα τους. Για παράδειγμα όταν επιλέγονται να εργαστούν μαζί τους σε ποικιλία δραστηριοτήτων. Τονίζουν ακόμα ότι η γνώμη τους λαμβάνεται υπόψη. Ωστόσο, μερικά παιδιά δηλώνουν ότι γίνονται αντιληπτά με αρνητικό τρόπο δηλαδή ως αντικείμενα κοροϊδίας.

Ο ίδιος αριθμός παιδιών αναφέρει ότι προσκαλούνται σε συναντήσεις από τα συνομήλικά τους μετά το σχολείο. Αυτό το εξηγούν ως τυπική και φυσιολογική συμπεριφορά των φίλων.

Το 80% των παιδιών με ΕΕΑ δηλώνει ότι τα συνομήλικά τους παίζουν συχνά μαζί τους σε ομαδικά παιχνίδια. Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν είναι ευκίνητα ή κατέχουν άλλες ικανότητες. Όταν δεν γίνονται αποδεκτά από την ομάδα των συμμαθητών/τριών τους, τότε η συχνότητα του κοινού παιχνιδιού μειώνεται.

Θετικές πτυχές της ομάδας των συνομηλίκων

Τα παιδιά με ΕΕΑ αναφέρουν τις παρακάτω θετικές πτυχές ως αποτέλεσμα της αποδοχής τους ως μελών της ομάδας των συνομηλίκων παιδιών της τάξης τους:

- συναντούν την παρέα τους και παίζουν
- συμμετέχουν μαζί σε διάφορες δραστηριότητες
- δεν νιώθουν απομόνωση ή απόρριψη από άλλους
- ωφελούνται από τις θετικές συνήθειες των συνομηλίκων παιδιών, όπως η φροντίδα και η βοήθεια
- ωφελούνται από την ικανότητα των συνομηλίκων παιδιών να τα ευθυμούν σε δύσκολες καταστάσεις
- έχουν ίδια ενδιαφέροντα
- τους εκπαιδευτικούς τους και τις στάσεις τους

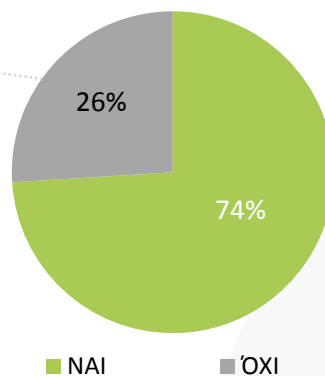

Αρνητικές πτυχές της ομάδας των συνομήλικων παιδιών

Τα παιδιά επίσης αναφέρουν κάποιες αρνητικές πτυχές της συμμετοχής τους στην ομάδα των συνομήλικων τους παιδιών:

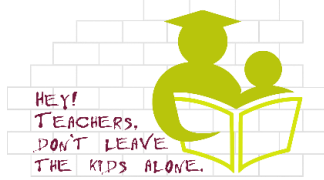
- οι συμμαθητές και συμμαθήτριες βρίζουν, είναι αγενείς και δεν βοηθούν
- φωνάζουν το ένα στο άλλο και ενοχλούν το μάθημα
- μιλούν για τα παιδιά με ΕΕΑ πίσω από την πλάτη τους, και διασκεδάζουν μαζί τους
- κάνουν ανόητες ερωτήσεις
- εξύψωση των συμμαθητών και συμμαθητριών
- απόρριψη, άγνοια και μη αποδοχή των ιδεών του παιδιού

Τα παιδιά με ΕΕΑ ζητούν ποτέ βοήθεια:

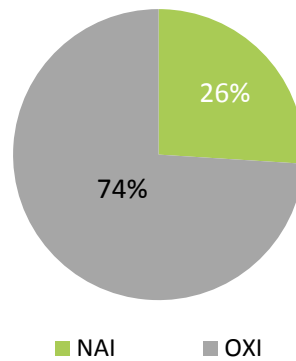
* λείπουν δεδομένα από 2 άτομα

Σχεδόν τα τρία τέταρτα των παιδιών δηλώνουν ότι ζητούν βοήθεια σε δύσκολες καταστάσεις, είτε από τους ενήλικες είτε από την παρέα τους. Στην Πολωνία, όλα τα παιδιά δήλωσαν ότι ζητούν βοήθεια. Στις υπόλοιπες χώρες υπάρχουν παιδιά που αναφέρουν ότι ζητούν βοήθεια ή προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα πάντα μόνα τους.

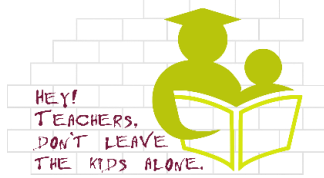
Εκπαίδευση

Απόψεις σχετικά με τα επιπρόσθετα βοηθήματα

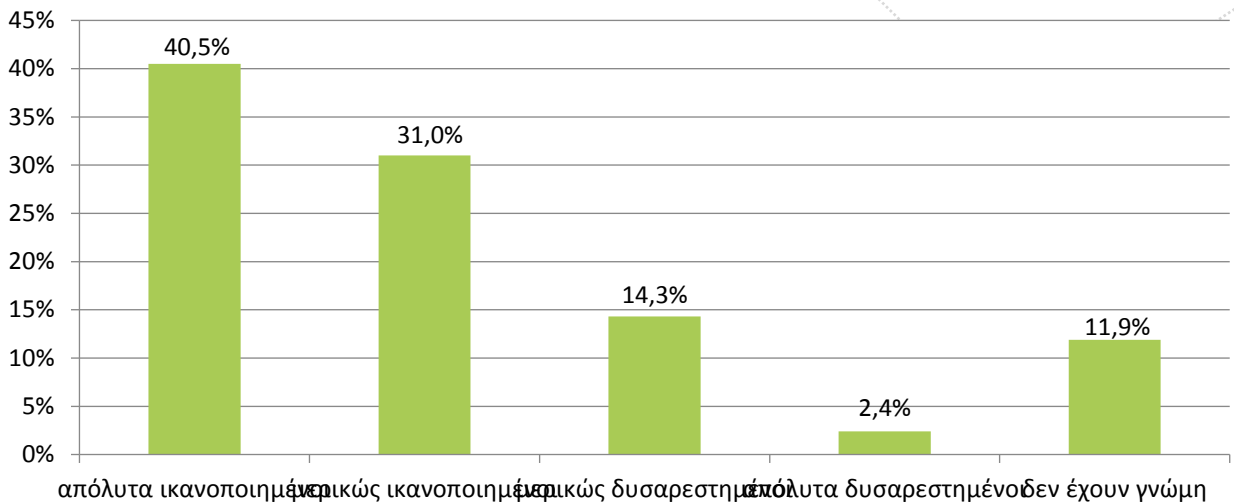

* λείπουν δεδομένα από 3 άτομα

Το ένα τρίτο των παιδιών χρησιμοποιεί κάποιο επιπλέον διδακτικό υλικό κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Πρόκειται κυρίως για διάφορα αντίγραφα ασκήσεων που μπορούν να κάνουν στο σχολείο ή στο σπίτι. Μερικά παιδιά χρησιμοποιούν υπολογιστές ή αριθμομηχανές και εργαλεία διόρθωσης γραμματικής. Επίσης τους επιτρέπεται να ανατρέχουν σε μαθηματικούς τύπους ή ακόμα και να κάνουν διαφορετικές εξετάσεις.

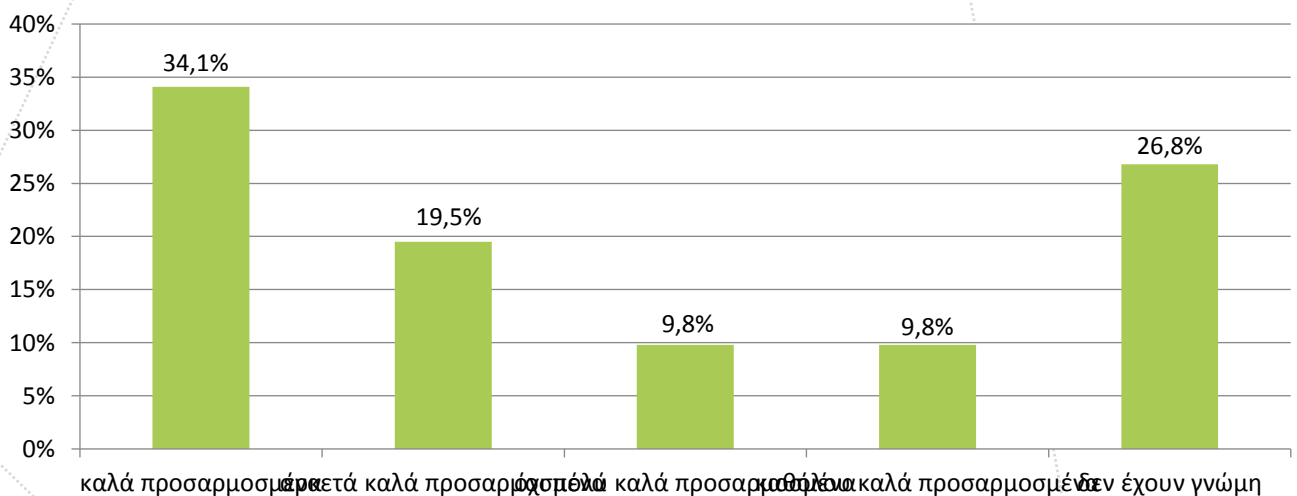

Απόψεις σχετικά με επιπρόσθετα μαθήματα/δραστηριότητες

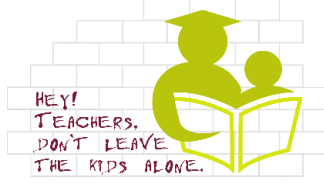
* λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

Τα περισσότερα παιδιά δηλώνουν ότι υπάρχουν μερικές ενδιαφέρουσες δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν. Εφτά παιδιά δεν είναι πλήρως ικανοποιημένα με τα εργαστήρια και τα μαθήματα που προσφέρει το σχολείο τους. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά χώρα δείχνει ότι μόνο στην Κύπρο δεν υπάρχουν παιδιά που δεν είναι ικανοποιημένα από τα επιπλέον μαθήματα/δραστηριότητες τους.

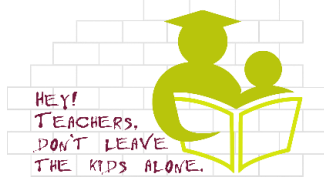

* λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

Περισσότερο από τα μισά παιδιά με ΕΕΑ δηλώνουν ότι οι επιπλέον δραστηριότητες στο σχολείο τους είναι καλά προσαρμοσμένες ή αρκετά καλά προσαρμοσμένες στις ικανότητές και στην κατάσταση τους. Οκτώ παιδιά θεωρούν ότι όλες οι επιπλέον δραστηριότητες δεν είναι καθόλου καλά προσαρμοσμένες στις ικανότητες και στην κατάσταση τους. Η ανάλυση ανά χώρα δείχνει ότι στη Σλοβενία όλα τα παιδιά πιστεύουν ότι οι πρόσθετες δραστηριότητες στο σχολείο τους δεν είναι κατάλληλες για αυτά.

Απόψεις σχετικά με την ενιαία εκπαίδευση

Απόψεις σχετικά με το δικαίωμα των παιδιών με ΕΕΑ στη δημόσια σχολική εκπαίδευση

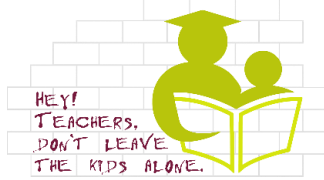
ΝΑΙ, έχουν το δικαίωμα γιατί:

- είναι ένα είδος προετοιμασίας για το μέλλον
- το σχολείο πρέπει να προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά
- τα παιδιά είναι το μέλλον
- τα παιδιά αναπτύσσονται γρηγορότερα όταν έρχονται σε επαφή με άλλους
- είναι ωφέλιμη για την κοινωνικοποίηση
- μπορεί να υπάρξει γρήγορη πρόοδος στη μάθηση
- διασφαλίζεται από την εθνική

ΟΧΙ, γιατί

- μπορεί να οδηγήσει στη στασιμότητα
- οι εκπαιδευτικοί δεν εκπαιδεύονται αρκετά καλά
- τα παιδιά μπορεί να αισθάνονται ότι δεν υπάρχει κανείς για να τα υποστηρίξει.
- είναι αδύνατο για τα σχολεία να διαφοροποιούν την εκπαιδευτική διαδικασία για να αντιμετωπίσουν τα πολλά πιθανά προβλήματα και τις αναπηρίες

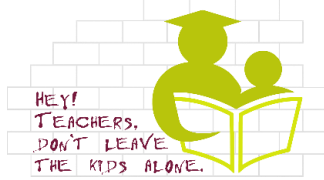
Περισσότεροι από τα τρία τέταρτα των εκπαιδευτικών υποστηρίζουν ότι το κάθε παιδί έχει δικαίωμα να μάθει σε ένα δημόσιο σχολείο ανεξαρτήτως του είδους της δυσκολίας ή/και του βαθμού της αναπηρίας του. Οκτώ εκπαιδευτικοί δήλωσαν το αντίθετο.

Πλεονεκτήματα της ενιαίας εκπαίδευσης

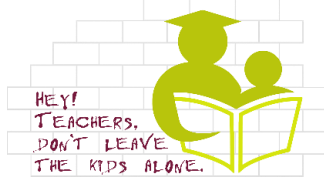
Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν αρκετές θετικές πτυχές της ενιαίας εκπαίδευσης. Μερικές από αυτές είναι ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται η αποδοχή και η ανοχή στην ποικιλομορφία, η ενσωμάτωση των παιδιών από διαφορετικό περιβάλλον, η διεύρυνση γνώσεων και κοινωνικών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη αυτοεκτίμησης και το αίσθημα της υπευθυνότητας και το αίσθημα του «ανήκειν» σε ομάδα. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται στην καλύτερη εξειδικευμένη στήριξη στο σχολείο από ειδικούς, καθώς και στις ικανότητές τους να επικεντρωθούν στις ατομικές συνθήκες κάθε παιδιού. Η ενιαία εκπαίδευση θεωρείται ως ένα καλό μέσο το οποίο θα επιφέρει κάποια αρμονία στην κοινωνία.

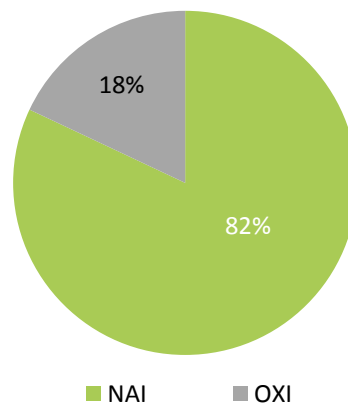
Μειονεκτήματα της ενιαίας εκπαίδευσης

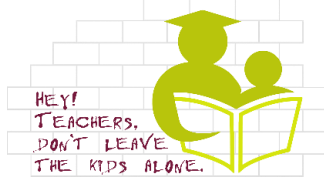
Οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν επίσης πώς το κύριο πρόβλημα όσον αφορά την ενιαία εκπαίδευση είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στις χώρες τους δεν είναι έτοιμο να χειριστεί αναλυτικά προγράμματα ενιαίας εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τα κατάλληλα προσόντα για να εργαστούν με παιδιά με ΕΕΑ. Οι τάξεις είναι ήδη αρκετά μεγάλες σε αριθμό γεγονός που καθιστά αδύνατη την εξατομικευμένη διδασκαλία και τα σχολεία δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για να προσλάβουν εξειδικευμένο προσωπικό ή για να αγοράσουν νέο, απαραίτητο εξοπλισμό. Επιπλέον, οι γονείς δεν επιθυμούν πάντοτε να συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς και αυτό οδηγεί στην έλλειψη σωστής πληροφόρησης και από τις δύο πλευρές, κάτι που εμποδίζει τη διαδικασία εκπαίδευσης των παιδιών με ΕΕΑ.

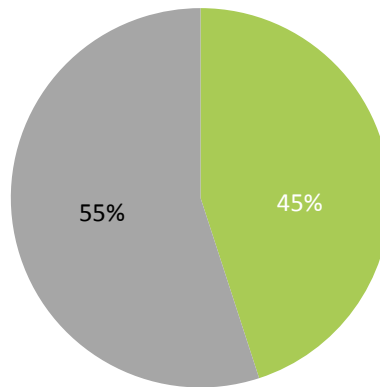
Απόψεις σχετικά με τη δήλωση εάν τα παιδιά με ΕΕΑ νιώθουν διαφορετικά από τα συνομήλικα τους στην τάξη

Σχεδόν το 85% των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις υποστηρίζουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ νιώθουν διαφορετικά στο σχολείο εξαιτίας των στερεοτύπων και της άγνοιας στην κοινωνία. Τα παιδιά με ΕΕΑ συχνά γνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ αυτών και των συμμαθητών/τριών τους. Παρόλα αυτά, δεν ξέρουν πάντα πώς να ενεργήσουν σε διάφορες κοινωνικές περιπτώσεις και, συχνά εξαρτώνται πλήρως από ενήλικες (εκπαιδευτικούς, ειδικούς παιδαγωγούς, γονείς). Απομονώνονται και εξαιτίας αυτού δε συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, συχνά συγκρίνουν τον εαυτό τους με τους συμμαθητές/τριες τους και αυτό μειώνει την αυτοεκτίμησή τους.

Απόψεις σχετικά με το πώς τα παιδιά με ΕΕΑ ξεπερνούν δυσκολίες

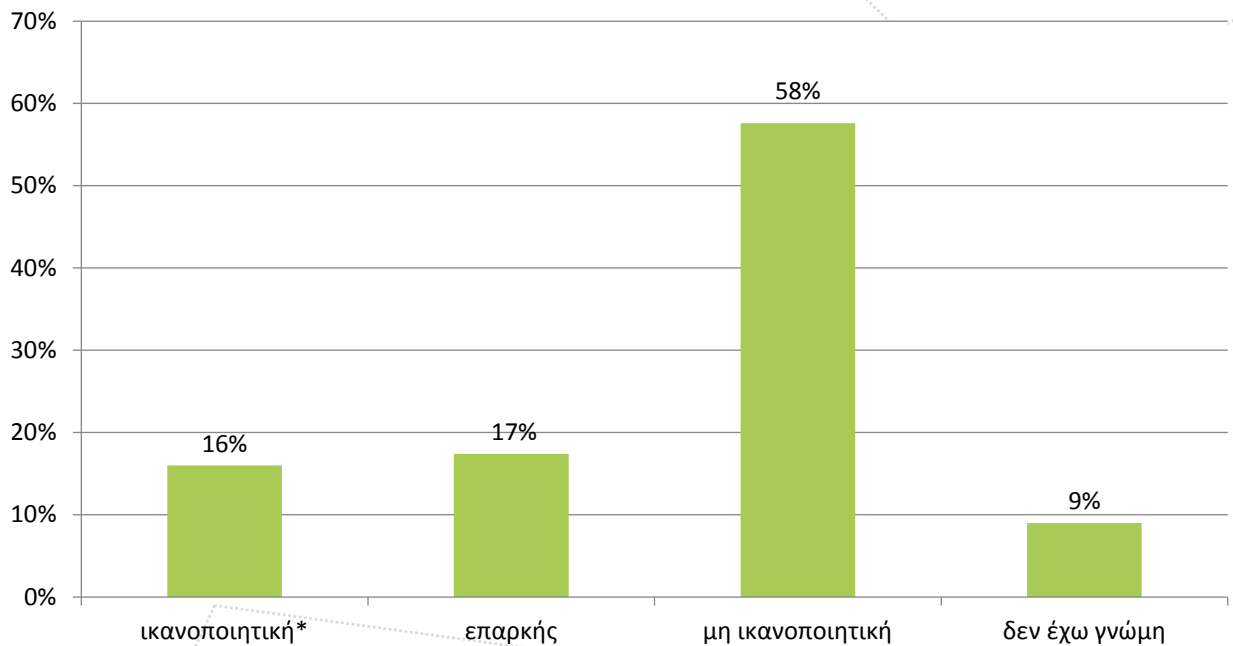
■ ξεπερνούν δυσκολίες από μόνα τους ■ χρειάζονται βοήθεια για να ξεπεράσουν δυσκολίες

Ένα ποσοστό 45% των εκπαιδευτικών δηλώνουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ προσπαθούν να διαχειριστούν διάφορα προβλήματα μόνα τους. Αυτό ειδικότερα είναι εμφανές κατά την εκπαίδευση (μάθηση), τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπως ζωγραφική και χορός, και κοινωνική αλληλεπίδραση. Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ θέλουν να είναι ανεξάρτητα γιατί θέλουν να εξασκηθούν στην επίλυση δύσκολων καταστάσεων μόνα τους.

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί λένε πως σε πολλές περιπτώσεις χρειάζεται η βοήθεια ενός ενήλικα ή ενός συμμαθητή ή μιας συμμαθήτριας. Κυρίως στην τάξη, αλλά και αρκετές φορές σε συναισθηματικά και κοινωνικά θέματα (απόρριψη από άλλους, δυσάρεστες συμπεριφορές απέναντί στα παιδιά με ΕΕΑ) – λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες του παιδιού.

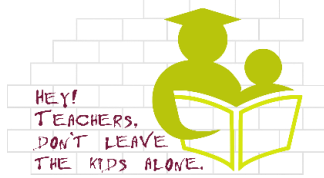

Απόψεις σχετικά με τη ψυχολογική και παιδαγωγική βοήθεια

* λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

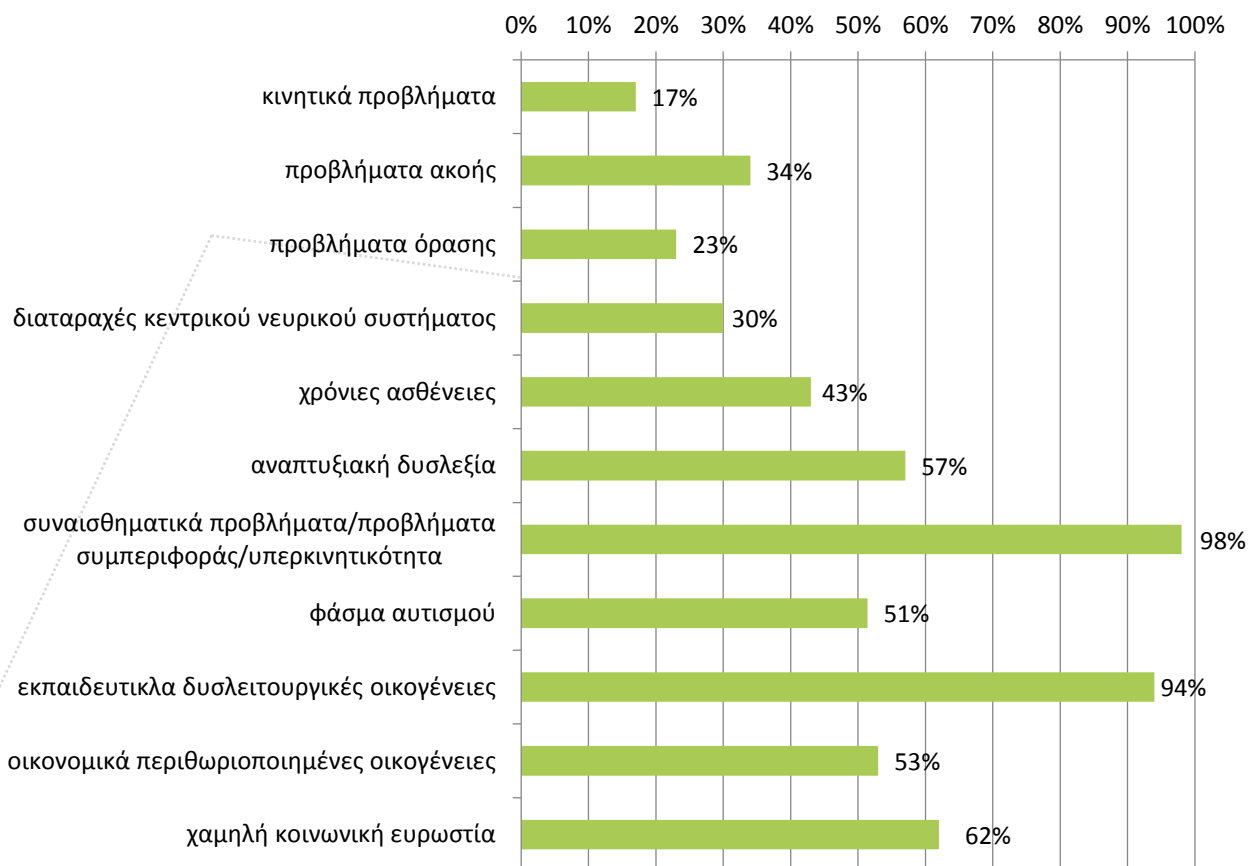
Σε αντίθεση με τους γονείς που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις, οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοποιημένοι από το επίπεδο της συναισθηματικής και παιδαγωγικής στήριξης. Περισσότεροι από τους μισούς δηλώνουν ότι η στήριξη που παρέχεται από τους ειδικούς παιδαγωγούς στο σχολείο τους είναι μη ικανοποιητική. Ένα ποσοστό 33% υποστηρίζουν ότι είναι επαρκής ή ικανοποιητική. Στην Ιταλία, Λιθουανία και Κύπρο, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοποιημένοι με τη ψυχολογική και παιδαγωγική βοήθεια στο σχολείο τους, ενώ στην Πολωνία είναι ικανοποιημένοι με αυτή. Στη Σλοβενία, η αναλογία μεταξύ των δηλώσεων είναι περίπου ίδια.

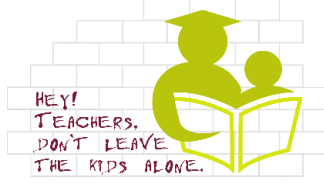
Εκπαιδευτικό σύστημα

Απόψεις σχετικά με τη δομή της τάξης

Ο μέσος αριθμός παιδιών στις τάξεις των παιδιών με ΕΕΑ που ερωτήθηκαν είναι 20. Σε κάθε τάξη υπάρχουν περίπου 4 παιδιά με ΕΕΑ. Μεγαλύτερες τάξεις αναφέρθηκαν στην Πολωνία και στην Κύπρο. Στην Ιταλία και στη Σλοβενία υπάρχουν ελαφρώς λιγότερα παιδιά στην τάξη, περίπου 18. Ο αριθμός των παιδιών με ΕΕΑ σε αυτές τις τάξεις ήταν παρόμοιος σε όλες τις χώρες.

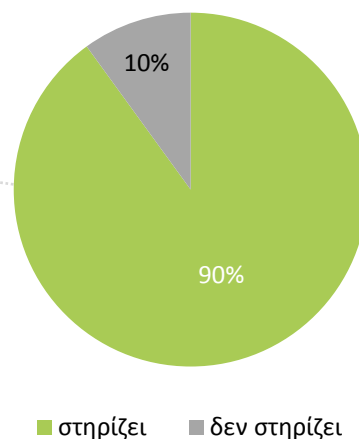

Η ανάλυση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών ή αναπηριών των παιδιών με ΕΕΑ που έλαβαν μέρος στην έρευνα δείχνει ότι τα περισσότερα προβλήματα τους είναι προβλήματα συμπεριφοράς ή συναισθηματικά προβλήματα, υπερκινητικότητα καθώς επίσης και εκπαιδευτικά

δυσλειτουργικές οικογένειες. Η ενιαία εκπαίδευση είναι συχνά συνδεδεμένη με φυσικές αναπηρίες, ωστόσο η έρευνα δείχνει ότι αυτές δεν είναι η μεγαλύτερη ομάδα. Μόνο 17% των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα δηλώνει ότι τα παιδιά με ΕΕΑ στο σχολείο τους έχουν κάποιας μορφής κινητικά προβλήματα. Ένα ποσοστό 34% αναφέρει προβλήματα ακοής και ένα ποσοστό 23% προβλήματα όρασης. Επιπρόσθετα, στην Ιταλία οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι έχουν παιδιά από άλλες χώρες (καθιστώντας τη γλώσσα πρόβλημα). Το εμβρυϊκό πρόβλημα αλκοόλης αναφέρεται ως ένα πρόβλημα στην Πολωνία.

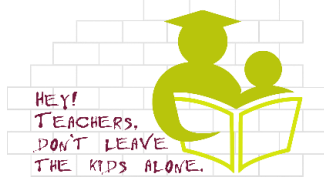
Απόψεις σχετικά με το εάν το σχολείο υποστηρίζει πραγματικά στοιχεία της ενιαίας εκπαίδευσης

*λείπουν δεδομένα από 6 άτομα

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι το σχολείο τους υποστηρίζει την ιδέα της ενιαίας εκπαίδευσης και δηλώνουν ότι το σχολείο προσφέρει τα ακόλουθα στοιχεία ενός αναλυτικού προγράμματος ενιαίας εκπαίδευσης:

- η εμπλοκή γονιών σε διάφορες δραστηριότητες π.χ. βοήθεια σε εκδρομές της τάξης
- οι ειδικές συνεδριάσεις επιτροπής ευημερίας/πρόνοιας
- οι τακτικές ενημερώσεις των γονιών για την πρόοδο των παιδιών τους
- οι συναντήσεις με ειδικού
- η βοήθεια του ειδικού κατά τη διάρκεια μαθημάτων

- η απασχόληση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής για να υποστηρίξουν τους άλλους εκπαιδευτικούς
- η «Διδασκαλία χωρίς σχολικές τσάντες»
- η εξατομικευμένη διδασκαλία
- η συμβουλευτική για τα παιδιά
- η διαφοροποίηση της εργασίας/διαφοροποιημένη διδασκαλία
- η συνεργατική μάθηση
- η προαγωγή της μάθησης μέσω της ανακάλυψης
- η προαγωγή των ιδεών της συμπερίληψης, του σεβασμού και της ανεκτικότητας
- τα επιπρόσθετα μαθήματα όπως κοινωνιοθεραπεία ή ψυχοθεραπεία και άλλα εργαστήρια

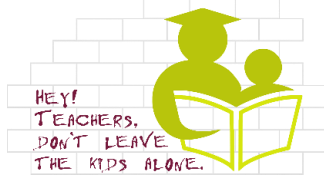
Επιπρόσθετα, σχεδόν 32% των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα δηλώνει ότι τα σχολεία είναι αρχιτεκτονικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών.

Απόψεις σχετικά με τους τρόπους που η ενιαία εκπαίδευση υποστηρίζεται στα σχολεία

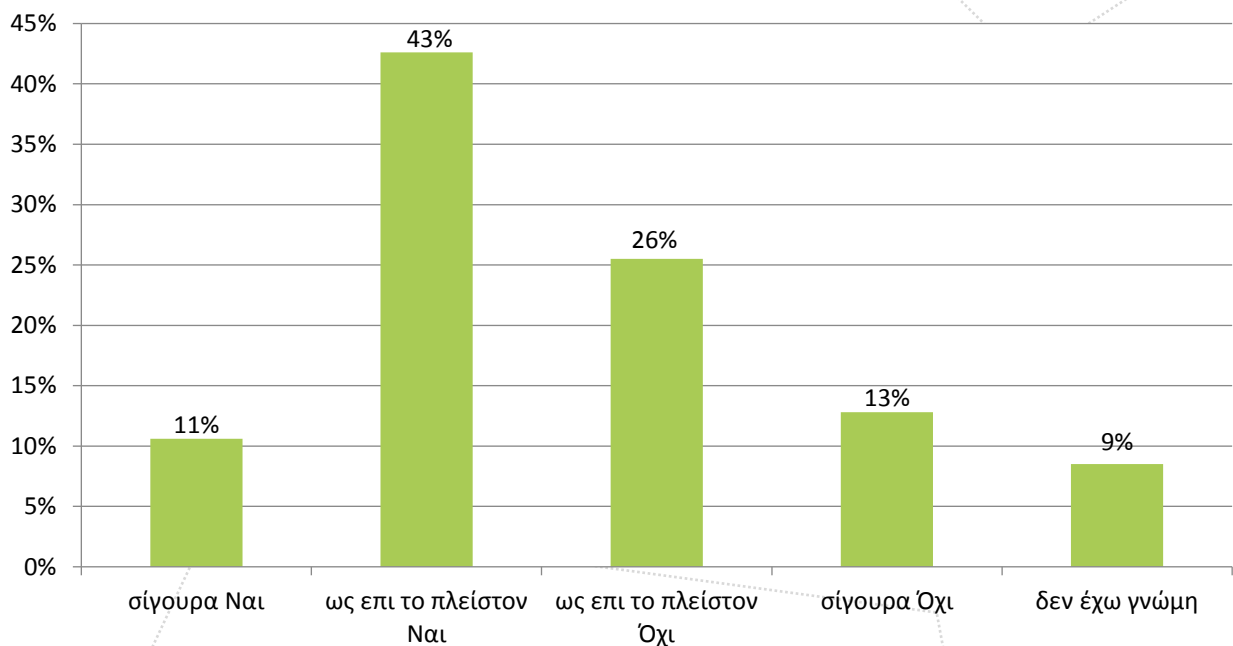
Οι εκπαιδευτικοί εξηγούν ότι υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι να ενσωματωθεί η ενιαία εκπαίδευση στο καθημερινό πρόγραμμα της τάξης.

<p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • διδασκαλία στο σπίτι • διαφοροποίηση εργασίας • τεχνικές συμπεριφοράς • ομαδική μάθηση • ασκήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας • βοήθεια μέσα και έξω από την τάξη • επιτηρούμενα διαδραστικά παιχνίδια • εξατομίκευση • περιηγήσεις 	<p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • αισθητηριακές μέθοδοι • τουβλάκια, μπάλες, κινούμενη άμμος • έξτρα φυλλάδια • διαδραστικοί πίνακες • κάρτες μνήμης • επιτραπέζια παιχνίδια • λογισμικά προγράμματα 	<p>ΔΙΑΡΚΕΙΑ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενημέρωση των παιδιών για το χρόνο που απομένει; • ποικίλα επίπεδα εργασιών (κοντά στο πραγματικό επίπεδο των παιδιών) • μικρότερης διάρκειας μαθήματα με μεγαλύτερα διαλείμματα • έμφαση στα κύρια σημεία του μαθήματος • διανομορασμός της ύλης σε μικρότερες ενότητες • διαφοροποίηση των χρονικών ορίων 	<p>ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • διαφορετικές μορφές διδασκαλίας • ταινία, τραγούδια • προσαρμογής της παρουσίας στις ικανότητες των παιδιών • υπογράμμιση της προηγούμενης γνώσης • εξωσχολικές δράσεις/επισκέψεις (μουσεία κλπ) • βιωματική μάθηση
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΟΣΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • απαιτήσεις αναλόγως των δυνατοτήτων • παρατηρώντας μικρές επιτυχίες • διαφοροποίηση της αξιολόγησης • εξηγώντας τα λάθη με σαφήνεια • προφορική αξιολόγηση • μικρότερα μέρη της γνώσης • λιγότερο σοβαρή εξέταση • περισσότερες διορθώσεις 	<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΟΥ</p> <ul style="list-style-type: none"> • τα παιδιά με ΕΕΑ είναι πιο κοντά στον/στην εκπαιδευτικό • τα θρανία τοποθετούνται κυκλικά • μουσική στην τάξη • ευχάριστο, χρωματιστό περιβάλλον • μικτής ικανότητας ομάδες • ήσυχο περιβάλλον • χώροι με διδακτικά βοηθήματα • γωνιές παιχνιδιού • παιδική χαρά • έξτρα χώροι εκπαίδευσης για τα παιδιά με ΕΕΑ 	<p>ΔΟΜΗ (ΤΑΞΗ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΡΟΥΤΙΝΕΣ)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ξεκάθαρη και κατανοητή δομή • ενημέρωση των παιδιών για τα προβλήματα των παιδιών με ΕΕΑ στην τάξη • ενδιαφέρουσες δραστηριότητες • σταθερή δομή μαθήματος • ρουτίνες • πίνακας ενημέρωσης • υποχρεωτικοί κανόνες για όλο το σχολείο 	<p>Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • παρουσία • συμμετοχή • μέλος ομάδας

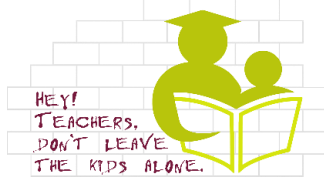
Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ενιαία εκπαίδευση

Απόψεις σχετικά με το εάν οι εκπαιδευτικοί είναι κατάλληλα έτοιμοι να διδάξουν παιδιά με ΕΕΑ

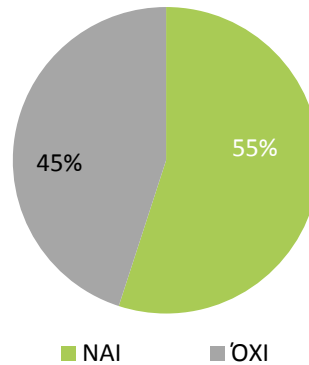

* λείπουν δεδομένα από 1 άτομο

Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτικοί νιώθουν ότι είναι έτοιμοι για να εργαστούν με παιδιά με ΕΕΑ. Μόνο στην Πολωνία και στην Λιθουανία οι εκπαιδευτικοί απάντησαν με σιγουριά ναι, ότι δηλαδή κατέχουν σίγουρα τις απαραίτητες δεξιότητες. Από την άλλη, και στη Σλοβενία και στην Κύπρο υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δηλώνουν ότι η πλειοψηφία δεν έχει την απαραίτητη εκπαίδευση και πείρα για να εργαστεί με παιδιά με ΕΕΑ.

Έχουν οι εκπαιδευτικοί λάβει ειδική εκπαίδευση ή κατάρτιση για τη συνεργασία με τα παιδιά με ΕΕΑ:

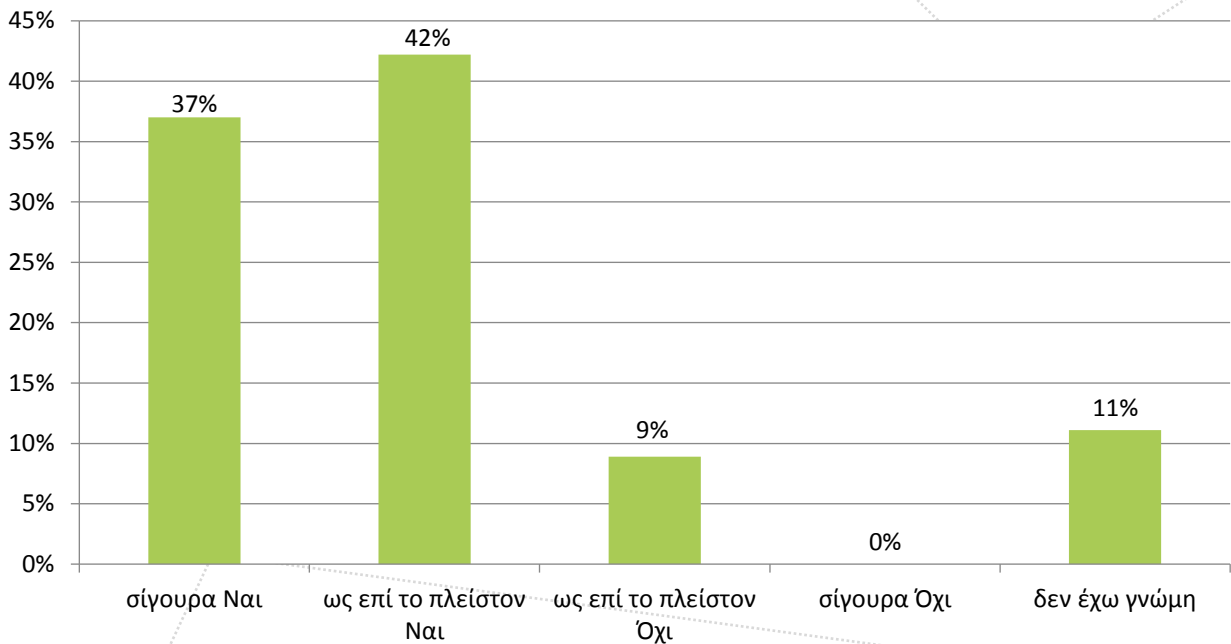
*λείπουν δεδομένα από 1 άτομο

Περισσότεροι από τους μισούς εκπαιδευτικούς δηλώνουν ότι έχουν εκπαιδευθεί για να εργάζονται με παιδιά με ΕΕΑ. Τα κύρια μαθήματα ή προγράμματα κατάρτισης που παρακολούθησαν είναι:

- πτυχιακό ή μεταπτυχιακό
- σεμινάρια με δική τους πρωτοβουλία
- προσωπική έρευνα και μελέτες
- επιπρόσθετα μαθήματα στη ψυχολογία, δυσλεξία, κοινωνιοθεραπεία, ειδική εκπαίδευση
- διάγνωση και παιδαγωγική θεραπεία
- ανεξάρτητη μελέτη επιστημονικής βιβλιογραφίας

Έχουν οι εκπαιδευτικοί αποκτήσει νέες δεξιότητες ή προσόντα ειδικά για την εργασία με παιδιά με ΕΕΑ;

* λείπουν δεδομένα από 2 άτομα

Περισσότεροι από τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών δηλώνουν ότι σχεδιάζουν επιπλέον εργαστήρια και εκπαίδευση για τους συναδέλφους τους ή ότι παρακολουθούν τέτοιες επιμορφωτικές δράσεις που διοργανώνονται από το Υπουργείο Παιδείας της χώρας τους. Τα θέματα της μελλοντικής επιμόρφωσης συνδέονται με προβλήματα που παρουσιάζονται στην τάξη. Τα πιο αξιολογούμενα από αυτά αφορούν συναισθηματικά προβλήματα των παιδιών, επιθετική συμπεριφορά, κοινωνιοθεραπεία και νέες μεθόδους διδασκαλίας.

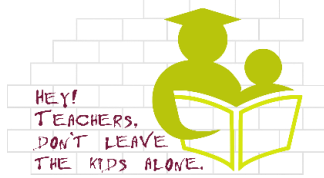
Η αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευτικών για τις δεξιότητες τους που αφορούν την ενιαία εκπαίδευση

Δεξιότητα	Αριθμός Απαντήσεων Πολύ καλά ή Καλά	Ποσοστό
εκτίμηση των ικανοτήτων που χρειάζεται το παιδί	26	55.3%
αξιοποίηση των ενδιαφερόντων των παιδιών	28	59.5%
καθορισμός του τρόπου προσαρμογής των στόχων και διαφοροποίηση των ασκήσεων στην τάξη στις ικανότητες του παιδιού	31	65.9%
προσαρμογή του υπάρχοντος εκπαιδευτικού υλικού	32	69.1%
καθορισμός στόχων του κάθε παιδιού σύμφωνα με τις ανάγκες του	31	65.9%
ομαδική εργασία – με τους γονείς και τους ειδικούς	27	57.4%
παροχή στήριξης στα παιδιά	35	74.5%
χρήση διδακτικών μεθόδων συμπερίληψης	23	48.9%
αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εργαλείων που χρησιμοποιούνται	25	53.2%

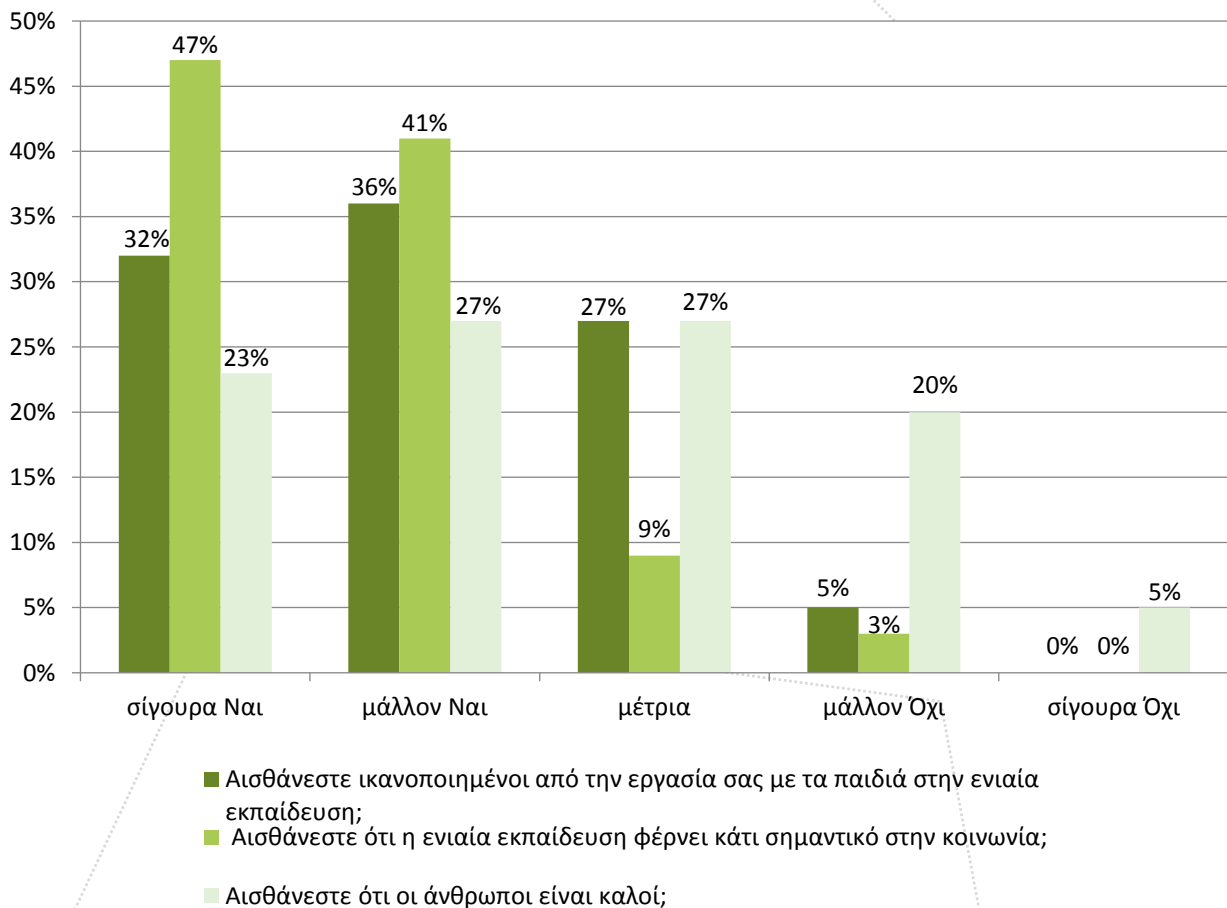
*ανάλογα με την ερώτηση, λείπουν δεδομένα από 2-3 άτομα

Γενικά, οι εκπαιδευτικοί που έχουν ερωτηθεί δηλώνουν ότι έχουν αναπτύξει κάποιες επιπλέον δεξιότητες οι οποίες είναι χρήσιμες στην εργασία τους με τα παιδιά με ΕΕΑ. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών δηλώνουν την παροχή στήριξης στα παιδιά ως μια δεξιότητά τους. Σχεδόν τα τρία τέταρτα των εκπαιδευτικών αξιολόγησαν την ικανότητά παροχής στήριξης στα παιδιά ως καλή ή πολύ καλή. Επίσης, αξιολόγησαν ως ικανοποιητική τη δεξιότητα προσαρμογής του υπάρχοντος εκπαιδευτικού υλικού και τη δεξιότητα καθορισμού στόχων για κάθε παιδί ανάλογα με τις ανάγκες του. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ακόμα ότι δεν είναι πλήρως ικανοποιημένοι από το σημερινό επίπεδο γνώσης και ικανότητάς τους να ενσωματώσουν ορισμένες μεθόδους διδασκαλίας της ενιαίας εκπαίδευσης. Σε αυτή τη δεξιότητα, λιγότεροι από τους μισούς αξιολογούν τον εαυτό τους θετικά. Η ανάλυση ανά χώρα έδειξε ότι δεν υπήρχαν αναδυόμενες διαφορές μεταξύ των χωρών στην ερώτηση.

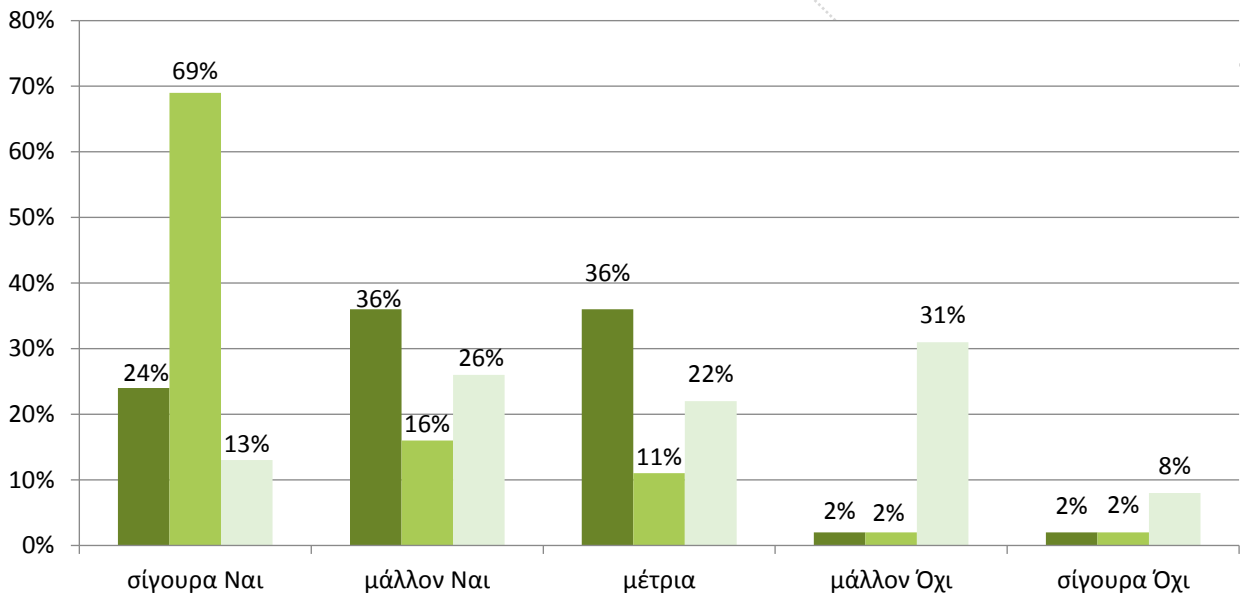
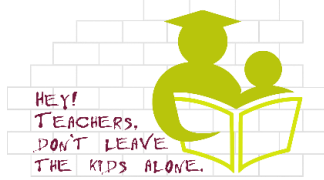

Απόψεις σχετικά με την ροή της εργασίας στην ενιαία εκπαίδευση

* αναλόγως της ερώτησης, λείπουν δεδομένα από 2 άτομα

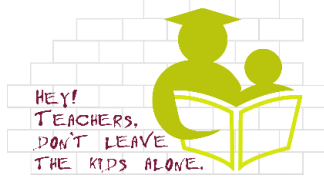
Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς (68%) ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από τις δυνατότητες που τους προσφέρονται στην εργασία τους στην ενιαία εκπαίδευση. Δυσaréσκεια εκφράστηκε από ένα εκπαιδευτικό στη Σλοβενία και στην Κύπρο. Γενικά, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η ενιαία εκπαίδευση είναι σημαντική και επωφελής για όλη την κοινωνία. Ένα ποσοστό 88% συμφωνεί με αυτή την ιδέα. Οι μισοί εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι άνθρωποι είναι κυρίως καλοί, το ένα τέταρτο των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι οι άνθρωποι είναι μέτρια καλοί και το ένα τέταρτο αντιλαμβάνεται ότι οι άνθρωποι τείνουν προς το κακό.

- Αισθάνεστε ότι η κοινωνία είναι ένα καλό μέρος ή γίνεται καλύτερο μέρος για όλους τους ανθρώπους (με ή χωρίς αναπηρίες);
- Αισθάνεστε ότι ανήκετε σε κάποια ομάδα (όπως οργάνωση εκπαιδευτικών, γονιών, θεραπευτών);
- Αισθάνεστε ότι ο τρόπος που λειτουργεί η ενιαία εκπαίδευση στη χώρα σας έχει νόημα;

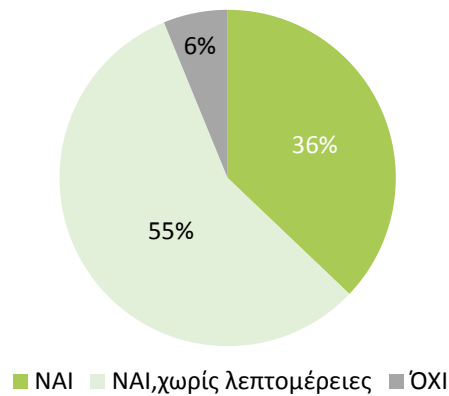
* λείπουν δεδομένα από 3 άτομα

Ένα ποσοστό 60% των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι η κοινωνία είναι ή γίνεται ένα καλύτερο μέρος για άτομα με ασθένειες και αναπηρίες. Μόνο ένας εκπαιδευτικός στην Πολωνία και στην Ιταλία είχε αντίθετη άποψη. Περισσότεροι από το 80% των εκπαιδευτικών θεωρούν ότι ανήκουν σε μια ομάδα ή ένα ευρύτερο τμήμα της κοινωνίας τους. Αυτό δηλώνουν όλοι οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο ενώ οι απόψεις των εκπαιδευτικών στις υπόλοιπες χώρες ήταν ποικίλες. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι όπως λειτουργεί η ενιαία εκπαίδευση στη χώρα τους έχει νόημα, ωστόσο ένα ποσοστό 39% δηλώνει ότι πρέπει να λειτουργήσει με εντελώς διαφορετικό τρόπο.

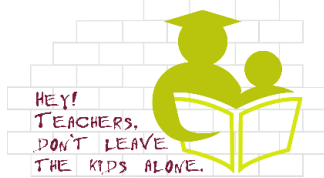

Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών

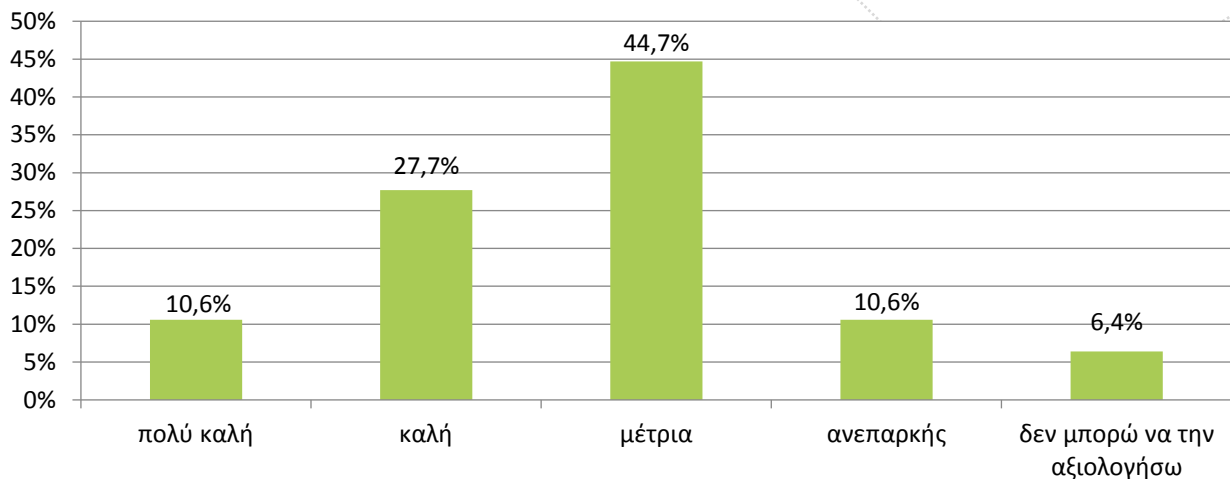
Γνωρίζει/κατανοεί ο εκπαιδευτικός την οικογενειακή κατάσταση του παιδιού με ΕΕΑ;

Σε αντίθεση με τις απόψεις των γονιών, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι είναι γνώστες της γενικής οικογενειακής κατάστασης των παιδιών με ΕΕΑ. Πιστεύουν ωστόσο ότι οι πληροφορίες που παρέχονται από τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους θα μπορούσαν να είναι πιο λεπτομερείς έτσι ώστε ο/η εκπαιδευτικός να βοηθήσει περισσότερο. Για παράδειγμα, να προτείνει πρόσθετες δυνατότητες. Στην Πολωνία και την Κύπρο, όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν τουλάχιστον βασικές γνώσεις σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των παιδιών στην τάξη τους, ενώ στην Ιταλία, στη Λιθουανία και στη Σλοβενία υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δεν γνωρίζουν πως είναι η οικογενειακή κατάσταση των παιδιών στην τάξη τους.

Απόψεις σχετικά με την συνεργασία μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών

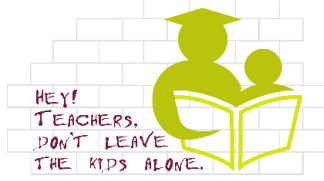

Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι η συνεργασία με τους γονείς των παιδιών με ΕΕΑ είναι μέτρια σε ποιότητα και συχνότητα. Στην Ιταλία, δεν υπάρχουν εκπαιδευτικοί οι οποίοι είναι ελάχιστα ικανοποιημένοι ή ακόμη και πλήρως ικανοποιημένοι με το επίπεδο και τη μορφή συνεργασίας με τους γονείς, ενώ σε άλλες χώρες εταίρους τα αποτελέσματα διαφέρουν από πολύ καλά έως ανεπαρκή.

Οφέλη από τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και παιδιών

Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν πολλά ευεργετικά αποτελέσματα από την καλή επικοινωνία γονιού και εκπαιδευτικού:

- ευρύτερη γνώση των αναγκών των παιδιών με ΕΕΑ
- ευχάριστη και καρποφόρα ατμόσφαιρα
- ενίσχυση της θέσης γονιών και εκπαιδευτικών
- συνεπής σχεδιασμός της εργασίας
- αμοιβαία υποστήριξη και βοήθεια

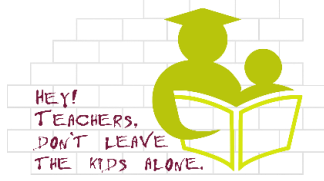

- ταχύτερη ανάπτυξη του παιδιού
- καλύτερη συναισθηματική κατάσταση του παιδιού
- σχεδιασμός πιο αποτελεσματικών παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων
- συνεχής παρακολούθηση της προόδου του παιδιού
- πρόληψη προβλημάτων
- υψηλότερο κίνητρο, μεγαλύτερη συμμετοχή, άνοιγμα και συνέπεια
- δυνατότητα καλύτερης πρόβλεψης της συμπεριφοράς του παιδιού

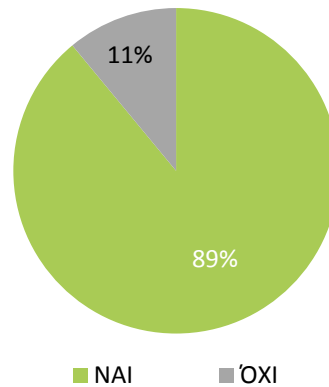
Δυσκολίες στη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών

Κάποια από τα πιο σημαντικά προβλήματα που αναφέρθηκαν από τους εκπαιδευτικούς είναι:

- προβλήματα προγραμματισμού συναντήσεων
- προβλήματα επικοινωνίας – παρανοήσεις, μη ανταπόκριση, αδιαφορία ή έλλειψη διαλόγου
- αντίληψη ότι τα προβλήματα του παιδιού με ΕΕΑ είναι αποτυχία των γονιών το
- απόκρυψη των προβλημάτων του παιδιού (έλλειψη εμπιστοσύνης)
- φόβος για απόρριψη και αξιολόγηση με βάση στερεότυπα
- αποτυχία διάγνωσης των προβλημάτων του παιδιού σωστά
- διαφωνίες και αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο
- η αμφισβήτηση των ενεργειών του εκπαιδευτικού από τους γονείς, και η άρνηση να δράσουν με βάση τις εισηγήσεις του σχολείου
- έλλειψη αποδοχής του παιδιού και των δυσκολιών του
- έλλειψη προθυμίας και ενέργειας (κι από τις δυο πλευρές)

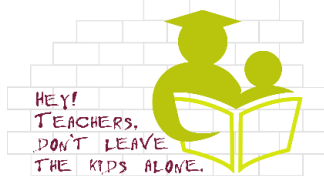

Είναι τα αποτελέσματα της συνεργασίας γονιών και εκπαιδευτικών αξιόλογα;

* λείπουν δεδομένα από 4 άτομα

Σχεδόν το 90% των εκπαιδευτικών αναφέρουν ότι η καλή συνεργασία με τους γονείς μπορεί να έχει πολλά θετικά αποτελέσματα. Στις συνεντεύξεις τους, επικεντρώθηκαν σε αποτελέσματα όπως: οι αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού με ΕΕΑ, η ανάπτυξη του σε διαφορετικές περιοχές, τα καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (καλύτερες επιδόσεις, βελτιωμένη σχολική απόδοση), τα αυξημένα κίνητρα για μάθηση, η αυξημένη αυτοεκτίμηση, η κατανόηση της ανάγκης τήρησης των κανόνων και η συναισθηματική σταθερότητα. Επιπλέον, οι γονείς γίνονται πιο ανοιχτοί και δραστήριοι, ακολουθώντας τις εισηγήσεις του σχολείου και προσπαθώντας να συμμετέχουν περισσότερο στη σχολική ζωή

Πως συμβάλλουν οι εκπαιδευτικοί στη σχέση εκπαιδευτικών - γονιών

Ενέργειες Εκπαιδευτικών	Αριθμός εκπαιδευτικών	Ποσοστό
Διαχειρίζομαι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα αποκατάστασης για τους /τις μαθητές/τριες μου με ΕΕΑ	23	48.9%
Δίνω στους γονείς και κηδεμόνες οδηγίες για δύσκολες εργασίες	35	74.5%
Μιλώ για τις ανάγκες και δυνατότητες του παιδιού με ΕΕΑ	35	74.5%
Υποδεικνύω θεσμούς/ιδρύματα που μπορούν να βοηθήσουν γονείς και κηδεμόνες	32	68.1%
Αναφέρω τα δικαιώματα των παιδιών με ΕΕΑ	33	70.2%
Συζητώ τις ευθύνες τους με τους γονείς/ κηδεμόνες (όπως ιατρικές διαδικασίες και χρήση φαρμάκων από το παιδί με ΕΕΑ στο σχολείο)	32	68.1%
Συμφωνώ με τους γονείς σχετικά με τις αρχές της συνεργασίας μας και την εφαρμογή σχολικών συστάσεων στο σπίτι	32	68.2%

Σχεδόν τα τρία τέταρτα των εκπαιδευτικών δίνουν στους γονείς των παιδιών με ΕΕΑ κάποιες οδηγίες ή συμβουλές για την ολοκλήρωση δύσκολων εργασιών ή τη βελτίωση ανάρμοστης συμπεριφοράς. Συζητούν επίσης τα δικαιώματα των παιδιών με ΕΕΑ με τους γονείς τους. Συμφωνούν με τους γονείς σχετικά με τις αρχές της συνεργασίας τους και την εφαρμογή σχολικών συστάσεων στο σπίτι. Ωστόσο, μόνο το 49% των εκπαιδευτικών διαχειρίζονται προγράμματα ανάπτυξης ή αποκατάστασης για τα παιδιά με ΕΕΑ. Παρόλα αυτά, προσπαθούν να αντιμετωπίσουν καθημερινά προβλήματα και δυσκολίες. Εάν υπάρχει ανάγκη, οι εκπαιδευτικοί παραπέμπουν τους γονείς στους αρμόδιους εκπαιδευτικούς φορείς ή φορείς υγείας με κάποιες συστάσεις. Επίσης, διοργανώνουν συναντήσεις με ομάδα εκπαιδευτικών, στις οποίες οι γονείς μπορούν εύκολα να γνωστοποιήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τη συμπεριφορά του παιδιού τους

Συμπεράσματα

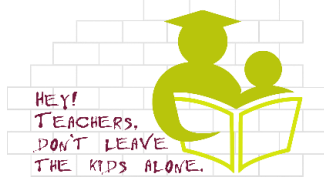
ΓΟΝΕΙΣ

- Υπάρχει έλλειψη γνώσης σχετικά με την ενιαία εκπαίδευση. Ένα ποσοστό μεγαλύτερο από το 50% των ερωτηθέντων γονιών δεν γνωρίζει τι σημαίνει ο όρος ενιαία εκπαίδευση. Ωστόσο, σκέφτονται ότι θα μπορούσε να βοηθήσει τα παιδιά να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση, να εξαλείψουν τις αδυναμίες τους και να έχουν κάποια θετικά αποτελέσματα στη μάθηση.
- Η πλειοψηφία των γονιών πιστεύει ότι τα παιδιά με ΕΕΑ αισθάνονται διαφορετικά στην ομάδα των συνομηλίκων τους, κυρίως λόγω της έλλειψης αποδοχής των διαφορών τους από τα συνομήλικα τους παιδιά ή λόγω του στιγματισμού και της υποτίμησης των παιδιών με ΕΕΑ, καθώς και λόγω έλλειψης παιδείας στην κοινωνία.
- Γενικά, οι γονείς είναι ικανοποιημένοι από το επίπεδο ψυχολογικής και παιδαγωγικής βοήθειας που προσφέρουν τα σχολεία τους.
- Συμφωνούν ότι η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς του παιδιού τους είναι αξιόλογη. Οι εκπαιδευτικοί τους δίνουν συμβουλές ή οδηγίες όταν χρειάζεται και τους ενημερώνουν για σημαντικά θέματα για τα παιδιά. Οι γονείς δηλώνουν ότι τα κύρια προβλήματα στον τομέα αυτό είναι οι δυσκολίες επικοινωνίας, τα προβλήματα προγραμματισμού συναντήσεων και μια ακατάλληλη στάση από τους εκπαιδευτικούς.
- Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση των παιδιών, οι γονείς αναφέρουν ότι αρέσει στα παιδιά τους να πηγαίνουν στο σχολείο και έχουν μια θετική στάση απέναντι στη μάθηση. Ωστόσο, ορισμένοι αναφέρουν επίσης ότι τα παιδιά τους δεν είναι ικανοποιημένα από τη σχολική τους ζωή λόγω της μορφής των μαθημάτων ή της στάσης των συνομηλίκων παιδιών απέναντί τους.
- Οι γονείς είναι επίσης πεπεισμένοι ότι τα παιδιά τους με ΕΕΑ αντιμετωπίζονται από τους εκπαιδευτικούς με τον ίδιο τρόπο όπως τα υπόλοιπα παιδιά στην τάξη.

ΠΑΙΔΙΑ

- Η πλειοψηφία των παιδιών συμφωνεί ότι τους αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο, ειδικά επειδή μπορούν να μάθουν νέα πράγματα, να παρακολουθήσουν μαθήματα που τους ενδιαφέρουν πραγματικά και να συναντηθούν με τους φίλους και τις φίλες τους.

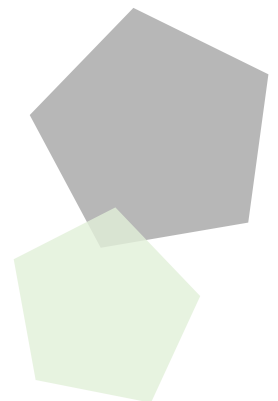
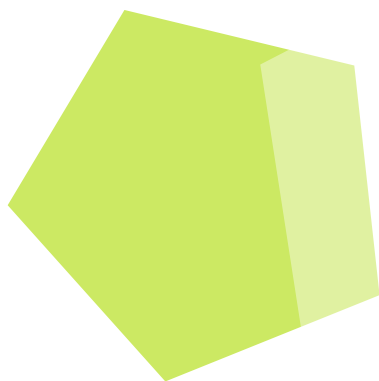
- Νιώθουν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι θετικά προδιατεθειμένοι με αυτά και μπορούν να υπολογίζουν στη βοήθειά τους σε δύσκολες καταστάσεις.
- Αξιολογούν επίσης τις σχέσεις με τα συνομήλικα τους παιδιά καλές ή πολύ καλές, αν και υπάρχουν περιπτώσεις όπου αναφέρθηκε εκφοβισμός ή πειράγματα.
- Τα παιδιά προσπαθούν να λαμβάνουν ενεργός μέρος στη ζωή της τάξης τους και συχνά νιώθουν ότι είναι μέλη της ομάδας των συνομήλικών τους.
- Μερικά παιδιά με ΕΕΑ αναφέρουν απόρριψη, αδιαφορία ή μη αποδοχή των ιδεών τους κάποιες φορές από τα συνομήλικα τους παιδιά.

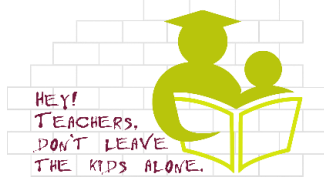
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

- Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών συμφωνεί ότι κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να μαθαίνει σε ένα δημόσιο σχολείο, επειδή αυτό διασφαλίζεται από τη νομοθεσία και είναι επωφελές για την ανάπτυξη των παιδιών.
- Αναφέρουν ότι τα παιδιά με ΕΕΑ αισθάνονται διαφορετικά στο σχολείο λόγω των στερεότυπων και της έλλειψης γνώσης και παιδείας για τα παιδιά με ΕΕΑ στην κοινωνία.
- Σε αντίθεση με τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοποιημένοι από το επίπεδο ψυχολογικής και παιδαγωγικής βοήθειας που παρέχεται στα σχολεία τους.
- Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως καλές πρακτικές στο πλαίσιο της ιδέας της ενιαίας εκπαίδευσης τη συμμετοχή των γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, την τακτική ενημέρωσή τους για τη δράση του παιδιού στο σχολείο, την προσφορά πρόσθετων μαθημάτων για τα παιδιά με ΕΕΑ, τον προγραμματισμό συναντήσεων με ειδικούς για τα παιδιά και τη διαφοροποίηση της εργασίας τους στην τάξη.
- Οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται μερικώς προετοιμασμένοι για εργασία με παιδιά με ΕΕΑ, ωστόσο σχεδιάζουν να κάνουν κάποια μαθήματα ή επιπλέον εκπαίδευση.
- Αξιολογούν τη συνεργασία τους με τους γονείς των παιδιών με ΕΕΑ μέτρια. Τα κυριότερα προβλήματα αυτής είναι οι δυσκολίες στον προγραμματισμό συναντήσεων και στην επικοινωνία, ο φόβος των γονιών για απόρριψη και η απόκρυψη των προβλημάτων των παιδιών τους και η αμφισβήτηση των συστάσεων του σχολείου.

Συνεντεύξεις Ομάδων Εστίασης

Στόχοι των συνεντεύξεων των ομάδων εστίασης

Ο γενικός στόχος των συνεντεύξεων των ομάδων εστίασης παιδιών, γονιών και εκπαιδευτικών είναι να εντοπιστούν οι ανάγκες τους για την ενιαία εκπαίδευση. Είναι σημαντικό να έχουμε μια ξεκάθαρη εικόνα του πλαισίου μάθησης τους καθώς και σαφή εικόνα του πλαισίου των στόχων της πρότασης (όσον αφορά καλύτερες πρακτικές, μεθοδολογία, κινδύνους) και να προσδιοριστούν οι προτιμήσεις των μελλοντικών χρηστών αυτών των παιδαγωγικών εργαλείων.

Σκοπός των συνεντεύξεων των ομάδων εστίασης είναι να αντληθούν πληροφορίες για:

- την πραγματική εμπειρία από την ενιαία εκπαίδευση στα σχολεία
- τον προσδιορισμό των βασικών εμποδίων στην ενιαία εκπαίδευση
- τους πιο κοινούς κινδύνους αποκλεισμού στα σχολεία, να χαρτογραφηθούν
- τη δημιουργία νέων μεθόδων διδασκαλίας ή την τροποποίηση των υφιστάμενων μεθόδων διδασκαλίας χωρίς αποκλεισμούς
- τον προσδιορισμό βέλτιστων πρακτικών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- τον προσδιορισμό των προτιμήσεων για τα μελλοντικά εκπαιδευτικά εργαλεία της ενιαίας εκπαίδευσης.

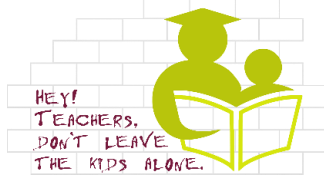
Οι ερωτήσεις-κλειδιά στις τρεις ομάδες είναι οι εξής:

Εκπαιδευτικοί:

- Περιγράψτε την εμπειρία σας από την ενιαία εκπαίδευση στο σχολείο σας.
- Μπορείτε να αναγνωρίσετε τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση;
- Ποιοι είναι οι πιο κοινοί κίνδυνοι αποκλεισμού στο σχολείο;
- Ποια νέα ή τροποποιημένα εργαλεία συμπερίληψης/ενιαίας εκπαίδευσης εφαρμόζεται;
- Μπορείτε να αναγνωρίσετε καλές πρακτικές σε τοπικό και εθνικό επίπεδο;
- Ποιες είναι οι προτιμήσεις σας όσον αφορά μελλοντικά παιδαγωγικά εργαλεία;

Παιδιά:

- Περιγράψτε την εμπειρία σας από την ενιαία εκπαίδευση στο σχολείο σας.

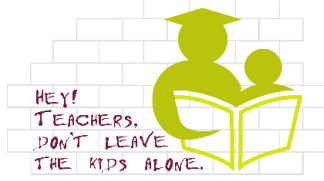
- Τι νομίζετε ότι μπορεί να βοηθήσει τα απομονωμένα παιδιά;
- Ποιοι είναι οι πιο κοινοί κίνδυνοι αποκλεισμού στο σχολείο;
- Πως οι εκπαιδευτικοί συμπεριφέρονται στα περιθωριοποιημένα παιδιά;
- Μπορείτε να εντοπίσετε τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση;

Γονείς:

- Περιγράψτε την εμπειρία σας από την ενιαία εκπαίδευση στο σχολείο σας.
- Ποιοι είναι οι πιο κοινοί κίνδυνοι αποκλεισμού στο σχολείο;
- Τι μπορεί να βοηθήσει τα περιθωριοποιημένα παιδιά;
(καλές πρακτικές σε τοπικό/εθνικό επίπεδο)
- Μπορείτε να εντοπίσετε τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση;

Άτομα που έλαβαν μέρος

Οι συνεντεύξεις ομάδων εστίασης σε κάθε χώρα πραγματοποιήθηκαν σε μία ομάδα αποτελούμενη από 10 άτομα (παιδιά, εκπαιδευτικούς, γονείς). Οι συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης είναι διαφορετικοί από αυτούς που συμμετείχαν στις ατομικές συνεντεύξεις. Ένα άτομο από την ομάδα του έργου ορίστηκε από τον συντονιστή σε κάθε χώρα, να συντονίζει τη συζήτηση στην ομάδα εστίασης. Οι εταίροι ήταν σε θέση να οργανώσουν ομάδες εστίασης λαμβάνοντας υπόψη τον ειδικό χαρακτήρα των χωρών και των τοπικών συνθηκών, ώστε τα αποτελέσματα να είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστα και ακριβή. Τέλος, στις συνεντεύξεις της ομάδας εστίασης συμμετείχαν 14 γονείς, 15 μαθητές και 19 εκπαιδευτικοί. Η μέση χρονική διάρκεια της συζήτησης είναι 1,5 ώρες.

Συμπεράσματα της έρευνας

ΓΟΝΕΙΣ

Πολωνία – University of Lodz

Συντονίστρια – Katarzyna Walęcka-Matyja

Η έρευνα έγινε στις 25 Απριλίου 2017, σε πρωινό χρόνο.

Τόπος διεξαγωγής: Primary School 36, Więckowskiego Street 35, 90-734 Łódź.

Έλαβαν μέρος: 3 μητέρες παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού

Κύρια αποτελέσματα:

- Οι μητέρες δεν είχαν πολλές γνώσεις σχετικά με την ενιαία εκπαίδευση.
- Οι μητέρες δυσκολεύονταν να περιγράψουν τις εμπειρίες τους όσον αφορά την ενιαία εκπαίδευση. Επισήμαναν ότι σε αυτό το είδος εκπαίδευσης απαιτείται καλή, συχνή επαφή με τους εκπαιδευτικούς.
- Το κύριο όφελος της ενιαίας εκπαίδευσης είναι ότι το παιδί αναπτύσσει την αυτοπεποίθηση και αισθάνεται ότι το εκτιμούν.
- Τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση είναι ότι:
 - δεν υπάρχουν ατομικές δραστηριότητες στο σχολείο, ειδικά στην κοινόχρηστη αίθουσα
 - τα παιδιά περνούν το χρόνο τους σε μεγάλες ομάδες
 - δεν είναι διαθέσιμες όλες οι δραστηριότητες για όλα τα παιδιά
 - το σχολείο δεν αναπτύσσει τις ατομικές ικανότητες των παιδιών
 - το σχολείο δεν διδάσκει κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς, όπως η ανοχή
 - τα παιδιά που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό στο σχολείο είναι ήρεμα, ευγενικά και έχουν χαμηλή κοινωνική ικανότητα.
 - το σχολείο προσπαθεί να συνεργαστεί με τους γονείς
 - οι εκπαιδευτικοί οργανώνουν συναντήσεις γονέων, οικογενειακά πικνίκ

- οι γονείς των παιδιών με ΕΕΑ δεν συνεργάζονται με το σχολείο. Είναι της άποψης ότι οι εκπαιδευτικοί δεν τους υποστηρίζουν στην ανατροφή των παιδιών τους και ότι πρέπει να το κάνουν αυτό
- οι εργαζόμενοι γονείς έχουν δυσκολίες να συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες, συναντήσεις κ.λπ.
- οι κύριες αιτίες είναι η κούραση και η έλλειψη χρόνου.

• Τι θα βοηθούσε: η εκπαίδευση των γονιών, διότι τα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού δεν ανατρέφονται στο πνεύμα της ανοχής και του σεβασμού προς τους άλλους, η αύξηση του ενδιαφέροντος των γονιών για τη συμπεριφορά των παιδιών τους, η οργάνωση επιπρόσθετων δραστηριοτήτων, όπως το τραγούδι - οι δραστηριότητες αυτές συμβάλλουν στην ευεξία των παιδιών που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό στο σχολείο, η ενθάρρυνση των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού να συμμετέχουν σε σχολικούς διαγωνισμούς (κυρίως από εκπαιδευτικούς), τα καλύτερα παιδιά επιλέγονται συνεχώς για διαγωνισμούς οπότε είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν και τα αδύνατα παιδιά, η εκπαίδευση των παιδιών για τους κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς (κανόνες ευγένειας, ανοχής, ευαισθησίας στην κοινωνική αδιαφορία).

Κύπρος – ΚΣΤ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού – Παναγίας Τριχερούσας

Συντονίστρια – Φωτεινή Μασσού

Η έρευνα έγινε στις 11 Μαΐου 2017, το βράδυ.

Τόπος διεξαγωγής: η αίθουσα διδακτικού προσωπικού, στο ΚΣΤ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού.

Έλαβαν μέρος: 2 μητέρες και 2 πατέρες παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού

Κύρια αποτελέσματα:

- Οι γονείς έχουν παιδιά με κάποιο είδος αναπηρίας (στο φάσμα του αυτισμού, κινητική αναπηρία). Τα παιδιά είναι στη γενική τάξη και βγαίνουν από την τάξη κάποιες ώρες τη βδομάδα για να παρακολουθήσουν μάθημα ειδικής αγωγής στην αίθουσα ειδικής

εκπαίδευσης όπου δέχονται στήριξη από τον/την εκπαιδευτικό ειδικής εκπαίδευσης. Ένα παιδί έχει συνοδό, που τυγχάνει να είναι και εκπαιδευτικός, από τον πρώτο χρόνο στο δημοτικό σχολείο. Το δεύτερο παιδί είχε συνοδό μόνο στα πρώτα χρόνια του δημοτικού σχολείου. Το τρίτο παιδί έχει επίσης συνοδό. Αυτό βασίζεται στη νομοθεσία (1999) στην Κύπρο.

- Οι γονείς φαίνεται να μην γνωρίζουν την ιδέα/φιλοσοφία της ενιαίας εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται ικανοποιημένοι σε μεγάλο βαθμό από το σύστημα ένταξης που βιώνουν μέχρι τώρα.
- Οι γονείς χρειάζονται υποστήριξη σε όλους τους τομείς.
- Τα βασικά εμπόδια της ενιαίας εκπαίδευσης είναι: ορισμένοι γονείς δεν δέχονται ότι το παιδί τους πρέπει να αντιμετωπίζεται "διαφορετικά" στην τάξη/σχολείο. Το ίδιο ισχύει για παιδιά με ή χωρίς ΕΕΑ. Αντιδρούν αρνητικά όταν συνειδητοποιήσουν ότι κάνουν κάτι διαφορετικό από τα άλλα παιδιά, π.χ. διαφορετικά υλικά, διαφορετικό δοκίμιο αξιολόγησης. Το αναλυτικό πρόγραμμα απευθύνεται στο μέσο παιδί. Την ίδια ώρα η μεγάλη ποσότητα της ύλης που πρέπει να καλυφθεί αναγκάζει τους εκπαιδευτικούς να «τρέξουν» για να την καλύψουν με λίγες ευκαιρίες διαφοροποίησης. Κάποιες φορές ο/η συνοδός ενεργεί αρνητικά για το παιδί. Οι συνοδοί χρειάζονται κατάλληλη εκπαίδευση έτσι ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες. Πολύς χρόνος αναλώνεται στη διαδικασία αναγνώρισης, παραπομπής και αξιολόγησης του «προβλήματος» ενός παιδιού. Έλλειψη γνώσης των ωφελημάτων της ενιαίας εκπαίδευσης. Χρειάζεται κατάλληλη πληροφόρηση σε γονείς και εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να αντιληφθούν ότι αυτή η πράξη έχει μόνο οφέλη για το παιδί τους.
- Τι θα βοηθούσε: Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να πληροφορηθούν για την ενιαία εκπαίδευση έτσι ώστε να κατανοήσουν ότι μόνο οφέλη θα έχει για το παιδί. Επίσης, αναφέρθηκε η σημασία της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας (εκπαιδευτικού – γονιού) και μεταξύ εκπαιδευτικών (εκπαιδευτικού τάξης – εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής, εκπαιδευτικούς – εκπαιδευτικούς). Σε αυτή την κατεύθυνση, ένα σημειωματάριο επικοινωνίας θα ήταν ένας καλός τρόπος καθημερινής επικοινωνίας, ειδικά μεταξύ εκπαιδευτικού και γονιών. Ακόμα ένα στοιχείο επιτυχίας είναι η ανάπτυξη ενός εξατομικευμένου προγράμματος όπου χρειάζεται, καθώς το παιδί θα εργάζεται σε σταθμούς εργασίας μέσα στην τάξη γεγονός που θα διευκόλυne την εφαρμογή του καθώς επίσης και την εφαρμογή άλλων καινοτομιών

στην τάξη. Η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι ακόμη πιο επιτακτική, όπως προκύπτει από τις δηλώσεις τους οι οποίες σχετίζονται με τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκουν να βοηθήσουν να απομονωμένα παιδιά. Τα παιδιά με ΕΕΑ στις περισσότερες περιπτώσεις θεωρούνται ότι βρίσκονται υπό την ευθύνη του εκπαιδευτικού ειδικής εκπαίδευσης, ο οποίος θεωρείται ο καταλληλότερος για αυτά.

Ιταλία – Πανεπιστήμιο της Μπολόνιας και IERFOP

Συντονιστής – Patrizia Sandri

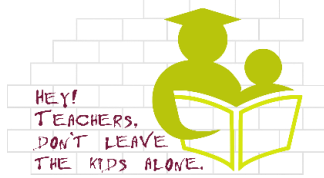
Η έρευνα έγινε στις 8 Μάϊου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Σχολείο Vado, Μπολόνια.

Έλαβαν μέρος: 3 μητέρες μαζί με 2 παιδιά με ΕΕΑ.

Κύρια αποτελέσματα:

- Υπάρχει ανάγκη να συνεχιστεί ταυτόχρονα η τεχνική προετοιμασία και η συνειδητοποίηση της αξίας της εκπαιδευτικής λειτουργίας.
- Το «ιατρικό» μοντέλο, το οποίο επικεντρώνεται κυρίως στην «αδυναμία» και στο «τι δεν λειτουργεί», απαιτεί εξειδικευμένες παρεμβάσεις από τους επαγγελματίες αποκατάστασης ή υγείας, κάποιες φορές κινδυνεύει να ξεπεράσει το «βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο ICF» (International Classification of Functioning).
- Σε αυτό το δεύτερο μοντέλο, η κατάσταση της ευημερίας και της ανάπτυξης κάθε παιδιού προάγεται όχι μόνο με την ανίχνευση των λειτουργιών, αλλά και με την ανίχνευση των παραγόντων που τη διευκολύνουν και την παρεμποδίζουν στο πλαίσιο της ζωής, συμπεριλαμβανομένης της συναισθηματικής και διδακτικής ικανότητας του εκπαιδευτικού.
- Μερικοί γονείς πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν λαμβάνουν άμεσα μέτρα αντιμετώπισης των προβλημάτων, περιμένοντας τους επαγγελματίες υγείας να προχωρήσουν σε μια εξέταση ή κλινική διάγνωση. Αυτές οι δηλώσεις υπογραμμίζουν ότι ορισμένοι εκπαιδευτικοί

συνδέονται με ένα ιατρικό/κλινικό μοντέλο παρά με μια παγκόσμια, βιο-ψυχο-κοινωνική προσέγγιση σύμφωνα με το ICF (2000).

Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Vilniaus

Συντονίστρια – Vaiva Juškienė

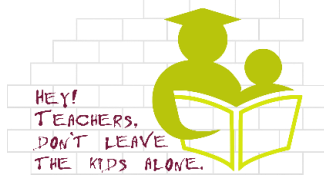
Η έρευνα έγινε στις 29 Σεπτεμβρίου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Vilniaus kolegija, Saltoniškių g. 58, 08105 Vilnius, Λιθουανία

Έλαβαν μέρος: μια μητέρα παιδιού Ρομά κι ένας πατέρας παιδιού με δυσλεξία.

Κύρια αποτελέσματα:

- Τα βασικά εμπόδια της συμμετοχικής εκπαίδευσης είναι: η ελάχιστη ή καθόλου επίγνωση των μαθησιακών προβλημάτων των παιδιών που δεν μιλούν λιθουανικά, η πολύ μικρή συμμετοχή των γονιών στις κοινές σχολικές δραστηριότητες, η ανύπαρκτη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονιών, οι διαπολιτισμικές διαφορές οι οποίες δε λαμβάνονται υπόψη κατά την επικοινωνία με τους γονείς, τα παιδιά των Ρομά δεν παρακολουθούν τις προσχολικές τάξεις, επομένως δεν βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο με τα άλλα παιδιά όταν εντάσσονται στο σχολείο στην πρώτη τάξη, η μικρή συμμετοχή παιδιών Ρομά και παιδιών με ΕΕΑ σε κοινές σχολικές εκδηλώσεις και αργίες.
- Τι θα μπορούσε να βοηθήσει: είναι αναγκαία η λειτουργία προπαρασκευαστικών τάξεων γλωσσικής εκπαίδευσης για τις μειονοτικές ομάδες, η διαπολιτισμική κατάρτιση και εκπαίδευση των γονιών, των εκπαιδευτικών και των παιδιών για την ανάπτυξη της ανεκτικότητας, της συμμετοχής των γονιών στις κοινές σχολικές δραστηριότητες, να λαμβάνονται υπόψη οι διαπολιτισμικές διαφορές.

Σλοβενία – Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο

Συντονιστής – Metod Pavšelj

Η έρευνα έγινε στις 10 Απριλίου 2017, το απόγευμα.

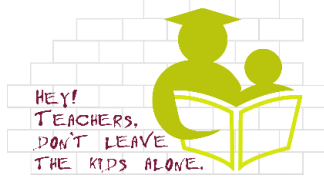
Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο Šmihel, Šmihel 2, 8000 Νόβο Μέστο

Έλαβαν μέρος: 2 γονείς παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.

Κύρια αποτελέσματα:

- Οι γονείς υπογραμμίζουν το άγχος, την έλλειψη επικοινωνίας και κάποιες φορές την έλλειψη προθυμίας συνεργασίας από τους εκπαιδευτικούς.
- Οι γονείς αναφέρουν ότι το σχολείο διευκολύνει την καλύτερη αναγνώριση των ειδικών αναγκών, προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη ανίχνευση των δυσκολιών.
- Ένας γονιός αναφέρει μια καλή πρακτική από την Αγγλία, όπου τα συνομήλικα παιδιά βοηθούν τα παιδιά με ΕΕΑ σε όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο σχολείο.
- Οι γονείς πιστεύουν ότι τα συνομήλικα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν περισσότερα σχετικά με τις ανάγκες των παιδιών με ΕΕΑ γιατί έτσι γίνεται καλύτερα η συμπερίληψη των ανθρώπων στην κοινωνία.
- Τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση είναι: η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τη σχολική εργασία, την εργασία στο σπίτι, τις σχολικές εξετάσεις και τις απαιτήσεις, η έλλειψη προσωπικού του σχολείου για να βοηθά τα παιδιά εκτός σχολικών ωρών, οι μονογονεϊκές οικογένειες οι οποίες δεν έχουν αρκετές ευκαιρίες για επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς, δεν συνεργάζονται αρκετά με το σχολείο, οι συμμαθητές και οι συμμαθήτριες των παιδιών με ΕΕΑ δεν έχουν επαρκή μόρφωση σχετικά με τα θέματα των παιδιών με ΕΕΑ.
- Τι θα μπορούσε να βοηθήσει: περισσότερες ευκαιρίες στους γονείς για να μιλήσουν με τους εκπαιδευτικούς, περισσότερη επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών, επικοινωνία με τα συνομήλικα παιδιά σχετικά με τον τρόπο στήριξης και βοήθειας των παιδιών με ΕΕΑ, ομαδική εργασία από επαγγελματίες.

Συμπεράσματα:

- Γενικά, οι γονείς δεν γνωρίζουν τι σημαίνει ενιαία εκπαίδευση.
- Οι γονείς διαφέρουν ως προς την αποδοχή των δυσκολιών του παιδιού τους. Κάποιοι γονείς δεν αποδέχονται τις δυσκολίες που παρουσιάζουν τα παιδιά. Κάποιοι άλλοι δεν δέχονται ότι το παιδί τους χρειάζεται κάποια άλλη «θεραπεία» στην τάξη. Κάποιοι αποκρύπτουν τις δυσκολίες του παιδιού τους.
- Μερικοί γονείς πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν λαμβάνουν άμεσα μέτρα αντιμετώπισης των προβλημάτων.
- Οι γονείς θεωρούν ότι το σχολείο δεν αναπτύσσει τις ατομικές ικανότητες των παιδιών.
- Οι γονείς πιστεύουν ότι το σχολείο δεν διδάσκει κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς, όπως η ανοχή ή ο σεβασμός των άλλων.
- Μερικοί εργαζόμενοι γονείς δυσκολεύονται να συμμετάσχουν στις σχολικές δραστηριότητες, συναντήσεις κ.λπ. Οι κύριες αιτίες είναι η κούραση και η έλλειψη χρόνου.

ΠΑΙΔΙΑ

Πολωνία – Πανεπιστήμιο Lodz

Συντονίστρια – Katarzyna Walęcka-Matyja

Η έρευνα έγινε στις 26 Απριλίου 2017, το πρωί.

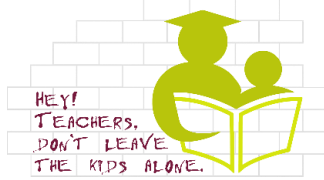
Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο 36, Włoczkowskiego Street 35, 90-734 Łódź, Πολωνία.

Έλαβαν μέρος: 2 αγόραιοι και ένα κορίτσι, ηλικίας 9-11.

Κύρια αποτελέσματα:

- Τα παιδιά προτιμούν να πηγαίνουν στο σχολείο, κυρίως λόγω των συνομήλικων τους παιδιών.
- Περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους κουβεντιάζοντας και παίζοντας κινητικά παιχνίδια.
- Δεν αντιλαμβάνονται ότι δεν αρέσουν σε άλλα παιδιά στην τάξη.

- Κατανοούν πόσο απομονωμένο μπορεί να αισθάνεται ένα άτομο – λυτούνται και νιώθουν απογοήτευση για αυτό.
- Τα παιδιά γνωρίζουν τον κύριο λόγο απόρριψης από τα συνομήλικά τους, το να είσαι «καινούριος».
- Τα παιδιά γνωρίζουν πώς να βοηθήσουν τα περιθωριοποιημένα παιδιά, να γίνουν φίλοι και να έχουν επαφή με τα ζώα.
- Οι εκπαιδευτικοί είναι συνήθως ευχάριστοι με τα περιθωριοποιημένα, αλλά αν τα παιδιά είναι ανυπάκουα, οι εκπαιδευτικοί τους αξιολογούν με αρνητικό τρόπο και θυμώνουν εύκολα.
- Στο σχολείο υπάρχουν πολλές επιπλέον δραστηριότητες για παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, όπως η εκμάθηση κιθάρας ή οι αθλητικές δραστηριότητες.
- Τα παιδιά με ΕΕΑ μπορούν να βασίζονται στη βοήθεια ειδικών εκπαιδευτικών, ψυχολόγων και παιδαγωγών.

Κύπρος – ΚΣΤ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού – Παναγίας Τριχερούσας

Συντονίστρια – Φωτεινή Μασσού

Η έρευνα έγινε στις 11 Μαΐου 2017, το βράδυ.

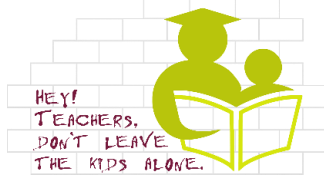
Τόπος διεξαγωγής: αίθουσα διδακτικού προσωπικού του σχολείου, ΚΣΤ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού

Έλαβαν μέρος: 2 αγόρια που είναι σε γενική τάξη, ηλικίας 9-12 χρονών.

Κύρια αποτελέσματα:

- Τα παιδιά είναι στην τάξη και συγχρόνως αφήνουν την τάξη για να παρακολουθήσουν μαθήματα Ειδικής Εκπαίδευσης για μερικές ώρες την εβδομάδα.
- Από τα πρώτα χρόνια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ένα από τα παιδιά έχει συνοδό που τυχαίνει να είναι εκπαιδευτικός. Το δεύτερο παιδί είχε συνοδό στα πρώτα του χρόνια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

- Κάποια παιδιά με ΕΕΑ αντιδρούν αρνητικά όταν παρατηρούν ότι έχουν λάβει κάτι διαφορετικό από τα άλλα παιδιά π.χ. διαφορετικά τεστ. Την ίδια αντίδραση έχουν και τα παιδιά χωρίς ΕΕΑ. Αντιδρούν επίσης αρνητικά όταν ο εκπαιδευτικός διαφοροποιεί την προσέγγιση / υλικά / αξιολόγηση κ.λπ.

Ιταλία – Πανεπιστήμιο Μπολόνιας και IERFOP

Συντονίστρια: Patrizia Sandri

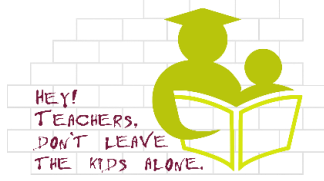
Η έρευνα έγινε στις 8 Μαΐου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό σχολείο Vado (Μπολόνια).

Έλαβαν μέρος: 5 παιδιά, 3 αγόρια και 2 κορίτσια, ηλικίας 10 χρονών.

Κύρια αποτελέσματα:

- Στην τάξη, όχι μόνο υπάρχει ένα σύστημα ενιαίας εκπαίδευσης, αλλά και μια κουλτούρα συμπερίληψης όλων η οποία βοηθά στην ευαισθητοποίηση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Υπάρχουν επίσης εξωσχολικές δραστηριότητες κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται ταινίες, βιβλία, βιογραφίες, αυτοβιογραφίες, κινούμενα σχέδια καθώς και άμεσες μαρτυρίες ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους.
- Δεν υπάρχουν σοβαρά προβλήματα, αλλά υπάρχουν παιδιά που έχουν ενοχλητική συμπεριφορά για την οποία κατηγορούνται συχνά.
- Οι εκπαιδευτικοί συχνά τιμωρούν τα παιδιά με ΕΕΑ τα οποία στη συνέχεια θυμώνουν επειδή δεν καταλαβαίνουν το γιατί.
- Χρήση διαμεσολαβητών στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή σύγκρουσης.

Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Βίλνιους

Συντονίστρια – Vaiva Juškienė

Η έρευνα έγινε στις 29 Σεπτεμβρίου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Vilniaus kolegija, Saltoniškių g. 58, 08105 Βίλνιους, Λιθουανία.

Έλαβαν μέρος: 3 παιδιά, ένα με δυσλεξία, ένα φτωχό και ένα Ρομά.

Κύρια αποτελέσματα:

- Αρέσει στα παιδιά να πηγαίνουν στο σχολείο και να μαθαίνουν.
- Τα παιδιά έχουν φιλικούς συμμαθητές και τις συμμαθήτριες.
- Τα παιδιά νιώθουν καλά στο σχολείο.
- Τα παιδιά δέχονται λίγη βοήθεια από τους ειδικούς, ακόμα και αν τη χρειάζονται.
- Τα παιδιά Ρομά βιώνουν εκφοβισμό κάποιες φορές.

Σλοβενία – Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο

Συντονιστής – Metod Pavšelj

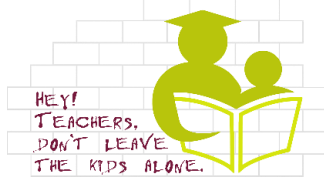
Η έρευνα έγινε στις 10 Απριλίου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο Šmihel, Šmihel 2, 8000 Νόβο Μέστο.

Έλαβαν μέρος: 2 παιδιά ηλικίας 10 -13 χρονών.

Κύρια αποτελέσματα:

- Ένα παιδί λέει ότι δεν αισθάνονται καλά στο σχολείο γιατί δεν έχουν φίλους/λες, δεν μπορούν να παίξουν με LEGO και άλλα παιχνίδια, έχουν πάρα πολλά μαθήματα στο σπίτι...
- Τα παιδιά επίσης δεν αισθάνονται καλά για το σχολείο επειδή πρέπει να παρακολουθούν νέα σχολεία (επιθυμία των γονιών τους).
- Ένα παιδί αισθάνεται καλά στο σχολείο.

- Τα παιδιά έχουν προβλήματα μόνο με το μάθημα των αγγλικών στο οποίο χρειάζονται βοήθεια για να τα μάθουν.

Συμπεράσματα:

- Η σχολική κατάσταση των παιδιών με ΕΕΑ ποικίλλει. Μερικά παιδιά δηλώνουν ότι τους αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο λόγω των συνομήλικων τους (Πολωνία). Κάποια άλλα δηλώνουν ότι δεν τους αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο επειδή δεν έχουν φίλους εκεί (Σλοβενία).
- Τα παιδιά γνωρίζουν τους λόγους απόρριψής τους από τα συνομήλικά τους, το να είσαι «νέος», επιθετικές συμπεριφορές, από χαμηλά οικονομικά στρώματα.
- Τα σχολεία οργανώνουν ειδικές δραστηριότητες για τα παιδιά με ΕΕΑ, βοηθώντας τα να ξεπεράσουν μαθησιακές δυσκολίες, να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες, να συμμετέχουν στα ενδιαφέροντά τους, κλπ.
- Τα παιδιά με ΕΕΑ μπορούν να υπολογίζουν στη βοήθεια των εκπαιδευτικών τους.
- Τα παιδιά βλέπουν το ρόλο του εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή συγκρούσεων (Ιταλία).

Πολωνία – Πανεπιστήμιο Λοτζ

Συντονίστρια – Katarzyna Walęcka-Matyja

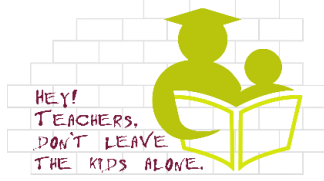
Η έρευνα έγινε στις 26 Απριλίου 2017, το πρωί.

Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο 36, Więckowskiego Street 35, 90-734 Λοτζ, Πολωνία.

Έλαβαν μέρος: 4 εκπαιδευτικοί δημοτικής εκπαίδευσης, ηλικίας 28-53 χρονών. Είναι όλοι εκπαιδευτικοί γενικών μαθημάτων/τάξης. Έχουν διδακτική εμπειρία από 4 μέχρι 29 χρόνια.

Κύρια αποτελέσματα:

- Οι εκπαιδευτικοί έδωσαν μάλλον διαισθητικά έναν ορισμό στην ενιαία εκπαίδευση, καθώς δεν είχαν καμία πραγματική εμπειρία με αυτήν.
- Πιστεύουν ότι τα παιδιά που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό είναι κυρίως παιδιά που προέρχονται από φτωχότερες οικογένειες, τα οποία αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα με την προφορά.
- Υποστηρίζουν ότι όλα τα παιδιά με διαφορετικά προβλήματα μπορούν να είναι σε μια ενιαία εκπαιδευτική διαδικασία, για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Καλές πρακτικές για την ενιαία εκπαίδευση: υποβολή αιτήσεων για επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως το ερευνητικό σχέδιο «Ένας εξαιρετικός μαθητής», προετοιμασία και διεξαγωγή ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων με τους γονείς (π.χ. ποιοι τύποι τάξεων ταιριάζουν καλύτερα στα παιδιά τους), διευρυμένη σειρά επιπρόσθετων δραστηριοτήτων για παιδιά με ΕΕΑ, διατήρηση βάσης δεδομένων για τα παιδιά με ΕΕΑ, διευκόλυνση και υποστήριξη των παιδιών κατά την μετάβασή τους από την 3η στην 4η τάξη, δημιουργία ενός προγράμματος συνεργασίας με τους γονείς, δηλώσεις διαφάνειας, μαθήματα με ειδικούς, ψυχολόγους, κοινωνιοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, συμμετοχή σε διάφορα ατομικά και ομαδικά μαθήματα και σεμινάρια που διοργανώνονται από τους εκπαιδευτικούς για τους εκπαιδευτικούς, εφαρμογή ενεργητικών

μεθόδων διδασκαλίας όπως αυτές που βασίζονται σε θετικές συμπεριφορές ή χαρακτηριστικά, ατομική και ομαδική εργασία.

- Τα βασικά εμπόδια της ενιαίας εκπαίδευσης είναι: μεγάλες σε αριθμό παιδιών τάξεις (20-26 μαθητές) γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατη την εξατομικευμένη διδασκαλία, έλλειψη κι άλλων εκπαιδευτικών ή ειδικών για στήριξη, πολλά μη εκπαιδευτικά προβλήματα με τα παιδιά που συνήθως πρέπει να λυθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος κάτι που μειώνει τον πραγματικό χρόνο διδασκαλίας και μάθησης, κάποιες φορές στα 15 λεπτά, ανεπαρκής συνεργασία με τους γονείς, δυσκολίες εμπλοκής τους σε διάφορες δραστηριότητες, έλλειψη επιπρόσθετης εργασίας με τα παιδιά στο σπίτι, καλλιέργεια μιας απαιτητικής στάσης στα παιδιά απέναντι στον κόσμο, οι γονείς δεν εξουσιάζουν τα παιδιά τους.
- Τι μπορεί να βοηθήσει: βοήθεια προς τους γονείς για να συνειδητοποιήσουν ότι είναι υποχρεωμένοι να μάθουν στα παιδιά τους να είναι ανεξάρτητα, να λειτουργούν μόνα τους στην κοινωνία, επιμόρφωση των γονιών για το ρόλο του εκπαιδευτικού και το ρόλο του παιδιού στο σχολείο («οι εκπαιδευτικοί δεν είναι εχθροί», «η μάθηση δεν είναι μόνο να κάθεται στην τάξη αλλά και να κάνεις εκδρομές και συναντήσεις με διαφορετικούς ανθρώπους»), επιμόρφωση των γονιών σχετικά με τις αρχές της σωστής εκπαίδευσης και της σωστής ανατροφής στη βάση συνεπειών, επισημάνσεις ότι η εικόνα του σχολείου στα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι υπερβολική (τα σχολεία συχνά κατηγορούνται για προβλήματα και ακατάλληλη συμπεριφορά των παιδιών), τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί είναι βασικοί ρόλοι/πρότυπα αρχών στη ζωή του παιδιού με ΕΕΑ.

Κύπρος – ΚΣΤ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού - Παναγίας Τριχερούσας

Συντονίστρια – Φωτεινή Μασσού

Η έρευνα έγινε στις 11 Μαΐου 2017, το βράδυ.

Τόπος διεξαγωγής: αίθουσα διδακτικού προσωπικού του σχολείου, ΚΣΤ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού

Έλαβαν μέρος: 3 δασκάλες και ένας δάσκαλος, όλοι εκπαιδευτικοί γενικών μαθημάτων/τάξης, ηλικίας 38-49 χρονών, με εκπαιδευτική εμπειρία από 16 – 26 χρόνια.

Κύρια αποτελέσματα:

- Οι εκπαιδευτικοί έχουν παιδιά με κάποια αναπηρία στην τάξη τους. Τα παιδιά είναι στη γενική τάξη λόγω της νομοθεσίας στην Κύπρο.
- Τα βασικά εμπόδια στη ενιαία εκπαίδευση είναι: οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται αβοήθητοι, οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ότι δεν διαθέτουν επαρκή μέσα για να βοηθήσουν τα παιδιά που χρειάζονται κάτι διαφορετικό από τα άλλα παιδιά, θέλουν να βοηθήσουν περισσότερο και να προσφέρουν καλύτερη καθοδήγηση, οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται ως η αρχή στην τάξη γεγονός που δυσκολεύει να δεχτεί κάποιον άλλο «ειδικό δάσκαλο» στην τάξη για να συνεργαστεί μαζί του και να έχει πρόσθετη βοήθεια. Μερικές φορές οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν εύκολα να δεχτούν έναν δεύτερο δάσκαλο στην τάξη, το κοινό πρόγραμμα σπουδών και ο τεράστιος όγκος της ύλης που πρέπει να καλυφθεί, χάνεται πολύς χρόνος στη διαδικασία αναγνώρισης, παραπομπής και αξιολόγησης ενός παιδιού με ΕΕΑ.

Ιταλία – Πανεπιστήμιο Μπολόνιας και ERFOP

Συντονίστρια – Patrizia Sandri

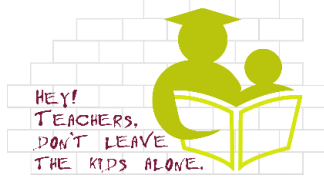
Η έρευνα έγινε στις 8 Μαΐου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο Βάτο (Μπολόνια).

Έλαβαν μέρος: 4 δασκάλες, ηλικίας 45 χρονών οι οποίες διδάσκουν σε μικτής ικανότητας τάξεις. Όλες διδάσκουν όλα τα μαθήματα, στο δημοτικό σχολείο. Δύο έχουν σπουδές στην «οργανική» ευεξία και SLD (ειδική μαθησιακή αναπηρία). Έχουν μέσο όρο εκπαιδευτικής εμπειρίας τα 16 χρόνια.

Κύρια αποτελέσματα:

- Το σχολείο είναι ανοικτό σε κάθε παιδί ανεξαρτήτως της σοβαρότητας της δυσκολίας του.
- Στο ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα, υπάρχουν γονείς που αποφασίζουν ελεύθερα σε ποιο σχολείο θα εγγράψουν το παιδί τους.
- Το σχολείο ευνοεί τη συνυπευθυνότητα των παιδιών τόσο στη μάθηση όσο και στη σχολική ζωή.

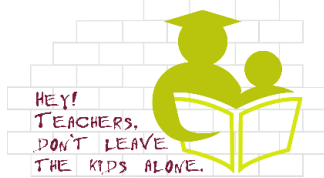
- Οι εκπαιδευτικοί φροντίζουν για την ολόπλευρη ανάπτυξη κάθε παιδιού, γνωστική, συναισθηματική, κοινωνική και ψυχική.
- Τα βασικά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση είναι: οι συγκρούσεις μεταξύ παιδιών, η δυσκολία ορισμένων γονιών να αποδεχθούν ότι το παιδί τους έχει δυσκολίες (αναπηρίες ή μαθησιακές δυσκολίες), η ανεπαρκής κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση της τάξης, η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονιών. Ορισμένα από τα στοιχεία που έχουν εντοπιστεί σε σχέση με τα μαθήματα και τα σχολεία αυτής της ομάδας εστίασης εξακολουθούν να υπάρχουν σε πολλά άλλα ιταλικά σχολεία γενικά.
- Καλές πρακτικές: «Διδασκαλία χωρίς σχολικές τσάντες», αυτό σημαίνει υπευθυνότητα, κοινωνία και φιλοξενία, η εβδομαδιαία συνέλευση των παιδιών συζητά τι θα κάνουν στο σχολείο, αναστοχαστικό πρωτόκολλο για να αναλύουν τις καταστάσεις αποκλεισμού και δυσφορίας, ενσωμάτωση ατομικών οργανωμένων πρωτοκόλλων μεταξύ εκπαιδευτικών, τεχνικών, παιδαγωγών και γονιών, εργαστήρια βελτίωσης γνωστικών ικανοτήτων, το εξαίρετο κουτί.

Λιθουανία - Vilniaus kolegija office, Βίλνιους

Συντονίστρια – Vaiva Juškienė

.Κύρια Αποτελέσματα:

- Τα βασικά εμπόδια της ενιαίας εκπαίδευσης είναι: οι ανεπαρκείς γνώσεις και ικανότητες των εκπαιδευτικών σχετικά με τον τρόπο εκπαίδευσης του παιδιού με ΕΕΑ και τον τρόπο αξιολόγησης των ικανοτήτων του, η έλλειψη βοηθών εκπαιδευτικών στα σχολεία, η ανύπαρκτη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονιών, οι ελάχιστες γονεϊκές δεξιότητες, η ανύπαρκτη ανατροφοδότηση από τους γονείς η οποία οδηγεί σε φτωχά αποτελέσματα στην ανάπτυξη των παιδιών.
- Τι θα βοηθούσε: η εκπαίδευση των γονιών σχετικά με τους καλούς κανόνες επικοινωνίας, η συμμετοχή των γονιών σε κοινές σχολικές δραστηριότητες, η ανάπτυξη καλών επαφών με το παιδί, τους γονείς και την ομάδα ειδικών οι οποίες συμβάλλουν σε καλύτερα ακαδημαϊκά αποτελέσματα και συναισθηματική ευημερία, η στήριξη της ομάδας εργασίας διάφορων ειδικών, λαμβάνοντας υπόψη τις διαπολιτισμικές διαφορές.

Σλοβενία – Razvojno Izobrazevalni Center, Νόβο Μέστο

Συντονιστής – Metod Pavšelj

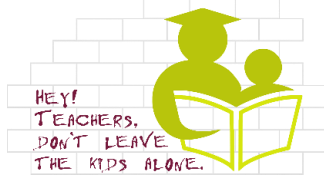
Η έρευνα έγινε στις 10 Απριλίου 2017, το απόγευμα.

Τόπος διεξαγωγής: Δημοτικό Σχολείο Šmihel, Šmihel 2, 8000 Νόβο Μέστο.

Έλαβαν μέρος: 3 εκπαιδευτικοί, ηλικίας 31-51 χρονών. Όλοι έχουν μακράν εκπαιδευτική εμπειρία καθώς και εμπειρία διδασκαλίας παιδιών με ΕΕΑ. Δύο από αυτούς εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (γενικοί εκπαιδευτικοί τάξης) και ο ένας εργάζεται στη δευτεροβάθμια (ως ειδικός εκπαιδευτικός στα μαθηματικά και τεχνολογία). Η εκπαιδευτική τους εμπειρία ξεπερνά τα 20 χρόνια.

Κύρια αποτελέσματα:

- Κάθε εκπαιδευτικός περιγράφει τις δικές του εμπειρίες και πώς αισθάνεται γι 'αυτές. Υπογραμμίζουν το άγχος, την έλλειψη επικοινωνίας και ενίοτε την έλλειψη προθυμίας από τους γονείς για συνεργασία.
- Οι εκπαιδευτικοί τονίζουν ότι δεν είναι εκπαιδευμένοι να δουλεύουν με παιδιά με ειδικές ανάγκες, όπως ο αυτισμός, η κώφωση και η σκληρότητα της ακοής, η τύφλωση και άλλες οπτικές διαταραχές κ.λπ.
- Είναι εύκολο να εργάζεσαι με παιδιά με κινητικά προβλήματα, αλλά για άλλες δυσκολίες χρειάζονται ειδικές μέθοδοι διδασκαλίας και η βοήθεια των ειδικών.
- Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι δεν χρειάζονται περισσότερη εκπαίδευση για το πώς να συνεργαστούν με τα παιδιά με ΕΕΑ, αλλά πρέπει να μάθουν για περισσότερες καλές πρακτικές, να ανταλλάξουν εμπειρίες και μεθόδους διδασκαλίας με συναδέλφους τους και να συνεργαστούν με γονείς και ειδικούς στον τομέα.
- Οι εκπαιδευτικοί προειδοποιούν ότι η ομαδική εργασία δεν αποτελεί καλή λύση όταν πολλοί επαγγελματίες εργάζονται με παιδιά την ίδια περίοδο. Ίσως δεν είναι η καλύτερη προσέγγιση λόγω σύγχυσης που προκαλείται στο παιδί και στους γονείς.
- Τα βασικά εμπόδια στη ενιαία εκπαίδευση είναι: η ανεπαρκής διαβίβαση πληροφοριών σχετικά με τα θέματα των παιδιών μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι λίγοι εκπαιδευτικοί που δεν

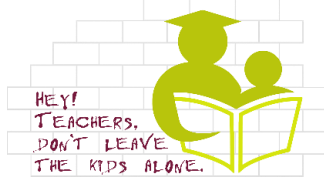

έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά με ΕΕΑ.

- Τι θα μπορούσε να βοηθήσει: ένα σύστημα εργασίας με παιδιά με ΕΕΑ στο σχολείο, η έγκαιρη αναγνώριση των προβλημάτων με τη βοήθεια συναφών ιδρυμάτων, ο σχεδιασμός της μεταφοράς πληροφοριών μεταξύ εκπαιδευτικών. το επιπλέον προσωπικό για να συνεργαστεί με τα παιδιά με ΕΕΑ, η επακριβής παρακολούθηση των οδηγιών για εργασία με παιδιά με ΕΕΑ.
- Ειδικά προγράμματα υποστήριξης του παιδιού, εκπαίδευση για εκπαιδευτικούς και γονείς.

Συμπεράσματα:

- Οι εκπαιδευτικοί έχουν παιδιά με κάποιο είδος αναπηρίας στην τάξη τους.
- Σε χώρες όπως η Πολωνία, η Λιθουανία και η Σλοβενία και η Κύπρος οι εκπαιδευτικοί σπάνια εργάζονται με άλλους επαγγελματίες μέσα στην τάξη. Οι ειδικοί εργάζονται με τους εκπαιδευτικούς στις τάξεις στην Ιταλία. Αν και, κάποιες φορές ο εκπαιδευτικός δεν αποδέχεται εύκολα δεύτερο εκπαιδευτικό στην τάξη.
- Οι εκπαιδευτικοί υποδεικνύουν ότι δεν έχουν εκπαιδευθεί (κατά τη διάρκεια των βασικών παιδαγωγικών σπουδών) στο πώς να εργάζονται με παιδιά με ΕΕΑ. Δηλώνουν ότι χρειάζεται να γνωρίζουν περισσότερα για καλές πρακτικές, να ανταλλάζουν εμπειρίες και διδακτικές μεθόδους με συναδέλφους, και για την εργασία με γονείς και ειδικούς.
- Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν επίσης το γεγονός ότι οι μικρές ομάδες εκπαιδευτικών και εμπειρογνομώνων που εργάζονται με το παιδί με ΕΕΑ είναι πιο αποτελεσματικές. Είναι δυνατόν να αποφευχθούν πολλές παρεξηγήσεις με τους γονείς του παιδιού και να βελτιωθεί η επικοινωνία στην ομάδα.
- Οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι υπάρχουν πολλά εμπόδια στην ενιαία εκπαίδευση. Τα κυριότερα προβλήματα που περιγράφουν είναι οι μεγάλοι αριθμοί παιδιών στις τάξεις, γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατη την εξατομικευμένη διδασκαλία, τα πολλά μη εκπαιδευτικά προβλήματα με ορισμένα παιδιά με ΕΕΑ, τα οποία συνήθως πρέπει να επιλυθούν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, μειώνοντας έτσι τον διαθέσιμο χρόνο για τη

διδασκαλία και τη μάθηση, η έλλειψη εξειδικευμένης υποστήριξης και η ανεπαρκής συνεργασία με τους γονείς.

- Οι εκπαιδευτικοί επεξήγησαν ορισμένες καλές πρακτικές που χρησιμοποιούν.
- Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν επίσης ορισμένες τροποποιημένες μεθόδους διδασκαλίας: διαφοροποίηση των μαθημάτων, απλοποίηση των ασκήσεων, · περισσότερος χρόνος για ασκήσεις /διευκολύνσεις όταν χρειάζεται, βιβλία επικοινωνίας για κάθε παιδί όταν χρειάζεται, εξατομικευμένο αναλυτικό πρόγραμμα για κάθε παιδί όταν χρειάζεται και εργασία σε ειδικά καθορισμένους σταθμούς.
- Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί πρότειναν διάφορες λύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας της ενιαίας εκπαίδευσης. Τα κυριότερα σημεία τους είναι: τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι τα πρότυπα αρχών για το παιδί με ΕΕΑ, καλύτερη κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση της τάξης, · αποτελεσματικότερο σύστημα εργασίας με παιδιά με ΕΕΑ στο σχολείο, έγκαιρη αναγνώριση των προβλημάτων και καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, υποστηρικτών, γονιών.

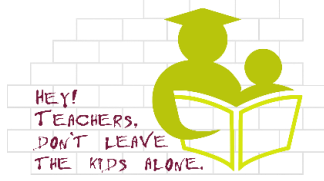
Γενικά Συμπεράσματα

Στο σύνολο, 135 άτομα έλαβαν μέρος από όλες τις χώρες στο έργο «HEY! Teachers don't leave the kids alone»: 49 εκπαιδευτικοί, 45 παιδιά και 41 γονείς. Τα περισσότερα άτομα ήταν γυναίκες. Είχαν διαφορετικές εμπειρίες και διαφορετικές απόψεις.

- Κάθε παιδί είναι ξεχωριστό και χρειάζεται ειδική φροντίδα.
- Χρειάζεται ένα σύστημα έγκαιρης αναγνώρισης/διάγνωσης των «προβλημάτων» και παρέμβασης.
- Οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι ειδικοί πρέπει να ακολουθούν την παγκόσμια, βίο-ψυχοκοινωνική προσέγγιση σύμφωνα με το ICF (2000), αντί το ιατρικό μοντέλο.
- Οι επιθυμητές αλλαγές στο σχολικό σύστημα περιλαμβάνουν:
 - Μείωση του αριθμού των παιδιών μιας τάξης όταν υπάρχουν παιδιά με ΕΕΑ στην τάξη αυτή
 - Ενθάρρυνση των παιδιών που κινδυνεύουν να περιθωριοποιηθούν για συμμετοχή σε σχολικούς διαγωνισμούς (κυρίως από τους εκπαιδευτικούς)
 - Καλλιέργεια κοινωνικής συμπεριφοράς σε όλα τα παιδιά (ευγένεια, ανεκτικότητα, ευαισθησία στην κοινωνική αδιαφορία, σεβασμό προς τους άλλους κ.λπ.).
- Οι εκπαιδευτικοί επισήμαναν κάποιες καλές πρακτικές που εφαρμόζουν. Χρησιμοποιούν επίσης αρκετές τροποποιημένες μεθόδους διδασκαλίας.
- Υπάρχει ανάγκη για προαγωγή ενιαίων, συνεργατικών και εξατομικευμένων μεθόδων διδασκαλίας.
- Οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία δεν είναι αρκετά καλά προετοιμασμένα για την συμπερίληψη των παιδιών με ΕΕΑ, όπως αυτών στο φάσμα του αυτισμού, κλπ.
- Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς χρειάζονται περισσότερη εκπαίδευση και αρκετή

επικοινωνία για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική κοινή εργασία η οποία θα βοηθήσει τα

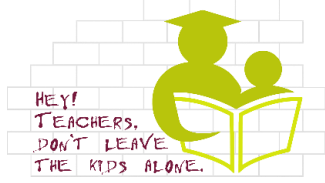

παιδιά με ΕΕΑ.

- Οι επιθυμητές αλλαγές στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών συμπεριλαμβάνουν:
 - Θέματα ενιαίας εκπαίδευσης, π.χ. αποτελεσματική διαχείριση της τάξης, διαχείριση δύσκολων περιπτώσεων παιδιών, αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία με φορείς, ειδικούς και γονείς, γνώσεις των χαρακτηριστικών και συμπτωμάτων κάθε αναπηρίας.
 - Δυνατότητα ανταλλαγής εμπειριών με συναδέλφους, ένας καλός τρόπος για τη βελτίωση των διδακτικών μεθόδων και για την κατανόηση των αναπηριών.
- Υπάρχει ανάγκη για βελτίωση των δεξιοτήτων συνεργασίας μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών.
- Η ψυχολογική βοήθεια είναι απαραίτητη για την στήριξη παιδιών, εκπαιδευτικών και γονιών.
- Θα πρέπει να προωθηθεί μια συνεκτική ετερογενής σχολική κουλτούρα και είναι απαραίτητο να προωθηθεί η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας των εκπαιδευτικών.
- Σημειώνεται ότι στις χώρες με μακρά παράδοση της ενιαίας εκπαίδευσης (όπως η Ιταλία) έχουν αναφερθεί περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις θετικές πτυχές της ενιαίας εκπαίδευσης από ότι σε άλλες χώρες (όπως η Σλοβενία, η Πολωνία, η Κύπρος).

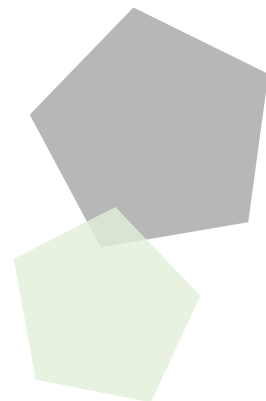
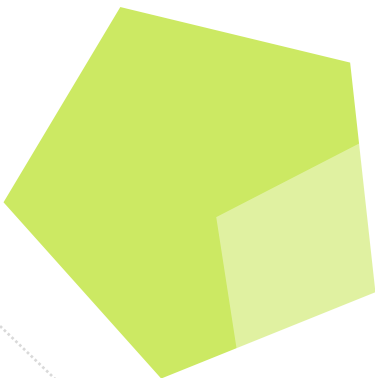
Η σημασία των αποτελεσμάτων της έρευνας μπορεί να εξεταστεί σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Σε τοπικό επίπεδο, η έρευνα αυτή είναι σημαντική για τα εμπλεκόμενα σχολεία, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των γονιών και των παιδιών τους, επειδή τους έδωσε την ευκαιρία για ανοιχτή συζήτηση, για να μιλήσουν και να ακούσουν ο ένας τον άλλον. Αυτό θα μπορούσε να τους βοηθήσει να αναπτύξουν στο μέλλον καλύτερη επικοινωνία και υποστήριξη

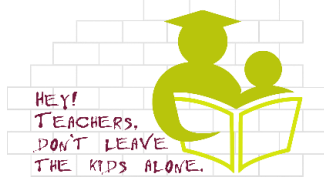

μεταξύ τους. Θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στη βελτίωση των συστημάτων τους για εργασία με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα σχολεία τους. Σε διεθνές επίπεδο, τα αποτελέσματα της μελέτης καθιστούν δυνατή τη σύγκριση των διαφορετικών καταστάσεων των παιδιών, των οικογενειών τους και των εκπαιδευτικών τους στο πλαίσιο της ενιαίας εκπαίδευσης στην Ευρώπη.

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Κοινή αναφορά δευτερογενών πηγών

Η μελέτη δευτερογενών πηγών συμβάλλει στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη δράση των εκπαιδευτικών, των παιδιών και των οικογενειών των παιδιών όσον αφορά την ενιαία εκπαίδευση στις χώρες που έγινε η έρευνα (Πολωνία, Σλοβενία, Λιθουανία, Ιταλία, Κύπρος).

Σκοπός της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι να συμπληρώσει τα αποτελέσματα της έρευνας από θεωρητική άποψη, με έμφαση στην ευρωπαϊκή διάσταση του θέματος. Αναλύθηκαν οι ακόλουθες πηγές:

- Βιβλιογραφικές πηγές δημοσιευμένες μετά το 2000.
- Πρόσθετες πηγές: δίκτυα, ομάδες, φόρουμ και άλλες υπηρεσίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που εργάζονται στον τομέα της ενιαίας εκπαίδευσης.

Οι κύριες πτυχές της ενιαίας εκπαίδευσης για παιδιά με ΕΕΑ στις χώρες που ερευνήθηκαν (Σλοβενία, Κύπρος, Ιταλία, Λιθουανία και Πολωνία)

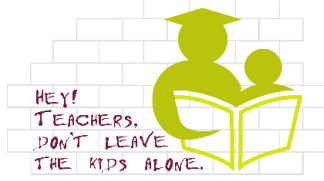
Ενιαία Εκπαίδευση: Η εμπειρία της Σλοβενίας

Το Πρόγραμμα για τα Παιδιά και τη Νεολαία 2006-2016 (Υπουργείο Εργασίας, Οικογένειας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2006) έθεσε τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής στη Σλοβενία. Επιδιώκει να εξασφαλίσει ίσες δυνατότητες εκπαίδευσης και να βελτιώσει την προσβασιμότητά τους, να διασφαλίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης των παιδιών, να προωθήσει την αμοιβαία ανοχή, να μειώσει τις ανισότητες στην κοινωνία, να σεβαστεί την ποικιλομορφία και τα ανθρωπίνια δικαιώματα και να εφαρμόσει τη διά βίου μάθηση σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα.

Σχεδιάστηκε επίσης για να υποστηρίξει την εθνική πολιτική με έμφαση στη στρατηγική της Λισαβόνας. Η εκπαίδευση πρέπει να επιτρέπει στα άτομα την προσωπική ανάπτυξη, την απασχόληση, την ευημερία, την ασφάλεια, ενώ ταυτόχρονα αυξάνει την κοινωνική ασφάλεια και συνοχή. Σημαντική δράση ήταν η υιοθέτηση του νόμου περί δημοτικών σχολείων (1996, που αναμορφώθηκε το 2006) και του νόμου για την τοποθέτηση παιδιών με ειδικές ανάγκες (2000, μεταρρύθμιση το 2016).

Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ξεχωριστή αρχή για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες σε εθνικό επίπεδο στη Σλοβενία, όπως ήδη συμβαίνει στην πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ (ειδικές υπηρεσίες σε υπουργεία, υπηρεσίες κ.λπ.). Εν μέρει, η υιοθέτηση εννοιολογικών θεμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης παιδιών με ειδικές ανάγκες λαμβάνεται υπόψη από το Συμβούλιο Αναπηρίας της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Σλοβενίας που δημιουργήθηκε ως διυπουργική προσπάθεια. Το 2007, το Υπουργείο Υγείας σχημάτισε μια άλλη διυπουργική ομάδα εργασίας για την εκπόνηση πρότασης για τη ρύθμιση του κρατικού χειρισμού παιδιών με ειδικές ανάγκες. Περιλάμβανε εκπροσώπους των Υπουργείων Υγείας, Εργασίας, Οικογένειας και Κοινωνικών Υποθέσεων και του Υπουργείου Παιδείας και Αθλητισμού.

Ένα άλλο σημαντικό βήμα έγινε το 2008, όταν η Σλοβενία ως έθνος προσλήφθηκε ως τακτικό μέλος στις εργασίες της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής (www.european-agency.org).

Σήμερα, η κορυφαία επαγγελματική και πολιτική ιδέα στον τομέα της εκπαίδευσης παιδιών και νέων με ειδικές ανάγκες τόσο σε όλο τον κόσμο όσο και στη Σλοβενία θεωρείται ότι είναι η ιδέα της ενιαίας εκπαίδευσης. Μια ενιαία προσέγγιση ή μεθοδολογία χωρίς αποκλεισμούς η οποία υπογραμμίζει την ανάγκη προσαρμογής του περιβάλλοντος στο παιδί. Εκτός από τις νομικές βάσεις, η ενιαία εκπαίδευση στη Σλοβενία ακολουθεί την οδηγία για την προσαρμοσμένη εφαρμογή του προγράμματος δημοτικού σχολείου για παιδιά με ειδικές ανάγκες (2008).

Ενιαία εκπαίδευση: η εμπειρία της Κύπρου

Παρά τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του 2011 η Κύπρος εφαρμόζει την ένταξη στη βάση της δικής της νομοθεσίας (Νόμος 1999). Σύμφωνα με αυτή, οι εκπαιδευτικοί έχουν στην τάξη τους παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (διαφορετικά είδη αναπηριών), π.χ. παιδιά στο φάσμα του αυτισμού.

Τα παιδιά με ΕΕΑ αξιολογούνται από μια επιτροπή προκειμένου να τοποθετηθούν στο καταλληλότερο εκπαιδευτικό περιβάλλον (α. γενικό σχολείο και ειδική εκπαίδευση εκτός τάξης, β. γενικό σχολείο και ειδική εκπαίδευση εκτός τάξης και ειδική μονάδα, γ. ειδικά σχολεία).

Οι γονείς με παιδιά με ΕΕΑ βιώνουν την ένταξη όπως αυτή εφαρμόζεται στην Κύπρο έχοντας τα παιδιά τους σε μια γενική τάξη την οποία εγκαταλείπουν για μερικές ώρες την εβδομάδα για να παρακολουθήσουν μαθήματα ειδικής εκπαίδευσης, σε μια ειδική σχολική τάξη έτσι ώστε να λάβουν υποστήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό.

Έτσι, παρά το γεγονός ότι πολλά παιδιά με ΕΕΑ βρίσκονται ήδη στο γενικό σχολείο λόγω της υφιστάμενης νομοθεσίας (1999-2014), το σύστημα προσφέρει κοινωνικοποίηση των παιδιών αλλά όχι απαραίτητα και κατάλληλη εκπαίδευση. Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα έχει σοβαρές ελλείψεις και είναι πιθανό να αποτελεί εμπόδιο στην ενιαία εκπαίδευση. Είναι αναγκαίο να αναδιαμορφωθεί έτσι ώστε να ταιριάζει με τη δηλωμένη φιλοσοφία του δημοκρατικού και ανθρώπινου σχολείου το οποίο υπηρετεί την ποικιλομορφία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Είναι αναγκαίο, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν σωστά για την ενιαία εκπαίδευση έτσι ώστε να κατανοήσουν ότι η ενιαία εκπαίδευση θα ωφελήσει το παιδί τους με ΕΕΑ. Η ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση μαζί με τις κατευθυντήριες γραμμές του αναλυτικού προγράμματος και τη στήριξη μέσα στο σχολείο θα δώσει στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία για να εφαρμόσουν περισσότερες πρακτικές ενιαίας εκπαίδευσης προς όφελος της μάθησης των παιδιών με ΕΕΑ.

Ενιαία εκπαίδευση: Η εμπειρία της Ιταλίας

Στην Ιταλία, η εφαρμογή της ένταξης των μειονεκτούντων παιδιών στα γενικά σχολεία έχει τεθεί σε εφαρμογή εδώ και σαράντα χρόνια. Σε σύγκριση με την πρώτη φάση ένταξης των παιδιών με αναπηρίες στα τέλη της δεκαετίας του 1970, το ιταλικό σχολικό σύστημα έχει αλλάξει σημαντικά, αναγνωρίζοντας την αυτονομία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Οι ρυθμιστικές ενδείξεις όπως και ένα μεγάλο μέρος των διδακτικών και εκπαιδευτικών εμπειριών που εφαρμόστηκαν ώθησαν το σχολείο που έλαβε μέρος σε αυτή την έρευνα να σκεφτεί τον εαυτό του ως μια εκπαιδευτική κοινότητα που έχει επίγνωση των διαφορών και είναι ικανή να προτείνει στοχευμένες και ποικίλες στρατηγικές διδασκαλίας. Με αυτή την έννοια, μπορούμε να πούμε ότι η δική μας προοπτική τονίζεται στη χώρα μας / Ιταλία, και αυτή η μετάβαση, από την ένταξη στη συμπερίληψη, αποτελεί ένδειξη της συνέχειας με το παρελθόν.

Ο Αντρέας Κανεβάρο έγραψε το 2011 ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι "η ενσωμάτωση δεν είναι ένα φυσικό και μηχανικό προϊόν αλλά πρόκειται για μια εξελικτική, στοχευμένη και συνειδητή διαδικασία. Στη σύγχρονη Ιταλία, αυτό μεταφράστηκε σε μια διαδικασία που ήταν έντονα επιθυμητή από τους θεσμούς, τις οικογένειες και τους δημοκρατικούς εκπαιδευτικούς. Μια διαδικασία που αναπτύχθηκε με ασυνεχή τρόπο σχεδιάζοντας μια ανομοιογενή εικόνα, καταστάσεις αριστείας και καλής ποιότητας, καθώς και άλλες πολύ πιο κρίσιμες και οπισθοδρομικές καταστάσεις.

Ενιαία εκπαίδευση σημαίνει να εστιάζεις στη μάθηση, στις ατομικές ανάγκες, στην εξατομίκευση, στις εκπαιδευτικές στρατηγικές, στο χρόνο για μάθηση και στην καθοδήγηση στα παιδιά και στις οικογένειές τους στο εκπαιδευτικό ταξίδι, στο δημιουργικό παιχνίδι, στην οργάνωση και στον προγραμματισμό, στον πειραματισμό και στην τεκμηρίωση. Υπό αυτή την έννοια, η συνεχής και αδιάλειπτη διασφάλιση της ποιότητας της ένταξης και της συμπερίληψης συνεπάγεται την

επιδίωξη καθημερινά μιας ποιότητας της εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά προκειμένου να καταστεί η τάξη και το σχολείο μια κοινότητα μάθησης και οικοδόμησης της γνώσης.

Είναι σημαντικό να προσθέσουμε ότι ο νόμος «Καλό Σχολείο» τέθηκε σε ισχύ τον περασμένο Ιούλιο του 2016, εισάγοντας έναν αριθμό καινοτομιών στο ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα:

- Διάφορες προκηρύξεις για να αποκτήσουν πρόσβαση σε υποστηρικτές ειδικούς. Από την άλλη πλευρά - σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σήμερα - η επαγγελματική κατάρτιση σε επίπεδο βασικών πανεπιστημιακών σπουδών για όσους επιθυμούν να γίνουν εκπαιδευτικοί/υποστηρικτές ΕΕΑ
- Αναθεώρηση των κριτηρίων ένταξης όσον αφορά το ρόλο των εκπαιδευτικών/υποστηρικτών έτσι ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση του δικαιώματος σπουδών των παιδιών με αναπηρίες και να τους δοθεί η δυνατότητα να απολαμβάνουν τον ίδιο εκπαιδευτικό για όλο το στάδιο της εκπαίδευσής τους.
- Προσδιορισμός των ικανοτήτων των διαφόρων τοπικών αρχών όσον αφορά τις υπηρεσίες υποστήριξης για την εγγραφή στο σχολείο.
- Αξιολόγηση δεικτών αυτοαξιολόγησης και αξιολόγησης της σχολικής συμπερίληψης (ενιαίας εκπαίδευσης).
- Αναθεώρηση του τρόπου και των κριτηρίων πιστοποίησης που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση των ικανοτήτων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, κατόπιν συνεννόησης όλων των εμπλεκόμενων φορέων του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που εργάζονται με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στη βάση του βιοψυχο-κοινωνικού μοντέλου που εγκρίθηκε το 2006 από τη Σύμβαση των Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.
- Παροχή αρχικής και συνεχούς κατάρτισης για τους επικεφαλής των σχολείων και τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τις παιδαγωγικές-διδασκτικές και οργανωτικές πτυχές της ενιαίας εκπαίδευσης.
- Ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση του διοικητικού, τεχνικού και βοηθητικού προσωπικού σε σχέση με τις ιδιαίτερες δεξιότητες, τη βασική φροντίδα και τις οργανωτικές, εκπαιδευτικές πτυχές και θέματα σχέσεων στην ενιαία εκπαίδευση.

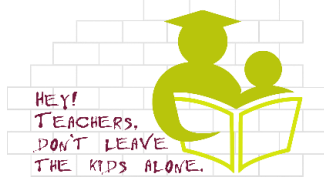

Ενιαία Εκπαίδευση: Η εμπειρία της Λιθουανίας

Η Ενιαία Εκπαίδευση στη Λιθουανία βασίζεται πρωτίστως σε διεθνές έγγραφο όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Παιδιών (1989), οι Κανονισμοί του ΟΗΕ για ίσες ευκαιρίες ατόμων με μειονεκτήματα (1993) και η Διακήρυξη της Σαλαμάνκας και οι Συστάσεις για τη βελτίωση της ειδικής εκπαίδευσης (1994) και στις ιδέες που διασυνδέονται σε αυτά όπως «κάθε παιδί είναι μοναδικό και έχει ατομικά ενδιαφέροντα, δεξιότητες και εκπαιδευτικές ανάγκες, δικά του χαρακτηριστικά», «τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα αναλυτικά προγράμματα θα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες όλων των παιδιών και τις διαφορές των αναγκών τους» «τα σχολεία πρέπει να βασίζονται στις αρχές της ενιαίας εκπαίδευσης - ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να ξεπεραστούν οι διακρίσεις και ο διαχωρισμός – και για να δημιουργηθούν κοινότητες ανεκτικότητας προς τις διαφορές, στη δημιουργία μιας βιώσιμης κοινωνίας, στην αναζήτηση της καλύτερης εκπαίδευσης των μελών της σύμφωνα με τις δυνατότητές τους".

Η προώθηση και ο εμπλουτισμός της έννοιας της ενιαίας εκπαίδευσης στη Λιθουανία στηρίζεται στην ιδέα ότι η συμπερίληψη και η ποιότητα είναι αλληλένδετες (Παγκόσμιο εκπαιδευτικό φόρουμ Dacar (2000) 2006), Συστάσεις της UNESCO για την ανάπτυξη της ενιαίας εκπαίδευσης (2008), κατευθυντήριες γραμμές της UNESCO για την εφαρμογή της ενιαίας εκπαίδευσης (2009). Περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της έννοιας της ενιαίας εκπαίδευσης στη Λιθουανία αναμένεται να συμβεί στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ειδική εκπαίδευση (2020), η οποία δίνει προτεραιότητα στην πολιτική που βασίζεται στην έρευνα για την ενιαία εκπαίδευση στις χώρες της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοπρέπεια, την ατομικότητα και την ηθική του κάθε ατόμου, συμπεριλαμβανομένης της εθνικής ταυτότητας και της πολιτότητας.

Η έννοια της ενιαίας εκπαίδευσης στη Λιθουανία σήμερα. Η ενιαία εκπαίδευση είναι η διαδικασία που εξασφαλίζει την ποιοτική εκπαίδευση για όλους όσοι συμμετέχουν σε αυτή, όπου η προσοχή εστιάζεται στις προσδοκίες κάθε παιδιού, των γονιών του, καθώς και στις ιδιαιτερότητες των αναγκών κάθε παιδιού, στις ανάγκες για ειδική βοήθεια και ειδικές υπηρεσίες και παύση των διαδικασιών πρόωρης εγκατάλειψης από το εκπαιδευτικό σύστημα («Σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη της ενιαίας εκπαίδευσης για την περίοδο 2014-2016», εγκρίνεται από τον Υπουργό Παιδείας και Επιστημών, 2014-09-05, νόμος Νο. V-808).

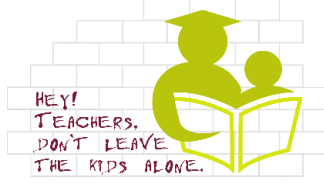

Ενιαία Εκπαίδευση: η εμπειρία της Πολωνίας

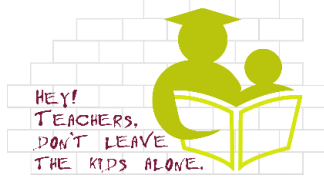
Στην Πολωνία, το υποχρεωτικό νομοθετικό πλαίσιο για την ενιαία εκπαίδευση καθιερώθηκε το 2015, ωστόσο η παράδοση χρονολογείται από το 1990/1991. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα νομικά πρότυπα, η εκπαίδευση των παιδιών με ΕΕΑ είναι δυνατή σε διάφορα είδη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (και προσχολικής), δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (και προσχολικής) με τάξεις ενσωμάτωσης, σχολεία ένταξης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (και προσχολικής), δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (και προσχολικής) με ειδικές τάξεις, ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (και προσχολικής) και διάφορα είδη ειδικών εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών κέντρων. Η εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρίες ή των ατόμων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό μπορεί να επεκταθεί και να παραταθεί, εάν χρειαστεί. Στα δημόσια σχολεία της Πολωνίας, τα παιδιά συμμετέχουν στην τυπική εκπαιδευτική διαδικασία.

Κάθε παιδί με ΕΕΑ συμμετέχει σε ένα ατομικό εκπαιδευτικό και θεραπευτικό πρόγραμμα που λαμβάνει υπόψη:

- τα μέσα και την έκταση της προσαρμογής των εκπαιδευτικών απαιτήσεων και του προγράμματος εκπαίδευσης του σχολείου έτσι ώστε να είναι κατάλληλα για την ατομική ανάπτυξη, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις ψυχοφυσικές ικανότητες του παιδιού.
- ολοκληρωμένες δράσεις εκπαιδευτικών και επαγγελματιών που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- τη μορφή και τις ώρες στις οποίες το παιδί λαμβάνει ψυχολογική και παιδαγωγική βοήθεια.
- τις δράσεις υποστήριξης των γονιών του παιδιού.
- τις τάξεις αποκατάστασης και κοινωνικής θεραπείας και άλλες δραστηριότητες κατάλληλες για την ατομική ανάπτυξη του παιδιού.
- το πεδίο συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και επαγγελματιών.
- για τα παιδιά με αναπηρίες, τις μεθόδους προσαρμογής των συνθηκών της εκπαίδευσης στη φύση της αναπηρίας του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης βοηθητικής τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

Η ιδέα της ενιαίας εκπαίδευσης είναι να αλλάξει η σχολική διαδικασία έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των παιδιών με ποικίλα εκπαιδευτικά προβλήματα. Σύμφωνα με έκθεση του Ανώτατου Ελεγκτικού Γραφείου της Πολωνίας (Najwyższa Izba Kontroli (NIK)), στα δημόσια σχολεία της Πολωνίας, τα βασικά ιδρύματα που θα πρέπει να εφαρμόσουν την ενιαία εκπαίδευση δεν είναι δυστυχώς επαρκώς προετοιμασμένα για να εργαστούν με παιδιά με ΕΕΑ. Τα παιδιά με αναπηρίες παρουσιάζουν ορισμένες ειδικές ανάγκες που τα δημόσια σχολεία δεν είναι πάντα σε θέση να αντιμετωπίσουν. Η ευρεία εφαρμογή της ενιαίας εκπαίδευσης στην Πολωνία απαιτεί διεπιστημονικές παρεμβάσεις και συστηματικές αλλαγές. Υπάρχει επίσης ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία στο αναλυτικό πρόγραμμα, εξατομίκευση της διδασκαλίας και καλύτερη προετοιμασία των συστημάτων υποστήριξης για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πηγές

Βιβλία

- Al-Khamisy, D. (2013). *Edukacja włączająca edukacją dialogu: W poszukiwaniu modelu edukacji dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Warszawa: Wyd. APS.
- Bečan, T. (2012). *Ko naš učenec zbolí, priročnik za učitelje (When our pupil falls ill, handbook for teachers) / elementary school, secondary school, elementary school with adapted programmes*.
- Caldin, R., Serra, F. (a cura di) (2011). *Famiglie e bambini/e con disabilità complessa*. Padova: Fondazione “Emaunela Zancan “ Onlus.
- Canevaro, A. (2006). *Le logiche del confine e del sentiero. Una pedagogia dell'inclusione (per tutti, disabili inclusi)*. Gardolo (TN): Erickson.
- Canevaro, A., Alonzo, L., Ianes, D. Caldin, R. (2011). *L'integrazione scolastica nella percezione degli insegnanti*. Gardolo (TN): Erickson.
- Gaspari, P., Sandri, P. (2014). *Inclusione e diversità. Teorie e itinerari progettuali per una rinnovata didattica speciale*. Milano: FrancoAngeli.
- Grilc, N. (2014). *Govorno-jezikovne motnje, priročnik za učitelje (Speech and language disorders, handbook for teachers)*.
- Fabbri, M. (2008). *Problemi d'empatia*. Pisa: ETS.
- Fabbri, M. (2012). *Ragioni d'alleanza, problemi di disalleanza: territori e servizi per l'infanzia fra cultura e contro cultura*. In: M. CONTINI (a cura di) *Dis-alleanze nei contesti educativi* (pp. 63 – 75). ROMA: Carocci.
- Fabbri M, (2016). *I gesti dei padri. Oltre il transfert, verso l'interiorità delle relazioni di cura*. In: A. CINOTTI e R. CALDIN (a cura di) *L'educare dei padri* (pp. 41-51). NAPOLI: Liguori.
- Ianes, D. (2016). *L'evoluzione dell'insegnante di sostegno. Verso una didattica inclusiva*, nuova edizione. Gardolo (TN): Erickson.

Janiszewska-Nieścioruk, Z. (2012). (red). *Edukacja integracyjna i włączająca w doświadczeniach pedagogów i nauczycieli*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Kavkler, M., Adler, I. (2010). Razvoj inkluzivne prakse s pomočjo inkluzivnih timov: zbornik prispevkov (Development of inclusive practice with the help of inclusive teams: collections of articles), 1st publication, 1st impression. – Ljubljana: National Education Institute Slovenia.

Kavkler, M. et. al. (2010). Razvoj inkluzivne prakse s pomočjo inkluzivnih timov, priročnik za učitelje (Development of inclusive practice with the help of inclusive teams, handbook for teachers).

Kavkler, M. et. al. (2008). Razvoj inkluzivne vzgoje in izobraževanja – izbrana poglavja v pomoč šolskim timom (Development of inclusive education – selected chapters to help school teams), 1st publication, 1st impression. – Ljubljana: National Education Institute Slovenia.

Lesjak, B. S. (2012). *Pinkate ponkate, Govorni razvoj skozi igro, sliko in gib, priročnik za učitelje* (Speech development through play, picture and move, handbook for teachers) / pre-school education, elementary school, elementary schools with adapted programmes.

Magajna, L. et. al. (2008). Učne težave v osnovni šoli: koncept dela (Learning difficulties in elementary school: work concept), Ljubljana: National Education Institute Slovenia.

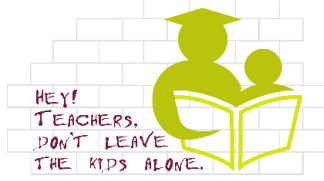
Mitchel, D. (2016). *Sprawdzone metody w edukacji specjalnej i włączającej: strategie nauczania poparte badaniami*. Gdańsk: Harmonia Universalis.

Opara, B. et. al. (2010). Analiza vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami v Sloveniji (Analysis of education of children with special needs in Slovenia). Ljubljana: JRZ The Educational Research Institute.

Poviliūnas, A. (2007). Kova su vaikų skurdu ir vaikų socialinės aprėpties skatinimas: Nacionalinės politikos kryptių tyrimas.

Πητιακα, Η. (2007). *Special & Inclusive Education in Cyprus*. Athens: Taksidiftis.

Reingardė J., Vasiliauskaitė N., Erentaitė R. (2010). Tolerancija ir multikultūrinis ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose. Vilnius, Kaunas: Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

Φτιάκα, Ε. (2008). Περάστε για ένα καφέ, Σχέσεις Οικογένειας και σχολείου στην κόψη της διαφορετικότητας, Αθήνα:Ταξιδευτής.

Σιμεωνίδου, Σ. & Φτιάκα, Ε. (2012).Εκπαίδευση για την ένταξη: Από την έρευνα στην πράξη.

Άρθρα/Περιοδικά

Ališauskas A., Kaffemanienė I., Melienė R., Miltenienė L. Inkliuzinis ir specialusis ugdymas tėvų požiūriu, 2011 Specialusis ugdymas. 2011, Nr. 2 (25), p. 113-142.

Canevaro, A. (2010). *Competenze professionali e sociali nella costruzione di processi e percorsi inclusivi*, 4, pp. 330-340

Chrysostomou, M. & Symeonidou, S. (2017). Education for disability equality through disabled people's life stories and narratives: working and learning together in a school-based professional development programme for inclusion. *European Journal of Special Needs Education*, 1469-591X (Online)

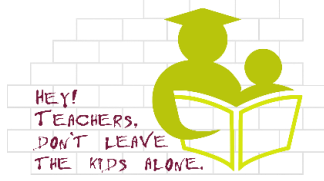
Drąsutė, V., Drąsutis, S., Kukučionytė, R. Bullying at School: Analysis, Facts and Intervention in Lithuania. Project "I Am Not Scared".

Genova, A. (2015). Barriers to inclusive education in Greece, Spain and Lithuania: results from emancipatory disability research.

Grujičić, B. (2007). Inkluzivno izobraževanje – Naj se šola prilagodi otroku in ne otrok šoli (Inclusive education – The school should adapt to the child and not vice versa) <http://www.branka.si/?p=109>

Jones, C. & Symeonidou, S. (2017). The Hare and the Tortoise: a comparative review of the drive towards inclusive education policies in England and Cyprus. *International Journal of Inclusive Education*, 1464-5173 (Online)

Kourea, L. & Phtiaka, H. (2003). Students' (without special needs) perceptions of their classmates with special needs in the general school. *Nea Paideia*, v.107, p.133-146

- Kuginytė-Arlauskienė I., Jakaitienė R. (2010). Specialiųjų poreikių turinčių vaikų santykiai su mokyklos bendruomenės nariais (Relations of special needs children with school community members). *Socialinis darbas*, nr. 9(1).
- Marussig, J. (2013). Znanje in sočutje (Knowledge and compassion), 19 October <https://www.dnevnik.si/1042610146/vec-vsebin/znanje-in-socutje>
- Mavrou, K. & Symeonidou, S. (2014). Employing the principles of universal design for learning to deconstruct the Greek-Cypriot new national curriculum, *International Journal of Inclusive Education*, 18:9, 918-933
- Pasquale, G., Maselli, M. (2014). Educacao especial e Processos de Escolarizacao in *Educacao & Realidade*, n.10/2014 UFRGS – Universidade Federal Rio Grande do Sul.
- Phtiaka, H. (2004). Relationships between school and home in General and Special School. *Paidagogiki Epitheorisi*, v.37, 67-85.
- Phtiaka, E. (2006). From separation to integration: parental assessment of State intervention. *International Studies in Sociology of Education*, 16 (3), 175-189.
- Rovšek, M. “Nekritično zavzemanje za integracijo je totalitarizem” (Uncritical promotion of integration is totalitarianism), <http://www.mladina.si/95364/nekriticno-zavzemanje-za-integracijo-je-totalitarizem/>
- Sandri, P. (2015). Elementi di Didattica Speciale per l'inclusione. In: *L'integrazione scolastica e sociale*, 1, pp. 61-71
- Sandri, P. (2014). Integration and inclusion in Italy. Towards a special pedagogy for inclusion, *ALTER European Journal of Disability Research*, n. 8, pp. 92-104.
- Szumilas, E., Czopińska, M., Karczewska-Gzik, A., & Stępniaak, K. (b.d.). Model współpracy instytucji i placówek oświatowych realizujących kształcenie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- Symeonidou, S. (2009). Trapped in our past: the price we have to pay for our cultural disability inheritance. *International Journal of Inclusive Education*, Vol. 13, No. 6, September 2009, 565–579.

Symeonidou, S. & Phtiaka, H. (2009). 'My colleagues wear blinkers . . . If they were trained, they would understand better'. Reflections on teacher education on inclusion in Cyprus. *Journal of Research in Special Educational Needs*. 14 (2), 110–119. doi:10.1111/j.14713802.2012.01234.x

Symeonidou, S. & Phtiaka, H. (2009). Using teachers' prior knowledge, attitudes and beliefs to develop in-service teacher education courses for inclusion. *Teaching and Teacher Education*, 25, 543 – 550

Symeonidou, S., & Mavrou, K. (2014). Deconstructing the Greek-Cypriot New National Curriculum: To What Extent are Disabled Children Considered in the 'Humane and Democratic School' of Cyprus?". *Disability and Society*. 29 (2) 303-316 doi:10.1080/09687599.2013.796879.

Symeonidou, S. (2017). Initial teacher education for inclusion: a review of the literature. *Disability & Society*. doi: 10.1080/09687599.2017.1298992

Rafał-Łuniewska, J. (b.d.). Zmiany warunków organizowania kształcenia specjalnego. Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Tarwacki, M. (b.d.). Edukacja włączająca – przyszłość polskiej edukacji. Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Zaremba, L. (2011). *Jak promować jakość w edukacji włączającej?* Ośrodek Rozwoju Edukacji.

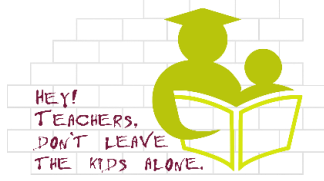
Ena šola za vse otroke? (One school for all children?), <http://www.zurnal24.si/ena-sola-za-vse-otroke-clanek-100770>

Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja; publisher Pedagoška obzorja Novo mesto, Faculty of Education Ljubljana, Higher Education Centre Novo mesto; <http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Avtorji.html>

Šolsko svetovalno delo (School advisory work) (3-4/2014), journal / elementary school, secondary school, student residence halls / school advisory work / publication year: 2014 / 92 pages

Šolsko svetovalno delo (School advisory work) (1-2/2014), journal / elementary school, secondary school, student residence halls / school advisory work / publication year: 2014 / 92 pages

Vzgoja in izobraževanje (Upbringing and education) (1-2/2017), journal / all / general / publication year: 2017 / 112 (80 journal + 32 supplement)

Razredni pouk (First-cycle teaching in elementary schools) (2-3/2016), journal / elementary school, class teaching / publication year: 2017 / 144 pages + 8 centre pages

Didakta, <http://www.didakta.si/revija/>

Παρουσιάσεις σε Συνέδρια

Diamantidou, E. & Phtiaka, H. (2001). The experience of disability at Evening High School in Cyprus through the voice of disabled students in Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συμμετοχή: Ο ρόλος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σ.80-113. Notes from the conference: Social Justice and Participation: The role of Higher Education.

Firkowska-Mankiewicz, A. (2012). *Edukacja włączająca zadaniem na dziś polskiej szkoły*. Warszawa.

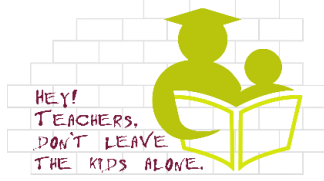
Śmiechowska-Petrovskij, E. (b.d.). *Warunki efektywności edukacji inkluzyjnej uczniów niewidomych i słabowidzących w kontekście modelu współpracy instytucji i placówek oświatowych*.

Witczak-Nowotna, J. (b.d.). *Model wspomaganie uczniów z dysfunkcją wzroku, uczęszczających do płockich szkół ogólnodostępnych*.

Wrona, J. (b.d.). *Kształcenie uczniów niepełnosprawnych*. Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Zientecka, L. (2014). *Efektywność pomocy udzielanej uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych osiąگانa poprzez rozwiązania systemowe*.

Δαμιανίδου, Ε. & Συμεωνίδου, Σ. (2011). Εφαρμογή των σπουδών περί αναπηρίας στην εκπαίδευση μέσα από το έργο του Orkun Bozkurt στο Κοινωνική Δικαιοσύνη και συμμετοχή: ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Notes from the conference: Social Justice and Participation: The role of Higher Education.

Κανονισμοί και νομοθετικές πράξεις

Placement of Children with Special Needs Act Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP-1 (uporablja od 1.9.2013)

Rules on additional professional and physical assistance for children with special needs Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 88/2013)

Rules on the organisation and working methods of commissions for the placement of children with special needs

Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS, št. 88/2013)

Criteria for classifying types and levels of deficiencies, impairments and/or disorders in children with special needs

Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami

Organization and Financing of Education Act

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>

Decree on criteria for setting up a public network of elementary schools, a public network of elementary schools and educational institutions for children and youth with special needs, and a public network of music schools

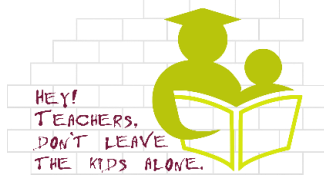
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED926>

Order on requirements for the establishment of public elementary schools, public elementary schools and educational institutions for children and youth with special needs, and public music schools

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6693>

Rules on norms and standards for the implementation of the primary school programme

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>

Rules on norms and standards for the implementation of education programmes for children with special needs in elementary schools with an adapted programme and in institutions for education of children with special needs

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7972>

Rules on the level of education of teachers and other professionals in educational programmes of primary schools

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10943>

Rules defining the field of education of teachers and other professional staff in the adapted education programme for nine-year elementary schools with a lower education standard

<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7184>

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

Bravo Society, <http://www.drustvo-bravo.si/o-drustvu/>

Catalogue of special learning/teaching materials for kindergatren and pre-primary age children
<http://www.sppc.lt/index.php?371803544>

Complete national overview - Lithuania

<http://www.european-agency.org/country-information/lithuania/national-overview/complete-national-overview>

Education study field descriptor (Project, 2014) <http://www.skvc.lt/default/lt/kokybes-uztikrinimas/krypciu-aprasai>

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, <https://www.european-agency.org/>

European Agency for Special Needs and Inclusive Education, <https://www.european-agency.org/>

German Education Server, http://www.education-worldwide.de/Inclusion-Europe-7015_e.html

Inclusive Education in Action: EMPOWERING TEACHERS: Empowering Learners, <http://www.inclusive-education-in-action.org/>.

Lifelong Learning Platform, <http://llplatform.eu/policy-areas/inclusive-education/>

Lithuanian Report on the Development of Education UNESCO, 2008. http://www.ibe.unesco.org/National_Reports/ICE_2008/lithuania_NR08.pdf

Inside the Classroom: Inclusive Education forum, <http://www.cbc.ca/news/canada/newfoundland-labrador/inside-classroom-part-one-inclusive-education-1.3968120>

INVESTT Knowledge Centre, <http://www.investt.eu/knowledge-centre/inclusive-education/inclusive-education-europe>

Izjava tedna (Statement of the week), Matej Rovšek, enakost otrok in socialna vključenost (equality of children and social inclusion), <http://4d.rtvsl.si/arhiv/izjava-tedna/35902449>

National Education Institute Slovenia, virtual environment for the cooperation of teachers, advisory workers, headmasters and others in various areas, <http://www.zrssi.si/ucilna-zidana/spletne-skupnosti>

National Education Institute Slovenia, Research Room, <http://www.zrssi.si/raziskovalnica>

National School of Leadership in Education, <http://solazaravnatelj.si/index.php/predstavitev>

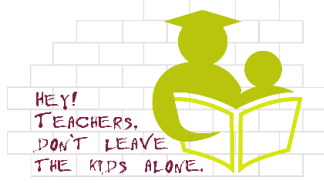
National Education Institute, <http://www.zrssi.si/>

Project “Improving competences of professionals working in the area of managing innovative education institution 2016-2018” (IJZ), <http://www.zrssi.si/inovativni-javni-zavod/>

Project “STEP TO THE SUN” – a step on the way to ONE SCHOOL FOR ALL, <http://www.soncek.org/kaj-delamo/projekti/projekt-korak-k-soncku/>

Sonček Association, <http://www.soncek.org/domov/>

State strategy of education for 2013–2022 year (2013)
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=463390&p_tr2=2

World Education Forum 2015, <http://en.unesco.org/world-education-forum-2015/5-key-themes/inclusive-education>